

**İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
RADYO, TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE'DE OKUYAN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE
YÖNELİK NEFRET SÖYLEMİ**

TOWHIDUL ISLAM

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. MEHMET EMİN BABACAN

İSTANBUL, 2020

**İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
RADYO, TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE'DE OKUYAN ULUSLARARASI
ÖĞRENCİLERE YÖNELİK NEFRET SÖYLEMİ**

TOWHİDUL İSLAM

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. MEHMET EMİN BABACAN

İSTANBUL, 2020

TEZ ONAY SAYFASI

Bu tez tarafımızca okunmuş olup kapsam ve nitelik açısından, Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı alanında Yüksek Lisans Derecesini alabilmek için yeterli olduğuna karar verilmiştir.

Tez Jürisi Üyeleri

Unvan – Ad Soyad	Kanaati	İmza
Doç. Dr. Mehmet Emin Babacan (Danışman)	_____	_____
Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Öcal	_____	_____
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Ziya Gökçek	_____	_____

Bu tezin İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından konulan tüm standartlara uygun şekilde yazıldığı teyit edilmiştir.

Teslim Tarihi

Mühür/İmza

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

Bu çalışmada yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, söz konusu kurallar ve ilkelerin zorunlu kıldığı çerçevede, çalışmada özgün olmayan tüm bilgi ve belgelere, alıntılama standartlarına uygun olarak referans verilmiş olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı: Towhidul Islam

İmza:

ÖZ

TÜRKİYE’DE OKUYAN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE YÖNELİK: NEFRET SÖYLEMİ

Yazar İslam, Towhidul

Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Emin BABACAN

Haziran 2020, 94 sayfa

Tarih boyunca bilim, ilim, araştırma ve eğitimin merkezi olarak bilinen İstanbul’da dünyanın dört bir yanından eğitim görmeye gelen öğrenciler bulunmaktaydı. Osmanlı'nın son döneminde kesintiye uğrayan bu gelenek, Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni misyonunun ve vizyonunun bir parçası olarak son yıllarda dış politikanın gücünü artırabilmek için çeşitli yöntemler uygulanmasıyla yeniden canlanmıştır. Kültürel alışveriş adına kısa süreli eğitim, uluslararası öğrenci değişim programları, devlet ve özel burs programları ve kendi imkanlarıyla Türkiye'de eğitim görmek isteyen öğrencilerin üniversitelere kolay kayıt olabilmesi için devlet tarafından kolaylık sağlanmaktadır. Sonuç olarak Türkiye artık dünya öğrencileri için bir cazibe merkezi haline geldi. Türkiye'de uluslararası öğrencilere ev sahipliği yapan çeşitli kurumlar bulunmaktadır. Özellikle İslamı referans alan bazı uluslararası vakıf ve dernekler tarafından bir nezaket göstergesi olarak “yabancı öğrenci” kavramı yerine “misafir öğrenci” kavramı kullanılmasına rağmen, bu öğrenciler toplumun bazı kesimlerinden kaynaklanan nefret ile karşılaşmaktadır. Batı ülkelerinde hızla yükselen popülizm, aşırı sağcılık, ırkçılık ve nefret söyleminin oranı istatistiklere göre Türkiye’den fazladır. Bu çalışma, İstanbul’un farklı üniversitelerinde lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmekte olan öğrencilerle yürütülen bir çalışma etrafında şekillenmiştir. Yapılan çalışmanın sonucuna göre, Türkiye’de varsayıldığı gibi uluslararası öğrencilere yönelik nefret söyleminin yüksek olmadığı, fakat, son yıllarda başta Suriyeliler olmak üzere çok sayıda mülteci gelmesi nedeniyle uluslararası öğrencilere yönelik kısmen bir nefret söylemi geliştiği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası öğrenciler, Nefret söylemi, Aşırı konuşmalar.

ABSTRACT

HATE SPEECH TOWARDS INTERNATIONAL STUDENTS IN TURKEY

Student Name Islam, Towhidul

MA in Radio, Television and Cinema Department

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Mehmet Emin BABACAN

June 2020, 94 Pages

In the history and civilization, Istanbul is known as the hub of knowledge, science and research, and international students are coming from all over the world. This tradition was interrupted at the end of the Ottoman Empire; however, it has been revived in recent years to fulfil the mission and vision of the Republic of Turkey and to expand its role in the international arena by implementing various methods. In the name cultural exchange, Turkey launches the short-term educational courses, the exchange programs, state and private scholarship programs and tuition bearing education. To facilitate the registration in Turkish universities, the government has established the exam centres across the world. As a result, Turkey is, now, world-wide accepted as a centre of education for international students. A number of institutions, such as Ytb, Udef, İhh, İlim Yayma Vakfı and Türgev, etc., are working in Turkey to support and host international students. Upholding the principle of Ummah, the aforesaid institutions entitle the foreign students as a "guest student". In spite of the friendly environment, sometimes the students encounter the haters, even though who are few in number. In comparison, populism, far-right nationalism, racism, and hate speech are emerging far more in the western countries than in Turkey. Nevertheless, the proportion of hate speech against foreigners in Turkey cannot not be overlooked. In this context, international students also encounter hate speech. This study focuses 165 international students who are pursuing their higher education and living in Turkey for at least 3 years. It finds how the populism and, particularly, hate speech and crime affect the perception of international students. Finally, this research will evaluate and analyse the extent of the problems, recommend possible solutions to address this issue.

Keywords: Populism, Turkey, International students, Hate speech, Extreme speeches.

TEŞEKKÜR

Bu alıŐma için beni yönlendiren, literatür kısmından sonua kadar karşılaştığım zorlukları bilgi ve tecrübesi ile her aŐmamda yardımcı olan, değerli Danışman Hocam Doç. Dr. Mehmet Emin BABACAN'a teŐekkürlerimi sunarım.

Tez savunma jürimde olmayı kabul ederek değerli zamanını ayıran tezime katkıda bulunan Değerli Dr. Öğr. Üyesi Hakkı cal ve Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Ziya Gökçek Hocalarıma da çok teşekkür ediyorum.

Tezimin her aşamasında beni yalnız bırakmayan aileme sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Towhidul Islam

İSTANBUL, 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
BÖLÜM I GİRİŞ	1
BÖLÜM II	3
2.1 Nefret Kavramı.....	3
2.2 Nefret Söylemi Kavramı	4
2.3 Nefret Söylemi'nin Tarihçesi ve Ortaya Çıkışı.....	6
2.4 Nefret Söylemi'nin Oluşumu	8
2.5 Biz Ve Ötekiler	9
2.6 Irkçılık	12
2.7 Ayrımcılık	15
2.8 Ön Yargı.....	18
2.9 Dışlanma	19
2.10 Nefret Söylemi'nin Türleri.....	20
2.10.1. Göçmenlere Ve Yabancılara Yönelik Nefret Söylemi.....	20
2.10.2. Etnik Kökene, Irkı ve Ten Rengine Yönelik Nefret Söylemi	21
2.10.3. Kadına Yönelik Nefret Söylemi.....	22
2.10.4. Dinî İnanç Ve Mezhep/ Tarikat Temelli Nefret Söylemi.....	23
2.10.5 Siyasi Görüşlere Yönelik Nefret Söylemi.....	24
BÖLÜM III	25
3.1 Nefret Suçu.....	25
3.1.1 Önyargı Ve Önyargıdan Beslenen Ayrımcılık	26
3.1.2 Maddi Ve Manevi Şiddet	26
3.2 Nefret Suçun Biçimleri	27
3.2.1 Nefretli Konuşma	28
3.2.2 Manevi Tacize Uğrama	28
3.2.3 Ad veya Lakap Takmak	28

3.2.4 Tehdit Edici Davranışlar	28
3.2.5 İletişim Araçlarıyla Saldırı	29
3.2.6 Mağdurun Malvarlığına Saldırı	30
3.2.7 Mağdura Fiziksel Saldırı	30
3.3 Türkiye’de Nefret Suçları	31
3.4 Nefret Suçu Mağdurları.....	35
3.4.1 İslamofobi	35
3.4.2 Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi)	42
BÖLÜM IV ARAŞTIRMA ÇERÇEVESİ VE YÖNTEM.....	47
4.1 Türkiye’de Uluslararası Öğrencinin Tanımı	47
4.2 Geçmiş Tarihi İle Bu Günlerin Politikası.....	48
4.3 Araştırmanın Amaç Ve Önemi	50
4.4 Varsayımlar	51
4.5 Kapsamı Ve Sınırlılıkları.....	52
4.6 Yöntem	52
4.7 Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması	52
4.8 Araştırmanın Bulguları	55
SONUÇ.....	75
REFERANSLAR.....	81
EKLER.....	91
EK A: ANKET SORULARI.....	91
EK B: ETİK KURUL ONAY BELGESİ.....	93
ÖZGEÇMİŞ.....	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1 Öğrencilerin Cinsiyet Özellikleri.....	55
Şekil 4.2 Öğrencilerin Medeni Durumları	56
Şekil 4.3 Öğrencilerin Öğrenim Durumları	56
Şekil 4.4 Öğrencilerin Okudukları Alanlar	58
Şekil 4.6 Öğrencilerin Türkiye’de Buldukları Süreler.....	60
Şekil 4.7 Öğrencilerin Çalışma Durumları.....	61
Şekil 4.8. Öğrencilerin Geçim Kaynakları.....	61
Şekil 4.9 Öğrencilerin Türkiye’yi Yükseköğrenim İçin Tercih Etme Sebepleri	62
Şekil 4.10 Öğrencilerin Türkiye’de Nefret Söylemi İle Alakalı	62
Şekil 4.11 Öğrencilerin Ne Sıklıkla Nefret Söylemiyle Karşılaştıkları	63
Şekil 4.12 Uluslararası Öğrencilere Yönelik Nefret Söyleminde Bulunanlar	64
Şekil 4.13 Öğrencilerin Nefret Söylemi ile Karşılaştığı Mekanlar	64
Şekil 4.14. Öğrencilere Yönelik Nefret Söylemi Yapan Kişiler.....	65
Şekil 4.15. Öğrencilere Yönelik Nefret Söylemi Biçimleri	66
Şekil 4.16 Nefret Söyleminde Bulunan Kişilerin Sosyal Statüsü	67
Şekil 4.17 Nefret Söyleminde Bulunan Kişilerin Ekonomik Durumları	68
Şekil 4.18 Nefret Söyleminde Bulunan Kişiler.....	68
Şekil 4.19 Türkiye’de Nefret Söylemi Olduğunu Düşünmeyenler.....	69
Şekil 4.20 Öğrencilere Yönelik İnsanaların Davranış Durumları.....	70
Şekil 4.21 Öğrenciler Sosyal Ortamda Az Bulunma Nedeniyle Nefret Söylemi Oranı	70
Şekil 4.22 Öğrencileri Türist Zannederek Nefret Söylemi Durumları.....	71
Şekil 4.23 Nefret Söyleminde Bulunanlar Haklı Olma Durumu	71
Şekil 4.24 Nefret Söylemi Uluslararası Öğrenciler Arasında Türkiye Hakkında İmajı	72
Şekil 4.25 Türkiye’ye Eğitim Görmek İçin Gelmek İsteyen Öğrencilere Yönelik Tavsiye Durumu.....	72
Şekil 4.26 Türkiye’nin Diğer Ülkelere oranla Uluslararası Öğrencilere Karşı Nefret Söylemi Durumu	73
Şekil 4.27 Öğrencilerin Karşılaştıkları Nefret Söylemine İlişkin Yasal Süreçler.....	74

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1 Öğrencilerin Okudukları Üniversiteler	57
Tablo 4.2 Öğrencilerin Geldikleri Ülkeler	59
Tablo 4.3 Öğrencilerin Karşılaştığı Nefret Söylemleri	66

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AGİT: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı

AK: Avrupa Konseyi

AİHM : Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

EUMC : European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia

BM: Birleşmiş Milletler

FRA: European Union Agency for Fundamental Rights

İHH: İnsani Yardım Vakfı

ISPU: Institute for Social Policy and Understanding

KİA: Kitle İletişim Araçları

NWO: New World Order (yeni dünya düzeni).

PEW: Pew Research Center

SETA : Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜRGEV: Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı

TCK: Türk Ceza Kanunu

UDEF: Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu

WHO: World Health Organization (Dünya sağlık örgütü)

YTB : Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Dünyada iki yüze yakın ülke BM tarafından tanınmıştır. Ülkelerin sınırları var olmasına rağmen “Global Village” yani küresel köy kavramı çok önemli hale gelmiştir. Ayrıca, Global village kavramının ardından dünyada “Global Citizen” yani küresel vatandaş terimi çok popüler hale gelmeye başlamıştır. İnsanlar belli nedenler ve ihtiyaçlara göre bir yerden başka bir yere göç etmektedir. Göç süresi, göç etmenin nedeni ve coğrafyanın uzaklığına göre göçün tanımları farklılık gösterebilmektedir. İngilizce “Push” ve “Pull” kelimelerden gelen bir kavram olarak, yani itme ve çekme anlamı taşımaktadır. Bu itme ve çekme unsurları insanların göç etmesinin temel sebepleridir (Avcıkurt et al., 2018). Dünyada insan göçünün tarihine bakıldığında geniş kapsamlı ve uzun süreli bir tarih bulunmaktadır. İnsanlar sadece doğal felaket, savaş, yoksulluk ve çiftlik hayatı için değil ayrıca barış-huzur, can güvenliği, iş, yemek, sağlık, eğitim, para ve şehirleşme hayatı için göç etmektedirler.

Göç eden insanları göç etmiş bulunduğu bölge veya ülkedeki insanlar, ön yargıdan dolayı ayrımcılık yapmaktadırlar. Ön yargının sonucunda nefrete dönüşür. Göçmenler bulunduğu ülkelerin yerel halkından kaynaklanan çeşitli sıkıntılara maruz kalmaktadırlar. Dünyanın çeşitli bölgelerinde başta Avrupa ve Amerika olmak üzere popülizm, nefret söylemi, aşırı konuşmalar, islamifobi ve ırkçılık gibi kavramlar çok hızlı şekilde yaygınlaşmaktadır. Farklılıklar olmakla birlikte Türkiye’de bunun dışında değildir. Bu nedenle konuyla bağlantılı araştırmalar incelendiğinde Türkiye’de uluslararası öğrencilere yönelik nefret söyleminin yükselişi adına bir araştırmanın gereksinimi duyulmuş ve bu çalışma ilgili alandaki bir boşluğu dolduracağı düşünülmüştür.

Çalışmanın birinci bölümü olan Giriş bölümünde çalışmanın yol haritası belirtmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde nefret söylemi kavramı etraflıca ele alınmaktadır. Bu

çerçevede öncelikle nefret kavramı tanımı, tarihçesi ve ortaya çıkışı, nefret söyleminin oluşumu üzerinde durulmaktadır. Sonrasında ise nefret söylemi ile ilişkisi olan biz ve ötekiler kavramının tanımı, ırkçılık, ayrımcılık, ön yargı ve dışlama kavramlarının tanımlanarak nefret söylemi türleri detaylıca anlatılmaktadır. Tezin üçüncü bölümünde ise nefret suçunun tanımı, yedi başlık altında nefret suçunun biçimleri: 1) Nefretli konuşma, 2) Manevi tacize uğrama, 3) Ad veya lakap takmak, 4) Tehdit edici davranışlar; basit tehdit suçu ve cezası ve nitelikli tehdit suçu ve cezası, 5) İletişim araçlarıyla saldırı, 6) Mağdurun malvarlığına saldırı, 7) Mağdura Fiziksel saldırı gibi konular yer almaktadır. Sonraki başlıklarda nefret suçunun mağdurları, Türkiye’de nefret suçları, İslamofobi, İslamofobiyle mücadeleler, yabancı düşmanlığı ve yabancı korkusu kavramları üzerinde durulmaktadır.

Tezin dördüncü ve son bölümünde ise Türkiye’de okuyan uluslararası öğrencilere yönelik nefret söyleminin yükselişi ve etkisi üzerine bir araştırma bölümü yer almaktadır. Bu kısımda öncelikle Türkiye’de uluslararası öğrenci tanımı ve geçmiş tarihi ile bugünlerin politika boyutları, yani Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası öğrencilere yönelik eğitim ve kültürel programları hakkında bilgi vererek Türkiye’de yabancı öğrencilere yönelik yabancı kelimesinin yerine “misafir” kelimesinin kullanma nedenini ele alınarak açıklamalara yer verilmektedir.

Daha sonra çalışmanın amacı ve önemi kısmında İstanbul’daki farklı üniversitelerde lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmekte olan öğrenciler üzerinde popülizmin bir parçası olan nefret söyleminin yükselişi ve etkisi, ne şekilde oluştuğu ve nasıl algılandığı incelenerek çalışmada yer olarak niçin İstanbul’un seçildiğini anlatarak bilgi verilmektedir. Daha sonra çalışma kapsamı, sınırları ve yöntemi detaylıca anlatılarak çalışma kapsamında, uluslararası öğrencilerin nefret söylemine nasıl karşılaştıklarının ve yaşadıkları sorunların tanımlanması için Türkiye’de 3 yıl veya fazla eğitim görmekte olan öğrencilerle 30 sorudan oluşan bir anket yoluyla nicel araştırma yöntemi kullanılarak yüz yüze bir anket çalışması yapılmaktadır. Tezin sonuç bölümünde çalışmanın genel bir çerçevesi çizilerek katılımcıların yaşadıkları sorunların tanımlanması, yorumlanması ve değerlendirilmesi yapılmaktadır.

BÖLÜM II

2.1 Nefret Kavramı

Nefret, İngilizce "Hate" kelimesinden gelen bir sözcüktür, Türkçe'de; "beğenmeme" veya "iğrenme" anlamına gelir. Nefret, başka birisine yönelik olumsuz bir davranıştır. (Karaman & Işıklı, 2016) a göre, kişinin kendisine yada başka bir gruba; ırka, dine, dile ve ten rengine karşı gösterilen olumsuz duygusal tutumların bütünüdür. (Gibbs, 1992), "birine yok etme isteğine varan bir yadsımadır" olarak tanımlanmıştır. Nefret, sevginin bir zıddıdır ve bir şeye ya da kişiye duyulan olumsuz duygudur (Ahi, 2016). Nefret, "birinin mutsuzluğunu, kötülüğünü istemeye yönelik duyguyla dolu olumsuz bir eylemlerdir" ve bu eylemler aşırı düşmanlığı ifade eder veya hissettirir (Demirbaş, 2017). Nefret kavramını düşündüğümüzde aklımıza ilk gelen öfke kavramıdır, nefret ve öfke, birbirine karıştırılan bir duygudur.

(Gökçay, 2019) Öfkeyinin tanımını öfke bir şeylerin yolunda gitmediğinin hebercisiyken, nefret o yoldan çoktan önce çıkmış olmanın bir sonucudur ve öfkenin hedefinde doğrudan insanın kendisi varken nefret, her zaman bir hedefe sahip olmamakla birlikte sadece insanın kendisine değil, düşüncelere, inançlara hatta eşyalara karşı bile bir duruş alabilmektedir şeklinde tanımlanmıştır.

Yani öfke sadece insanın kendisine değil, insanların düşüncelerini, fikirlerini bile içermektedir. Öfke zamanla nefrete dönüşür ve bunun sonucunda insanlar birbirinden uzaklaşır. Gerçek hayatımıza baktığımızda da, dünya artık bölünmüş halde görülmekte ve bunun bir sebebi ise insanların birbirinden ayrılması olarak görülmektedir. Bu durum, insanların topluluk halinden yaşamaya başladığından itibaren gelen bir süreçtir. Bireyler toplum arasında bütünlük sağlarken diğer taraftan başka bir grup yabancılaşmaya çalışır, bu yabancılaşmadan korkuya ve korkudan nefrete dönüşür.

Gökçay'a göre, nefret kavramı üç türe ayrılır: birincisi öz nefret, ikincisi ise aile içi nefret ve üçüncüsü ise başarı nefrettir. 1) Öz nefret; İngilizcede "self hatred" olarak

bilinen kişinin kendine duyduğu kızgınlıktır. Yani kişinin kendisinin veya başka insanların yüzünden nefret etmesidir.

Öz nefreti, kişi, gerçek özü ile idealleştirilmiş benlik imgesi arasındaki farkı ve idealleştirilmiş benlik imgesinin sonu gelmez taleplerinin gerçek özüne uymadığını görünce kendini hor görmeye ve kendinden nefret etmeye başlar ve gerçek özünden utanmaya ve onu bir tehdit olarak görmeye başlar şeklinde tanımlar (Horney, 1970).

2) Aile içi nefret, tek taraflı veya aile bireylerinin karşılıklı olarak ya da bazı ailevi durumlar yüzünden birbirinden nefret etmesi anlamına gelir. Örneğin, sosyal varlık olarak insan, aile kurarak yaşamaya mecburdur. Onlarla beraber gülmeye, vakit geçirmeye ve iyi davranmaya. Nasılsa, bir ailedir. Ama, kişi bu davranışları yaparken bazen kendini ifade etmesi, doğal davranması ve kendi duygularını yaşamaya çalışırken engeller çıkabilir. Mesela, anne-baba çocukların beklentilerini yerine getirmediği ya da çocuklar kendi istedikleri eşyaya sahip olmadığı zaman, anne-babadan nefret eder, veya büyüklere karşı çıkabilir. Bunun nedeni ise aşırı sevgi ya da aşırı nefretten kaynaklıdır. 3) Başarı nefreti, kişinin kendi üzerindeki etkisinin en fazla olduğu tür olarak nitelendirilebilir. Kişi kendini önemsiz, değersiz hissedebilir. Başarı Nefret; kişinin özgüven eksikliği, korkaklık, gizli kıyas, kıskançlık gibi özellikler taşıyan kişiler olarak tanımlanabilir (Gökçay, 2019).

2.2 Nefret Söylemi Kavramı

Dünyanın farklı coğrafyalarında az ya da çok nefret söylemi görülmektedir. Nefret söylemi kavramı “*Birilerinin hoşgörüsüzlüğü, kötülüğünü istemek, barış yapmamak, sevmemek, ayırt etmek, ortadan yok etmek*” gibi duyguları taşımakla oluşur. Cambridge Sözlüğüne göre, “Hate speech” yani nefret içerikli konuşma, “*Irk, din, veya cinsiyet gibi bir şeye dayanarak bir kişiye veya gruba yönelik şiddeti veya nefreti destekleyen kamuya açık konuşma yapması*” olarak tanımlanmaktadır (Cambridge Dictionary, 2019). Nefret Suçları ve İş Hayatı kitabına göre, “*Irk veya etnik köken, cinsel yönelim, cinsiyet, yaş, sakatlık, din veya inanç nedeniyle bir kişiye veya topluluğa yönelik nefretin açık ifadesi ise nefret söylemidir*” (Gürler, 2010).

Bunun AB üye devletleri'nde ortak bir yasal tanımı yoktur ve yasaklanan içerik ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Bazı yargı bölgelerinde nefret etmek veya hakaret

etmek teşvik edilir. Diğerleri, bir kişinin onurunu veya namusunu reddettiği zaman nefret söylemini kabul eder. Bazı yetki alanlarında, nefret söylemi kavramı, ülkenin tarihi geçmişiyle bağlantılıdır. Örneğin, Almanya'da, Holokost inkarını veya Nazi'nin yüceltilmesi gibi (Klein, 2018). Nefret söylemini “*faillerin hedefindeki incitmek ve kötölemek için kullandığı önyargının nesnelere yönelmiş her türlü ifade biçimi*” olarak belirtmektedir (Cohen-Almagor, 2006).

Nefret söylemini (Uslu, 2013) ve (Weber, 2009) belirli özellikleri ile tanımlanan gruplara yönelik beslenen önyargı ve nefret kaynaklı ve bu gruplara ve bunların üyelerine yönelik aşağılama, hakaret etme, alay etme, kötöleme, küçümseme içeren incitici ve saldırganlık içeren sözel ve görsel bütün ifade şekilleri olarak tanımlanır. Nefret söylemleri artık toplumun yanı sıra dijital mecralarca da söylendiği görülmektedir, söylem olgusunda olduğu gibi, dilsel pratikler: kızgın, saldırgan, küfürlü veya kural dışı vb. etkileyici sözler içermektedir (Aygül, 2013).

Nefret söylemi kavramlarını hukuki olarak günümüzde tanımlamak oldukça zordur. Uluslararası alanda ilk Avrupa Konseyi (AK) tarafından yapıldığını söylenmiştir. Nefret söylemi hakkında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin tavsiye kararı “*Recommendation no. R:97:20, adopted by the committee of ministers on 30 october 1997, at the 607th meeting of the minister's deputies*” kanun ortaya çıkmıştır.

Nefret söylemi ile ilgili bu tavsiye kararı ırksal nefret, yabancı düşmanlığı, Yahudi düşmanlığını veya saldırgan milliyetçiliğin ve yabancı düşmanlığının, ayrımcılığın ve azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara karşı düşmanlığın ifadesi olan hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret şekillerini, bu nefretin yayılmasını, teşvik edilmesini, desteklenmesini ya da haklı çıkarılmasını sağlayan her türlü ifade biçimini şeklinde kabul olduğunu görülmektedir (Övet, 2016) ve (Weber, 2009).

Avrupa Konseyinin aldığı (R:97: 20) sayılı kararında şu ifadeler de yer verilmiştir; ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığı, anti-Semitizm'i veya diğer nefret temelli biçimleri teşvik etmek, desteklemek veya haklı çıkarmak aşağıdakileri içeren hoşgörüsüzlük konusunda: saldırgan milliyetçilik ve etnik kökenciliğin ifade ettiği hoşgörüsüzlüğü, azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara karşı ayrımcılık ve düşmanlıktır (Demirbaş, 2017).

Nefret söylemiyle ilgili (Ahi, 2016) a göre, “*insanların din, dil, ırk, mezhep, meslek, sosyal sınıf yada bunun gibi unsurlar yönünden ayırt eden, ve bu ayrımlar üzerinden nefreti körükleyen kin tutulmasını sağlayan içeriklere*” nefret söylemi olarak şekillendirilmiştir.

Nefret söylemi, “1997’de AK Bakanlar Komitesi’nin tavsiye kararında bu ifadelerde yer aldığı üzere “*Nefreti yayan, önyargıları besleyen, kendinden olmayanı kötüleyen, aşağılayan her türlü içerik nefret söylemi*” olarak tanımlanmıştır. Nefret söyleminde önemli olan şey kamu barışının bozulmasıdır. TCK’nin 216. Maddesi de kamu düzenin bozulmasını ön şart olarak kabul görür ve bunun yanı sıra ırk, dil, din, mezhep gibi insanların kutsal değerlerine yönelik her türlü aşağılama, birini küçümseme gibi eylemlere bir nefret suçu olarak kabul edilmektedir. Nefret söylemini kendi yasalarında bir suç olarak kabul gören ilk ülkeler ise Kanada, Yeni Zelanda, İngiltere, Fransa, Almanya, Danimarka’dır (Waldron, 2009).

Günümüzde nefret söylemleri geniş yapılarıyla artmaktadır. Nefret söylemi olarak “*Politik (yani Neo-Nazi, siyah ayrımcı, Ku Klux tarafları vb.), dini olarak (Semitizm, Anti İslam vb.), zenofobik (yabancılara karşı düşmanlığı, farklı ırk, etnik köken ve göçmenlere karşı nefret vb.), mejozinik (kadınlara karşı nefret, hoşlanmama, hoşgörüsüzlüğü vb.), ayrımcılık, önyargı, ırkçılık gibi olumsuz eylemlerini kapsar (Bulunmaz, 2015). Avrupa Konseyi’nin Bakanlar Komitesi kararını alıntıyla (Weber, 2009), “ırkçı, azınlıklara yönelik, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, ırkçılık, etnik kökene dayalı, hoşgörüsüzlüğe yönelik vb. nefret biçimlerini destekleyen, yayan veya kabullendiren her türlü ifade biçimlerine*” nefret söylemi veya nefret suçu olarak tanımlanır. Nefret söyleminin tanımları durumlara göre farklı olabilir. Nefret; önyargı, ırkçılık, ayrımcılık, yok etme, ortadan kaldırma ve nefretli söylemler gibi ortamların oluşmasına sebep olur. Tanımlar her ne kadar farklı olursa olsun her yerde nefret söyleminin etkisi insan topluluğu için üzücüdür.

2.3 Nefret Söylemi’nin Tarihçesi ve Ortaya Çıkışı

Nefret söylemi ya da nefret suçlarının gelişimine ilk olarak bakıldığında, 1960’lı yıllarda, Yahudiler ve Afro-Amerikalılar arasındaki saldırıları engellemek amacı ile

başladığı anlaşılmaktadır. İlk yasal düzenlemeler Amerika Birleşik Devletler'in Kaliforniya eyaletinde gerekli mevzuatına göre düzenlenmiştir. ABD halkın göçmen olması, ABD'de yaşayan yerli insanlar üzerinde kölelik ve hak ihlalleri nefret suçlarını kapsar. Genellikle farklı ülkelerden ABD'ye gelen göçmenler, farklı etnik yapılar ve dini mezheplerden gelenlerdendir. Bu yüzden din, dil, ırk, ten rengi gibi temel unsurların farklılığı esas alınmıştır. ABD, göçmen ülkesi olarak üst kimliğini oluşturmak adına toplumsal uzlaşmayı şart haline getirmiştir. Bu düzen altında ABD'nin o döneminde ırkçılık ve ayrımcılık en önemli problemi olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bu sebeplerin sonucunda nefretli konuşmalar ve nefret suçlarının ortaya çıktığı söylenebilir. Nefret suçu terimi ilk kez 1986 yılında Amerika'nın New York şehrinde *'beyaz bir grup öğrenci tarafından Afro-Amerikalı bir gence yönelik gerçekleştirilen saldırıların haberlere yansımaları sırasında meydana geldiğini'* söylenmektedir (Vardal, 2015).

ABD'de Nefret suçları yasası 1 Ekim 2007 tarihinden itibaren yeni *'İrk ve din nefreti yasası'* olarak yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile birlikte *'nefret kavramı'* bağımsız, özgür ve apayrı bir ağır suç olarak kabul görülmüştür ama Avrupa'da nefret suçları normal bir suçu ağırlaştırılan bir faktör olarak kabul edilirken şimdi de bu yasa tamamen değişmiştir. (Gürler, 2010). Nefret suçu yasası 1993 yılında Britanya'da başlayıp 1994 yılında Ruanda soykırımının gerçekleşmesiyle yaklaşık bir milyon civarında Tutsi adlı bir halkın katledilmesiyle ortaya çıktığını bilinmektedir (Sekman, 2015).

Tarihsel olaylara bakıldığında; Avrupa'da nefret söylemi ile alakalı yasalar *'İkinci Dünya Savaşı'* sonrasında ele alınmaya başlanmıştır. Özellikle, Almanya ırkçı söylemleri, Nazi sembol ve selamlaşmaları gibi eylemleri de suç kapsamına dahil edilmiştir (Çelik, 2013). 1990'lı yıllarda Avrupa mevzuat çalışmalarında nefret söylemi tartışmaların içindeyken, 2001 yılında bu tartışmalar sadece cinsiyet ve cinsel yönelim temelinde olan saldırılar bir "Siyasi motifli suç" olarak kabul görüldüğü anlaşılmaktadır (Gürler, 2010). *'Birleşmiş Milletler (BM) Düzeyinde İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde'* açık olarak nefret suçu veya nefret söylemi ile ilgili hala herhangi bir düzenleme veya açık bir ifade bulunmamaktadır. Ancak sözleşmenin ayrımcılık yasağını düzenleyen 7 numaralı maddesi nefret söylemi veya nefret suçu bağlamında geçerli olduğunu görülmektedir. Bunun yanı sıra BM düzeyindeki 1948 tarihli Soykırım Sözleşmesinin 3. maddesi de nefret söylemi ile doğrudan ilişkilidir ve

nefret söylemini bir suç olarak kabul görür. Bu bağlamda (Birleşmiş Milletler Antlaşması) Nefret suçu veya söylemine doğrudan 21 Aralık 1965 tarihinde her türlü ırkçılığın önlenmesi adına ve BM'in amacını "*ırk, cinsiyet, dil ya da din ayrımı gözetmeksizin herkesin insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygının geliştirilip güçlendirilmesinde uluslararası işbirliğini sağlamaktır*" olarak tanımlanmıştır.

Yani burada ırk ayrımcılığının ortadan kaldırılması komitesinin çerçevesini anlatmak üzere bm insan hakları yüksek komiserliği tarafından hazırlanan 12 no'lu insan hakları'' yasası "ırk, cinsiyet, dil veya din ayrımı yapılmaksızın saygı gösterilmesinin geliştirilmesi ve desteklenmesine yönelik her türlü fikir ve düşüncelerin yayılmasını ve teşvik edilmesini bir suç olarak kabullenir.

Türkiye'de ilk olarak nefret söylemi kavramı 2006 yılında Ankara'nın Eryaman'da meydana gelen nefret suçları kapsamında tanıtılmıştır. Bilindiği üzere şimdiye kadar, Türkiye'de nefret söylemi yada nefret suçu diye bir yasa düzenlenmemiştir. Türkiye'de ilk defa Türk Ceza Kanununun 6529 sayılı değişikliği ile "nefret" kavramı ayrımcılık suçu kapsamına girmiş olsa bile teknik olarak nefret söylemi ya da nefret suçu niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle Türkiye'de nefret suçu diye bir yasa bulunmamaktadır. Ancak, Türkiye hukuk sisteminde, nefret suçu ile ilişkilendirebilecek TCK'nin 115, 122, 125, 153, 216 maddeleri hakaretin suç teşkil ettiği durumla ilişkin madde olarak tanımlanır. Ayrıca, 1 Haziran 2005 yılında Türk Ceza Kanununun 122. maddesinde yer alan "Ayrımcılık suçu" yasaya girmiş olup 02.03.2014 tarihi ve 6529 sayılı kanunla birlikte "Nefret ve Ayrımcılık" suçu olarak yeniden kararlaştırılmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2004) ve (Demirbaş, 2017).

2.4 Nefret Söylemi'nin Oluşumu

Söylem kelimesi İngilizce'de "Discourse, Dialouge", Türkçe'de "Laf, Söz, Söyleniş" olarak kullanılmaktadır. Özellikle "Söylem kavramı" bir çok anlam taşımaktadır; KIA'da ve siyaset dilinde Etkili konuşma, Sanat dilinde, "Bakış açısı veya İdeoloji" olarak kullanılır. Ancak, anlatma biçimi olarak "Dil" ve bakış açısı olarak "Görüş" anlamları taşımaktadır (Sekman, 2015). Günlük hayatımızda konuşmak, dinlemek, okumak gibi bir çok anlamlı eylemler yapmaktayız. Çünkü konuştuklarımız, dinlediklerimiz, söylediklerimiz ve yazdıklarımız sadece aktarılan olarak değil, bunlar çevresel koşullarla hem anlamlandırılmaya çalışılır, hem de

ilişkilendirmeye. Çünkü dinleyenin söyleyenin üzerinde, söyleyenin de okuyanın üzerinde farklı çağrışımlara neden olmaktadır. İnsanların ne düşündükleri ve ne yapmak istedikleri dil ve söylem şekliyle anlaşılır. İnsanların zihinlerini kontrol etmek istiyorsak, bir tek “söylemi” kontrol etmek yeterli olacaktır. Ancak zihni kontrol ettiğiniz anda doğru ya da dolaylı bir şekilde insanların ideolojilerini veya düşüncelerini de kontrol etmiş olursunuz (Karaman & Işıklı, 2016).

2.5 Biz Ve Ötekiler

Dünya artık “Biz” ve “Ötekiler” diye bölünmüş ve biz kendi zihinlerimizde de “biz ve ötekilere” bölündürülmüş durumdayız. Yani, “*insan, doğasından itibaren kendini bir gruba ait hissetme eğilimi içindedir*”. Bu eğilimi kendine bireysel olarak değil, toplumsal bir grubun üyesi olarak veya destek olarak algılanmaktadır. Nefretli konuşma/söylemlerin önemli özelliği de “Ben/Biz” kavramının yapısında yetiştirilmesidir. Ben/biz ideolojik şeklinde iktidara ve güç sahipliğine temsil ederken, “Onlar/Ötekiler”de iktidar tarafından dışlanarak yok sayılan yabancıları, yoksulları ve toplumun dışında olan başka grupları temsilcilik yapar. Yani bireyleri, Müslümanlar, Hindular, Asyalılar, Afrikalılar, Kadınlar, Köylüler, Yabancılar, Türkler, Kürtler gibi sosyal sınıflandırmalara tabi tutmaktadır (Aygül, 2013).

Bu sosyal sınıflandırmaların sonucunda kendi grubu ben veya bizim dışındaki olanlara “Onlar/Ötekiler” diye ayrılmaktadır. Yani, kişinin kendisine ait olmayan herkesi ya da kendisinden farklı olanı “Onlar/Ötekiler” olarak tanımlar. Bu sosyal sınıflandırmaların sonucu olarak toplumda ön yargılar, ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, nefret söylemi, İslamofobi gibi olumsuz kavramlar ortaya çıkabilmektedir. Dolayısıyla toplumda kişiler arası ilişkilerde hoşlanmama, bir birinden uzak durma, hoşgörüsüzlük, kötü veya ters davranma vb. nedenlere yol açabilmektedir (Göregenli, 2013). Modern toplumda sosyal sınıflandırmalara karşı her ne kadar insani ve hukuki çalışmalar olsa da, bireyler veya ayrımcılığa neden olan kişi veya gruplar kendi ideolojisini farklı yollarla aktarmaya çalışmaktadır.

Genellikle, hakim olan kişi veya gruplar güç kullanarak, kendi görüşünü paylaşan kişiler ideolojik yollarla, bir devlet veya iktidar partisi ise siyasi gücüyle diğerlerini/ötekilerini kontrol altına almaya çalışmaktadır. Yani burada egemen olana (ben/biz), alt sınıf olana (diğer/ötekiler/onlar) olarak ötekileştirir. (İnceoğlu & Çoban, 2014) Türkiye’de biz ve ötekiler kavramını, Türk, Sünni, Müslüman, Atatürkçü vb. unsurlara sahip kişileri biz olarak ve bu kimlikler dışındaki farklı olanları ise ötekiler olarak tanımlamıştır.

Tasavvuf literatüründe “Kendini bilen Rabbini bilir” şeklinde tanımlanmakta olan bu söz Sokrates’in dediği gibi “kendini bil” sözüne benzer. Yani benlik veya ben, insanın iç veya dış dünya ile etkileşimi sonucunda oluşan duygu, düşünce veya davranışı olarak tanımlanır. Biz/benlik, diğer varlıklarından ayrılan bir bilinç halidir. Benlik, kendisiyle kendi olmayan arasındaki sınırı çizerek sadece bilinçli bir özneye işaret etmektedir (Efil, 2016). İnsan kendisini nasıl bilir, nasıl farkına varacaktır? Ya da ben kendimi nasıl tanırım? Veya kişi kendisi hakkında bilinç sahibi olması mümkün müdür? Mümkünse ne kadar? İnsanın nasıl bir benliğe sahip olduğu hakkında bakabilmesi, kendini tanıması ve bilmesi oldukça zordur. İnsanın kendini anlaması, kendini tanıması sadece başkalarıyla birlikte mümkün olabilmektedir. Kendini anlayan başkalarını da anlar. Örneğin, öğretmen ile öğrenci ilişkisi, anne ile çocuğun ilişkisi gibidir. İnsan ilişkisi de bu şekilde olursa ne benlik ne de senlik bir ilişki kalır; çünkü, ilişkiler birbiriyle bağlı ve zincir gibidir, istemediğimiz de ilişkiler bozulamaz.

Öte yandan diğer/öteki’ne, hem zamir hem de sıfat olarak bir kültüre veya toplumsal gruba dışlama anlamı taşımaktadır. Yani öteki dediğinde karşımıza duran ya da karşımıza çıkan bir şeyi ifade etmektedir. Bazen, karşımıza çıkan veya duran şey, aklımızda bir negatif anlam taşıyabilir. Ancak bunun çözümü nasıl üretilebilir? Benim ötekinin ötekinin de beni tanıyabilmesi için ortak bir zemin oluşturulması gerekmektedir. Daha açık bir şekilde söylemiş olursak, kim hangi din ve mezhepten olursa olsun, hangi dil veya kökten gelirse gelsin, hangi grup veya düşünce/ideolojisinden olursa olsun, “Ben” herhangi biri ile tartışmaya girmeden “Onlarla/ötekilerle” insan olarak bir masada oturabilir veya ortak bir diyalog kurabilirim sorusunu sormak gerekir. Dolayısıyla burada da “insan olmak” en önemli

ortak paydır (İspir & Küçükalkan, 2016). Eđer ben ve öteki, bir insan olarak anlamlı bir diyalog kurabilirsek başarılı oluruz. (Buber'in, 2003) dediği gibi, kişiler başka insanlarla ilişki kurarak meydana çıkarlar ve başarılı olurlar.

Biz ve öteki kavramını İslam ve Batı medeniyeti açısından bakıldığında; ciddi bir ilişkisi olduğu görölmektedir. Batı medeniyeti kendisine miras bırakılan nefreti, ayrımcılığı, hoşgörüsüzlüğu, korku ve kendi hesap çıkarları neticisinde “Onlar/Ötekiler” olarak İslam’ı kurgulamıştır (Kalın, 2019). Öteki algısına psikoloji bilimi gözöyle bakıldığında; modern psikolojinin babası olarak bilinen Sigmund Freud’un yansıtma ilkesini örnek alabiliriz. Freud a göre, bireyler tarafından söylenmiş olumsuz söylentileri başka birileri üzerinde yansıtır ve etki yaratır. Freud böyle olumsuz özelliklerini karanlık tarafı olarak kodlamıştır. Dolayısıyla karanlık tarafı bireylerin her zaman görmesi de imkansız olur. Bu yüzden öteki veya onlar algısı (kötücül) olarak tanımlanır (Sözer, 2018).

Bireylerde yansıtma ilkesi, başka ırk, din, dil ve gruplar için de geçerlidir. Çünkü, bu gruplar öteki algısını oluşturmak maksadıyla kendi olumsuz karanlık taraflarını diğer insanlara yansıtmaktadır. Bireylerin itiraf edemediği olumsuz özellikleri başka bireye bilinç dışı olarak yansıtmaya çalışmak anlamına gelir. Başka bir ifadeyle, kabul edilemez fikirlerini veya düşüncelerini başka birileri üzerinde yansıtmaktadırlar.

Biz ve Öteki algısını modern toplumun şartlarına göre üç ilişki biçimi olarak şekillendirilmektedir, bunlar ise:

- 1) Ben ve öteki arasındaki gerginliktir. Yani ben haklıyım, ben hatasız veya mükemmelim, haksız kötü olan ise ötekiler, karşısındakilerdir. Batı ölkelerine baktığımızda, dışlayıcı bakış açısı sadece İslam’a veya Müslömanlara yöneliktir. Müslömanlara yönelik “ötekiler” tipolojisi kullanılmaktadır.
- 2) Ben ve ötekiler arasında mutlaklaştırılması; burada kendi dışında olanı yok sayması, kendini ilk sırada düşönen, kendini merkez gören, güç sahibi ben vb. tavırlarını benimser. Maalesef dünyadaki emperyalist güçler bu pencereden bakanlardır. İnsanların temel hak ve hürriyetlerini ihlal edip kendini mağdurun ve mazlumun

yanında olması gibi göstermek buna örnek olabilir. Mesela, günümüzde Trump'ın Filistin topraklarını İsrail'in başkenti olarak göstermesi ve ilan edilmesi gibi çabalar mutlaklaştırılması anlamına gelmektedir.

- 3) Biz ve ötekiler arasında etkileşim; buna evrenselci-liberal yaklaşım denir. Küreselleşmenin nedeniyle herkes kendi kimliklerinden ya da düşüncelerinden vazgeçerek meşrulaştıran ortak bir kimlik oluşturmaktadır (Kalın, 2019).

Öteki algısı yalnızca bugünkü sorunu değildir, eskilere bakıldığında; Batı kültüründen örnek gösterilebilir. Antik Yunan kendi topluluklarını “uygar” bir topluluk olarak tanımlarken, Doğu'daki olan toplumları “Barbar” bir topluluk olarak tanımlamıştır. Batılılar kendi kimlikleri dışındaki olanı Asyalı, Afrikalı veya etnik gruplara yönelik Arap, Pers farketmeksizin ikinci sınıf, alt sınıf, güçsüz vb. vatandaş olarak sınıflandırmıştır. Avrupalılar kendini medeni; ötekini barbar olarak IV. Yüzyılda tesis etmişlerdir (Aktaş, 2014). Batılılar, Müslümanlara karşı her zaman derin şüphelerle bakmaktadır ve müslümanları fanatik, ahlaksız olarak betimlemektedirler.

Avrupa'ya göç eden yabancıları “öteki” olarak tanımlayıp bir tehdit unsuru veya güvenlik problemi olarak algılamaktadır. Kendilerine ontolojik anlamda dünyanın merkezinde görünürken, ötekini köle olarak nitelendirmektedirler. (Kalın, 2018). Ötekileştirme günümüzde kitle iletişim araçlarında da çok görülmektedir. Özellikle bir şey anlatırken kendi bakış açısıyla yorumlanmamalı objektif olmak bilimsel analiz için vazgeçilmez bir unsurdur. Unutulmamalıdır ki sadece güç, dış görünüşü göstererek ya da hakimiyeti kullanmak ötekine karşı adaletsiz duyulan dışlama, ayrımcılık, önyargı, düşmanlık, vb. nefret suçunun temel motiflerindedir.

2.6 Irkçılık

Genel anlamıyla ırkçılık, eşitsiz bir ayrımcılık ilişkisi yaratan bir kavram olarak bilinir. Irkçılık anlayışı insanın var olmasının başlangıcına kadar uzanır. Yani geçmişten günümüze süregelen toplumun önemli problemlerinden biridir. Tarih boyunca bu farklılaşma o zamandan bugüne kadar çeşitli yöntemlerle değişime uğrayarak, yeryüzünde varlığını sürdürmüş ve insanlar arasındaki eşitsizliği yok sayan bu kavram günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Genel anlamıyla ırkçılık, bir ırkın başka bir

ırktan üstün olması veya dışlaması anlamı gelmektedir. Kendinden farklı olan her şeye karşı olarak tanımlanabilir.

İrk kavramı, “Soy” ve “Tür” anlamına gelip özellikle aynı dili ya da aynı dini inanca sahip olanları anlatmak için kullanılır (Şenel, 1993). İlk ırkçılık kavgası, Hz. Adem’in oğulları arasında olup “kabile ve asabiyet” anlayışlarıyla ortaya çıkar. Günümüzde küresel sorunlarla büyüyen ırkçılık, insanları kültürel, dinsel vb. ayrımcılığa maruz bırakmaktadır. Hakim olan devletler diğer (alt sınıf) devletlere göçmenlik, mülteci vb. tahammülsüzlük algısı yaratarak kendi vatanından, halklarından uzaklaştırılmaya çalışmaktadır. Özellikle kendilerine medeniyetçi diyen ülkeler ve onların yakın aktörleri “din ve milliyet” sorunu oluşturarak dünyada bir savaş ve çatışma ortamı oluşturmuştur (Sayin & Candan, 2016).

Bilimsel olarak ırk kavramına bakıldığında, zaman içinde değişime uğrayarak insanların fiziksel özelliklerine göre ayırım yapmıştır. Fiziksel özellikler sebep gösterilerek milyonlarca insan soykırımı uğrayarak öldürülmüştür. İnsanların deri, ten rengi, saç, ırklar arasında beyaz, siyah, sarı, esmer, kırmızı, boy uzunluğu, vücut biçimi gibi fiziksel ve biyolojik öğelere göre toplumu sınıflandırmalar yaparak ayrıştırılmıştır. Yani insanları ten rengine, saç veya kökenine göre sınıflandırıldığı görülmektedir. Beyaz olan ırklar üst sınıf, uygar; siyah olan ırklara geri zekalı, yeteneksiz, ahlaksız ve toplumun değersiz kısmı olarak ayrılmıştır. Dolayısıyla insanlar kendilerinden aşağı gördükleri başka insanlara karşı ayrımcılık uygularlar.

İrkçilik, insanlar içindeki dengeyi ve eşitliğini yok sayar ve üstün olan ırka yönelik hakları tanır ve üstün ırkı ayrıcalıklı kılmaktadır. Bunun ana sebebi ise “öteki” kavramının inşa edilmesidir. Üstün ırk, her zaman ötekilere yönelik olumsuz davranmaktadır. Bununla birlikte, öteki ve ön yargı ırkçılık tutumunu beslemektedir ve hizmet etmektedir. Bunun sonucu olarak da sosyal ve ekonomik sebepler, insanlar içindeki gelir düzeyindeki uçurum, siyasi çekişmeler ırkçılığa yol açan sebepler arasında olabilir. Bauman ise ırkçılık kavramının “Modern bir silah” olduğunu söyler. Çünkü, modernizm akıla her şeyin anahtarı olarak görülmüş ve bu aydınlanmanın getirdiği koşullar doğa ve insana dair her şeyin bilim yoluyla çözülebileceğine inanmıştır (Bauman, 1997).

İrkçılık, insanlar arasındaki ayrımcılık, eşitsizlik, düşmanlık gibi olumsuz duyguları ve söylemleri üretir, bu üretilen söylemler ve duygular daha sonra nefret suçlarına neden olur ve son nokta olarak soykırım yaşanmasına sebep olabilir. Örneğin, Hitler'in Yahudilere karşı uygulanmış olduğu ırkçı politika tarihin en büyük ırkçı olayı olarak görülmektedir.

İrkçılığın ortaya nasıl çıktığına dair iki tür görüş toplumda yaygındır. Birincisi antik çağlardaki “Yunan-Barbar” ayrımı gibi tarihin her aşamasında olduğu gibi ırkçı yaklaşımların var olması. İkincisi ise kapitalizmin meydana getirdiği sömürge ideolojisidir. 16. yüzyılda sömürgecilik yapan ülkeler sözde “insanlık, medeniyet ve ahlak” terimlerini kullanarak alt sınıf insanları köleleştirmeye çalışıyordu. Ancak, günümüzdeki ırkçılık anlayışı, hem kapsam, hem de şekil bakımından geçmişte var olan ırkçılıktan birtakım yönlerden farklıdır. İrkçılığın artık kime, neden yöneldiğini veya arka planda hedefinin ne olduğu anlamında anlamak mümkündür.

Geçmişte sömürü yapan hakim sınıflar günümüzdeki küresel dünyada, dinler dinlere, devletler devletlere, milletler milletlere karşı ırkçılık politikasını uygular. İrkçılığın neticesiyle küresel güçler dünyayı dengesiz ve düzensiz hale getirmiştir. 20 yıl önce yeni dünya düzeni (new world order) planını BM konferansta *David Rockefeller* tarafından ırkçılığa yönelik, “*küresel bir dönüşümün sınırındayız, ihtiyacımız olan tek şey, uygun temel kriz ve milletler yeni dünya düzenini kabul edecek*” şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (Sayin & Candan, 2016b).

19. yüzyılın başlarında Avrupalı egemen ülkeler kolonileşme ile daha yaygınlaşmış. Modern ırkçılığın babası olarak bilien Gobineau ırkçılığı “Beyazları (Caucasian), Siyahları (Negroid) ve Sarıları (Mongoloid) olarak tanımlanmıştır. Beyaz olan ırk ise üstün zeka, ahlaklı, irade ve tüm olumlu özelliklere sahip olan ırk olarak nitelendirilmiştir. Daha sonra Gobineau'un fikirlerini Almanya'da Nazi ve Güney Afrika'da Apatheidin ve ABD'de Ku-Klux klan hareketlerinde devam etmiştir. Gobineau, ırkların 2 sınıf (üstün ve aşağı) olarak oluştuğunu inanır ve ırkçılık bir toplumun veya grupların ırka dayalı inanç ve tutumları olarak tanımlanır.

Gerçek hayatımızda kendine benzemeyen kişiyi nasıl anlayabiliriz? Bizim şekilimizden farklı olanlar acaba nasıllar? İyi mi ya da kötü mü, üst sınıftan mı yada

alt sınıftan mı, daha akıllı mı ya da aptal, güzel ve daha mı anlamlı onlar, onlar bize mi ya da biz onlara örneğiz? Sosyopolitik ve ekonomik açıdan bu cevaplar şöyle yanıtlanabilir; statüsü daha yüksek olan kim ise, o güçlüdür. Ama azınlıklar bu konuda ırkçı olabilme ihtimali söz konusudur (Giddens, 2008). Sonuçta ırkçılık tam mana ile küresel bir politik veya ekonomik sorun olarak tanımlanabilir. Maalesef güçlü olan toplumun hakimiyetini kazanır. Dolayısıyla Fransız sosyolog Guilliam ırkçılığa; “*Irk yoktur; ama ırkçılık öldürür*” şeklinde tanımlanmıştır.

2.7 Ayrımcılık

Ayrımcılık, dil, din, cinsiyet, kimlik, yaş, engellilik, politik görüş veya diğer nedenlerden dolayı bir kişiye ya da gruba yönelik kişilik haklarının engel olmak veya eşitliğini sağlanmamak anlamına gelir. Başka bir ifadeyle ayrımcılık, herkesin eşit olduğu, kimseye ayrımcılık yapılmayacağı kabul gören bir kavramdır. Yani her hangi bir yerde, kamu kurumlarında, hastanede, okulda ve benzeri kurumlarında ırk, dil, dil, yaş, etnik köken, ten rengi, siyah, beyaz ve kimlik gibi benzeri nedenlerden ötürü başka birine kötü davranmak ya da mağdur bırakmak doğrudan ayrımcılıktır. Ayrımcılık kavramı, insanlar içindeki eşitlik algısıyla bağlıdır. Gerek insanı gerek hukuki olarak kabul edilen ayrımcılık ilkesi doğuştan her insan eşit hak sahibidir. Ülke sınırına bakılmaksızın, insan dünyanın neresinde olursa olsun, etnik kökeniyle, rengiyle, dine, dile, mezhebe, düşüncelere, fikirlere ait olarak doğarlarsa doğsunlar, (human) olmak açısından herkes eşittir. Modern toplumda yaygınlaşan insanlık ve vicdani temelleri taşıyan bu ilke, hukuk terimleriyle tanımlanmış ve ayrımcılık yasağının ihlalini önlemek üzere, temel insan hakları ve eşitliğine dayanarak modern hukuksal sisteme girmesi sağlanmıştır (Ataman, 2011).

Teorik olarak eşitlik ilkesi ile ayrımcılık, dışlanma kavramlarının ilişkisi çözülebilir gibi bir durum olsa bile tarihe bakıldığında, böyle bir durumun söz konusu olmadığı görülmektedir. Hukuki anlamda amaç siyah, beyaz, kadın, erkek; batılı veya doğuluları kendileriyle diğer insanları eşit olduklarını kabul ettirmeyi amaçlamıştır. Yani çağdaş hukuk sistemi, tam kuramsal bir bağlantı varsayımına dayanmaktadır. Ancak hukuksal ilkelerin, farklı insanlarda ve toplumlarda farklı uygulamalarını da görmekteyiz (Ataman, 2011). Mesela, kadınlara yönelik fiziksel ya da cinsel şiddet yasal olarak bir suçtur ama gerçek hayata bakıldığında, kadınlar eşlerinin tüm

isteklerini yerine getirmedikçe, kadına yönelik cinsel ve fiziksel şiddet haklı görülebilmektedir. Yani erkeklerin kadınlara yönelik şiddetin haklılaştırıldığı görülmektedir.

Bu çerçevede kanun veya kuralların herkesçe eşit uygulanmadığını da günlük hayatta görülmektedir. Örneğin eğitimcilerin/hocaların, sınıftaki öğrencilere karşı davranışlarına bakıldığında bütün öğrencilere aynı davranmadığı görülmektedir. Okulda küçük bir hırsızlık olayı olduğunda, ilk şüpheli olarak statüsü düşük ya da ekonomik durumu iyi olmayan aileden gelen öğrencilere bakılmaktadır. Böyle ayrımcılıklar eğitim pratiklerinde ve gündelik hayatın normal bir parçası olarak görülebilir. Bazen de öğrenci başarısı, öğretmen-öğrenci ilişkisi doğrultusunda öğretmenlerin kendi beklentilere göre değişkenlik göstermektedir.

Modern toplumda insan hakları sadece “*ben*” ve “*diğeri*” arasında oluşan hiyerarşik bir ilişki; güç bakımından eşit olmamasından kaynaklanmaktadır. Ancak biliyoruz ki, dünyada insan diye maddi olmayan bir varlık yok; sadece insanların var oluşunu görmekteyiz. Dolayısıyla insan diller, dinler, ırklar kadın, erkek, siyah, beyaz vb. fark etmeksizin insan olarak bakması gerekir. Ayrımcılık, eşitlik ilkeleri insanlar arasındaki ilişkilerde dışlayıcı bir yapı olarak hizmet eder.

Tarihsel olarak bunun arka planı çok erken dönemlere gitse bile, modern toplumda hiyerarşik gibi görünmeyen bu ilke, ben “*kendini*” diğerinden ayırır ve sadece kendini tanımlar. Ben olanı olumlu olarak tanımlarken, ben olmayanı olumsuz olarak tanımlar. Yaşadığımız toplumda ayrımcılıktan söz edildiğinde; akla gelen kişiler veya grupları düşündüğümüzde nüfusun büyük çoğunluğunun doğrudan ayrımcılıkla ilişkisi olduğunu görebiliriz, kime sorarsanız, kimlerin ayrımcılıktan yakındığını söyleyebilir. Bu istatistiksel gerçek sadece bizim yaşadığımız ülke yada bölgede değil, dünyanın farklı coğrafyalarında da farklı dile, etnik kökene, dini inanca, mezhebe mensup olan insanlara, fiziksel özelliğe sahip olmayan engelliler ayrımcılığa uğramaktadır.

Ayrımcılık artık temel insan haklarının ihlal edildiğinin fark edilmeyeceği kadar normalleşmiş bir durumdadır. Ayrımcılık, insanlığın kaderi değil, ön yargıdan beslenen bir dışlamadır. Göregenli, ayrımcılık, politikanın merkezi kaygısı olan adalet sorunu mudur, ya da bir hak sorunu mudur sorularını şöyle yanıtlar; ayrımcılık bir hak

sorunu olarak tanımlandığında bir hukuksal mücedeleyi ifade eder, bir adalet sorunu olarak tanımlandığında, ayrımcılıkla mücedele yapan toplumsal bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Ayrımcılık ister bir hukuk sorunu, ister bir adalet sorunu olarak tanımlansın, nihayetinde insanlar arasındaki zihinsel, davranışsal ve düşünsel vb. eylemlerin ilişkileri üzerinde durmak gerekir. Çünkü bu eylemler bir araya gelmezse ayrımcılığın çözümü üretilmez (Göregenli, 2013).

Ayrımcılığa zihinsel arka planı olarak bakıldığında, bir grup ya da grubun üyelerine karşı beslenen olumsuz bir süreç olduğu görülmektedir. Bu olumsuz duygular sonuçta nefret, hoşlanmama, kötü davranma, uzak durma gibi vb. olumsuz tutumlara neden olabilir ve kişisel ayrımcılıktan gruplar ayrımcılığa geçmektedir. Ancak, bu hoşlanmama veya birinden uzak durma hali zamanında daha da kötüleşebilir. Mesela, kişilerarası ilişkiler üzerinden örneklersek; ‘gürültü sorunu’ olan bir binada komşu dairede Kürt kökenli olan bir aile varsa, ilk akla gelen şey, çok çocuklu olması biçimde yorumlanır ve daha sonra ‘gürültü sorunu’ olmaktan çıkıp kişinin etnik köken hakkında nefret söylemi oluşur ve olumsuz düşünce beslenir. Örneğin, teknik konularda kadınlar erkeklerden daha az becerikli gibi söylemler çok normal ve doğal bir şey gibi görülür. Peki, erkeklere sağlanmış yetenekleri geliştirilmesi için kadınlara sağlanan imkanlar aynı mıdır? Ya da böyle yetenekler kimlerden beklenir? Kadınlardan mı erkeklerden mi? Çünkü kadınlar becerikli konularda doğuştan itibaren hafif, pasif, yumuşak gibi vb. olan unsurlarla iç içedir. Başka bir örnek olarak, yaşlılar yavaş yürür. Yavaş yürümek yaştan kaynaklı bir şeydir. Toplu taşıma aracı kullanılan bir kamu görevlisinin, “yaşlılar işimi yavaşlatıyor” sözü ya da böyle düşünmesi ne kadar mantıklıdır? Burada “Yaşlılara” hoşlanmama, sevmeme veya nefret etme bir ayrımcılık suç olarak kabul görülür.

Türk Ceza Kanun’unun 122. maddesine göre, dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle mülk satmama, devretmeme, kiraya vermeme; kamunun sağladığı bir hizmetten faydalanmasına engel olma veya ekonomik faaliyette bulunmasına engel olmak suçtur ve bunun hapis cezası vardır, yani yukarıdaki suçlara Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında bunlar nefret ve ayrımcılık suçu olarak kabul görülür. (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2004).

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin Genel Yorumu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kararları ve Avrupa Birliği'nin Ayrımcılığa Karşı Yönergeleri birlikte ele alındığında, ayrımcılığa ayırma, dışlama, kısıtlama veya ırk, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, dil, din, etnik, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum, siyasi veya diğer görüşlere dayalı olarak gerçekleştirilen ve bütün hak ve hürriyetlerin herkes tarafından tanınmasını ve kullanılmasını engelleyecek veya tanınmasını ve kullanılmasını sınırlandıracak ayrımcılığı kast etmektedir şeklinde tanımlanmıştır (Ataman, 2011).

BM İnsan Hakları Komitesi tarafından ayrımcılığa yönelik tanımını bütün hak ve özgürlüklerin herkes tarafından eşit biçimde tanınmasını ve kullanılmasını engelleme veya tanınmasını ve kullanılmasını hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu etkiye sahip ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer görüşler, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statülere dayalı olarak gerçekleştirilen ayırma, dışlama, kısıtlama ve tercih olarak” belirtirken; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 14. maddesi bakımından bir muameledeki farklılık, objektif ve makul bir haklılığa sahip değilse, yani meşru bir amaç izlemiyorsa veya kullanılan araçlar ile gerçekleştirilmek istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmuyorsa ayrımcılık oluşur şeklinde belirtir.

2.8 Ön Yargı

Ön yargı terimi İngilizce “prejudice” kelimesinden gelip Türkçe’de haksızlık, adaletsizlik, düşmanlık, nefret ve zarar anlamına gelmektedir. Günlük yaşamda ön yargı kavramı kanıtı dayanmayan her türlü ön fikir ya da düşünce terimi olarak kullanılır. Genel olarak ön yargı, “*bir kimse tam bilgi sahibi olmadan belirli söylenti yada görüntülere dayanarak önceden verilmiş peşin hükümdür*”. Sosyal bilimler açısından bakıldığında, ön yargı hakkındaki çalışmalar ilk olarak Gordon W. Allport tarafından yapıldığını ortaya çıktığı bilinmektedir. Allport 1954 tarihli “Önyargının Doğası” başlıklı çalışmasıyla ön yargı kavramını, “*bir gruba dahil ve böylelikle o gruba atfedilmiş karşı çıkılabilir özelliklere sahip olduğu varsayılan bir kişiye yönelik, yalnızca o kişinin o gruba ait olmasından kaynaklanan, yön değiştirmiş ya da düşmanca tavır*” olarak nitelendirilmiştir (Sekman, 2015).

Ön yargı, bir kimse kendisinden farklı bireylere, topluluklara ya da ırklara düşmanlık duygusu yansıtan sığ inanç, tutum veya adaletsiz bir yargı olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, dört çocuklu olan bir aileyi örnek gösterebiliriz. Dört oğlu olan bir aile çocuklarına ön yargılı olmamalarını öğretmek için evden uzak bir yerde bulunan bir

ağacın yanına gidip ona bakmaya gönderebiliriz. İlk olarak en büyük olanı kış zamanında gönderebilir, ikincisini ilkbahar, üçüncüsünü yazın ve sonuncusunu sonbaharda. Bir gün hepsini bir araya toplayıp ve ne gördükleri sorulduğunda, ilk oğlan ağacın çirkin, yeşil ve kupkuru olduğunu söyler. İkinci oğlan ise, yeşillikle dolu ve canlı olduğunu söyler. Üçüncü oğlan ise, çiçekleriyle ve kokusuyla görüntünün muhteşem olduğunu söyler. Sonuncusu ise, hepsinin de haksız, yalancı olduğunu ve ağacın meyvelerle dolu canlı olduğunu söyler. Yani, burada söz konusu ağaç ise herkes haklıdır. Ama, herkes ağacı görmeye farklı mevsimlerde gittiği için ağacı farklı gördüğünü söyleyebilir.

Dolayısıyla, bir ağacı veya bir kişiyi, kısa bir süre veya mevsimi tanıdıktan sonra yargılamayacaklarını bugünkü anlamıyla anlamaları güzel bir örnek olabilir. Bir insanı mevsim gibi değerlendirmek mümkün değildir. İlk defa duyduğumuz ya da gördüğümüz bir kişi ya da karşılaştığımız bir durum hakkında bir şey söylerken acele etmememiz gerekir. Bir insanın her hangi bir konuda mevzuu iyice duyması, anlaması ve düşünmesi gerekmektedir. Anamlı bir şeyin meyvesi daha olgundur. Bir şeyin gözlem ve analizini yaparken etkilenmeden yoluna devam etmek ve insanları ırkına, cinsiyetine, ten rengine, diline, dinine, tuttuğu takıma bakarak değerlendirmemelidir.

2.9 Dışlanma

Günümüzde en önemli sorunlardan biri dışlanmadır. Kelime anlamıyla “*insanların toplumsal yaşamdan uzaklaşacak düzeyde maddi ve manevi haklarından destek ya da faydalanmamak anlamına gelmektedir*”. 1970’li yıllarda İlk olarak Fransa’da sosyal yardımlardan yararlanmayan kimselerden ortaya çıktığını söylenmektedir. Daha sonra 1980’li yıllarda refah devletinin yetersiz kalıp, ekonomi ve teknolojinin değişmesi, yeniden şekillenen yoksulluk ve eşitlik ile ilişkilendirilen kavram olarak ortaya çıktığı söylenebilir (Alacahan & Duman, 2011) ve (Saraceno, 2001). Bugünlerde dışlanma kavramı, toplumun sosyal, politik, ekonomik ve kültürel dezavantajların birikmesi nedeniyle meydana gelir. Toplum birbirlerine karşı haklar ve ödevlerden oluşan ahlaki bir düzen içindedir. Dışlanma ise bu sosyal düzenin dışında değildir. Genel olarak dışlanma; işsizlik, eğitimsizlik, bireysel problemler, yoksulluk, sosyal düzen eksikliği gibi nedenler neticesinde ortaya çıkmaktadır ve bu nedenlerden dolayı kişi mağdur

kalır ve kendi ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli mal varlığı olmadığı için toplum tarafından dışlanır.

Dışlanma kavramı ve yoksulluk kavramı arasında bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Yoksulluktan dolayı insan dışlanmaya maruz kalmaktadır. Ancak dışlanmalar üç düzeyde ortaya çıkmaktadır. 1) Aile düzeyinde dışlanma: aile içinde ayrımcılık ya da aile bireylerinden dışlanmaya maruz kalma 2) Politik veya devlet düzeyinde dışlanma: iş, sosyal düzeylik veya politikalar bu konuda yer almaktadır. 3) Toplumsal düzeyde dışlanma: burada toplumda insan ilişkisi ve toplumsal güç ilişkisi içermektedir (Şahin, 2019). Dışlanma kişiden kaynaklanır. Çoğu zaman kişi kendini doğru ifade edebiliyorsa dışlanmaya maruz kalmaz. Kişinin sosyal becerileri yeterli değilse dışlanmaya maruz kalabilmektedir. Mesela, bazen öğrenciler kendi arkadaşları arasında dışlanmaya maruz kalır.

Öğrenciler kendi arasında alay etme, dalga geçilme, laf söyleme, ötekileştirilme ve kendi aralarındaki gruplaşmaları gibi nedenlerden dolayı dışlanmaya sebep olabilir. Bazen de, kişi kendini küçük ya da zayıf düşündüğünde toplumda dışlanmaya maruz kalır. Çünkü, herkes zayıflar ve güçsüz üzerinde kendi gücünü kullanılmaya çalışır.

2.10 Nefret Söylemi'nin Türleri

Nefret söylemi türleri yöneldiği gruba veya kimliğe göre beş ana başlık altında sınıflandırılmaktadır: (Öztekin, 2015) ve (Sekman, 2015).

2.10.1. Göçmenlere Ve Yabancılara Yönelik Nefret Söylemi

Genellikle göçmenlere veya yabancılara yönelik nefret söyleminde ırk, etnik kimlik gibi insanların oluşturduğu gruplar hedef görülebilmektedir. Irkçılıktan kaynaklanan bu nefret söylemi 21 Nisan 2015 tarihinde Türkiye’de gazetelerde ve haberlerde “Kolu Kesik Suriyeli Hırsız Yakalandı” başlıklı haberle ortaya çıkmıştır. Haberde bir Suriyeli vatandaş’ın hırsızlık olayından dolayı kolu kesildiğini söylenmiştir (Cihan, 2015). Gazete bu haberi ilginç ve ilgi çekici halde sunmuştur. Suriyeli vatandaşlar hakkında Türkiye’de olumsuz önyargı yaratır ve Suriyelilere yönelik “Hırsız” algısını

oluşturur. Dolayısıyla Suriyelilere yönelik böyle var olan ön yargı tüm Suriyelilere karşı algılanmaktadır (Cihan, 2015).

Bir ırktan yada göç edenlerden birisi hırsızlık yaparsa toplum tarafından herkes, o ırkı ya da göçmenlere suçlamaktadır. Bu durum bir kişinin yaptığı hırsızlık için bütün toplumun ‘‘hırsız’’ olduğu algısının yaratılmasına neden olabilmektedir. Bu örnek sadece Türkiye için değil, dünyada ekonomik, yoksulluk, göç, veya savaş gibi vb. nedenlerden dolayı göç almış bütün ülkeler ve insanlar için de geçerlidir. Yani durum her yerde aynı, bunun için bir kişi veya bir gruptan biri suç işlediyse toplumun tümünü suçlamaması gerekir. Ama, maalesef böyle durumlar sadece bir haber başlığından ibaret değil, dünyada kendilerine hakim sınıf olarak söylenen ve insan haklarını yüzde yüz uygulayan ülkeler de, yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi yaptığını görmektedir.

2.10.2. Etnik Kökene, Irkı ve Ten Rengine Yönelik Nefret Söylemi

Dünyada nefret söylemi ve nefret suçları kapsamında yaşanan olaylardan dolayı etnik kökene, ırka veya ten rengine yönelik insanlar, nefret söylemi ya da suçu işler. Burada örnek olarak, Türk asıllı Alman futbolcu Mesut Özil, 22 Temmuz 2018’de, Türkiye’nin 16. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile fotoğraf çektirme sonrasında, Mesut Özil’i ırkçı iftirasıyla suçlanmıştır. Bunun sunucunda Mesut Özil Alman Milli Takımını bırakmak zorunda kaldığı görülmüştür (Habertürk, 2018). Yani milliyetçilik duygusu beslenerek etnik köken ve ırka yönelik nefret söylemi uygulanır. Türkiye’de farklı etnik kök ve ırktan farklı insanlar yaşamaktadır. Özellikle Türkiye’de ise Romanlar başta olmak üzere, Kürtler, Rumlar¹, Ermeniler,

¹ ‘‘Türkiye’de yaşayan gayrimüslim (Rumlar) azınlık grupları içinde hiçbir yasal temeli olmamasına rağmen uygulamada kabul edilen bir gerçek söz konusudur; ‘‘gayrimüslimler devlet memuru olamazlar. Mevcut duruma bakıldığında görülmektedir ki TBMM’’de, Bakanlıkların üst düzey kadrolarında, Türk Silahlı Kuvvetleri ve emniyet teşkilatının kadrolarında azınlık gruplarına mensup kişiler yer almamaktadır’’.

Sığınmacılar ve Mülteciler², Kayıt dışı göçmenler³ ve Çeçenler ikamet ettiğini görülmektedir.

2.10.3. Kadına Yönelik Nefret Söylemi

Kadına yönelik nefret söylemi terimi ise “cinsiyetçi” açıklamaların uygulanması ve kullanılmasıdır. Temelde birilerine veya belli bir gruba yönelik aşağılama amaçlı olumsuz ifadeler kullanılması olarak ifade edilebilir. Kadın cinsiyetine yönelik nefret söyleminin yanı sıra kilosunu, boyunu ya da ölçüleriyle ilgili nefret söylemleridir. Bu kişi ya da gruplara toplumda güçsüz ve değersiz olarak değerlendirme yapılmaktadır. Medyada kadınlara yönelik nefret söylemine bir örnek gösterecek olursak; Hürriyet gazetesinin 16 Şubat 2015 tarihinde Türkiye’nin Diyarbakır İlçe Emniyet Müdürlüğü Ahlak ve Kumar Bürosu’nun amiri Nurdan Özdemir tarafından yaptığı operasyon ile ilgili haber başlığında “*ahlakın amiri kadın*” adına “*tırnak*” içerisinde kullanan “*amir*” ve başlığının sonrasında “*kadın*” kelimesinin kullanılması kadına yönelik doğrudan nefret söylemi ve nefret suçu olarak değerlendirilmektedir (ESER, 2015).

Benzer başka bir örnekte Sözcü Gazetesinde 29 Ocak 2015 tarihli “*kadın avukat protesto için 7 aylık bebeğiyle duruşmaya girdi*” başlıklı haberde doğrudan avukat kadına nefret söylemi yapıldığı görülmüştür. Bir avukat çalışma şartları doğrultusunda kendi bebeğiyle protesto eylemine katılmıştır. Ama haber başlığında “*Kadın Avukat*” ifadesi kullanarak kadınlara yönelik nefret söylemi yapılmaktadır. Dolayısıyla bu ifadesinde avukatlık yada amirliği kadınlara yönelik uygun olmayan ya da kadınlar tarafından yapılmaması gerek bir davranış olarak gösterilmeye çalışılmıştır. Budurum tam olarak bir nefret söylemi ve nefret suçunu kapsamaktadır.

² “Uluslararası sözleşmelerle tüm bireylere tanınan ekonomik ve sosyal haklar mülteci ve sığınmacılar içinde tanınmaktadır. Bu durumda her yetişkin mültecinin çalışma hakkına sahip olması gerekmektedir ve BM sözleşmelerinde ön görülen standartlara göre bu hak, asgari ölçüde o ülkede yasal olarak ikamet eden diğer yabancılara sağlanan haklarla denk olmalıdır”.

³ “Eski Sovyetler Birliği ülkeleri başta olmak üzere (Moldova, Rusya, Ermenistan, Türkmenistan, Azerbaycan) bazı Balkan (Romanya, Bulgaristan) ve Uzak Doğu ülkelerinden (Filipinler) pek çok kişi ekonomik nedenlerle Türkiye’ye göç etmektedir. Bu alanda kesin resmi rakamlara ulaşılamasa da Türkiye’de kayıt dışı istihdam edilmiş bir milyonu aşkın yabancı uyruklu kişinin olduğu tahmin edilmektedir” (Alp & Taştan, 2011).

2.10.4. Dinî İnanç Ve Mezhep/ Tarikat Temelli Nefret Söylemi

Dünyada din veya dini inançlara yönelik nefret söylemi yapılmaktadır. Özellikle farklı dinler ve mezheplerden nefret söylemler üretilmektedir. Kendi dinine veya mezhebine inananlar başka din veya mezhepten olanları fanatik olarak nitelendirir. Kendi dini dışında olanlara iftira atar ya da siz bu konuda yanlış yerdesiniz, biz daha doğru yoldayız gibi söylemlerde bulunurlar. Bazen dini inanç siyasi amaçla kullanılmaktadır. Dini inançlar kullanılarak karşı grup hakkında nefret, ön yargı, aşağılama gibi olumsuz eylemler düzenlenmektedir.

Dinî inançlara yönelik nefret söylemi artık küresel ölçekte yükselişte olan popülizm, ayrımcılık, İslamofobi, yabancı düşmanlığı, yabancı karşıtlığının en yaygın aracı olarak günümüz dünyasında olumsuz etkiler yaratmaktadır. KİA'ya bakıldığında, bu tarz söylemler her geçen gün artarak toplumda normalleştirilmektedir. Kendilerini İslamcı olarak tanıtan terör örgütleri dünya çapında saldırılar düzenlenmektedir ve bunların sonucunda "İslamofobi" geniş kitlelere yayılmaktadır. Ama maalesef böyle saldırılarda sadece müslümanlar suçlanmaktadır.

Geçmişe baktığımızda, en son 15 Mart 2019'da Yeni Zelanda'da meydana gelen camilere yönelik terör saldırısı sonucunda 51 müslüman hayatını kaybetmiştir (Ay, 2019). Böyle bir terör eylemi ve masum insanlara yönelik saldırılar yeni değil, tarihe baktığımızda; Ruanda'dan Myanmara, Holokost'tan Bosna'ya müslümanlara karşı en büyük suçlar işlenmiş ve müslümanlar nefret söylemlerine maruz kalmıştır. Batı ülkeleri bu katliamların, aslında müslümanlığa karşı değil insanlığa karşı gerçekleştirilen bir suç olduğunu sorgulaması gerekmektedir. Böyle saldırıları veya katliamları nasıl yaptık? diye öz eleştiri yapmaları gerekmektedir. Özellikle Batı ülkeleri Müslümanlara karşı Sunni, Şii, Alevi, laiklik diye insanlar arasında sınıflandırmalar yapmaktadır.

Bunun sonucunda kim daha dindar kim daha dinsiz herkes bunun tartışması içindedir. Kimi başörtülülere daha dindar, kimi ise daha gerici olarak nitelendirir. Birbirine küfür, hakaret ve aşağılama içeren olumsuz sözlerle nefret söyleminde bulunmaktadır (Taş, 2017). İslam dininde hiç bir ayrımcılık yoktur. İslam dininde ne Hz. İsa, ne Hz. Davut, ne de Hz. Musa, hiç birine ters bakmadığı tasavvufi kültüren anlaşılmaktadır. Çünkü

İslam selam kelimesinden gelen bir sözcüktür. Barış anlamı taşımaktadır. Dolayısıyla İslam dini bir barış dinidir. Hiç bir zaman terörle bir araya gelemmez.

2.10.5 Siyasi Görüşlere Yönelik Nefret Söylemi

Genellikle siyasi bir ideolojiye ya da siyasi partilere, isimlere veya gruplara yönelik nefret söylemi tipi olarak nitelendirir. Yani siyasal bir düşünceyi veya takipçilerini hedef alan bir nefret söylemi olduğu söylenebilir. İnsanlar kendi fikir, görüş veya düşüncesinden farklı olana bu grupta hedef almaktadır. Dünyadaki bütün siyasi partiler ve gruplar, birbirine karşı küfür, hakaret vb. nefret söyleminde bulunurlar. Örneğin, dini gruplar laik gruplara yönelik nefret söylemi üretebilmektedir. Bunun yanı sıra milliyetçi gruplarında laik gruplara yönelik nefret söylemi ürettiği görülmüştür. Laiklik ise milliyetçilik üzerinde kendi düşünce ve fikirlerini yayalabilmek için herşeyden önce kendilerini düşünür. Yani birbirine karşı nefret söylem, üretmektedirler. Tarihe bakıldığında; 1917 yılında gerçekleştirilen Bolşevik İhtilalinden bir örnek alınabilir. Bolşevik İhtilalinde küçük devletler büyük devletlerin altına girmiş oldu. O zamandaki milliyetçi, küçük gruplar, laiklik gibi dini grupların düşüncelerini ve fikirlerini yok edip Sovyetler Birliğinin altında toplanmıştır.

BÖLÜM III

3.1 Nefret Suçu

Nefret suçu, İngilizce’de yaygın olarak “hate crime” olarak bilinmektedir (Cambridge Dictionary, 2019). Özellikle ifade hürriyeti açısından bakıldığında; nefret söylemi ve nefret suçlarına en büyük tehdit veya suç olarak görülmektedir. Nefret Suçu geniş anlamıyla, bir kişiye ya da karşı bir gruba; Irk, etnik köken, ten rengi, din, dil, fiziksel görünüş, vb. gibi sebeplerden duyulan önyargıdan dolayı kişinin maddi veya manevi değerlerine karşı işlenen suçlara “nefret suçu” olarak tanımlanmaktadır (Gürler, 2010) ve (Ada Hukuk, 2020).

Nefret suçlarını başka bir ifadeyle söylemek gerekirse, insanların veya toplumun zihninde yer alan soyut durumlara değinebilir. (Shively, 2005) a göre, failin mağduru, mağdurun milli kökeni, dini, dili, ırkı, cinsiyeti ve siyasi eğilimleri gibi nedenlerden dolayı, mağdurun mülkiyete karşı işlenen cezai eylemlere nefret suçu denir. Ancak, nefret suçları “ön yargı suçlar” veya “tetiklediği suçlar” adı altında tanımlanması mümkündür.

Nefret suçlarına yönelik sosyal bilimler sahasında en çok yaygın olan (Demirbaş, 2017) ise, bir kişinin bir azınlık grubuna dahil olması nedeniyle zarar verici ya da aşağılayıcı davranışlara veya sözlere maruz kalması olarak açıklanabilecek nefret suçunu, ön yargıdan kaynaklı motivasyon ile gerçekleştirilen saldırı, cinayet, tecavüz ve mülke karşı suçlar ile birlikte şiddet tehdidi ve diğer türlü aşağılayıcı hareketler şeklinde nefret suçlarının tanımlaması yapılmıştır.

Nefret suçlarına tarihsel açıdan bakıldığında yeni bir durum olmadığı görülmektedir, ancak suçun tarif edilmesi kuramsal olarak ve kavramların şekillendirmesi ve suçla ilgili hukuksal düzenlemeler hemen hemen yenidir. Nefret suçuyla ilişkin günümüzde yaygın olarak tanımlanan terimi ise Amerika Birleşik Devletleri’nde 1960’lı yıllar arasında “Yahudilere ve Siyahilere” yönelik baskın ve saldırıları önlemek amacıyla başlatılmış olan bir terim olarak ortaya çıkar. Benzer başka bir olay, ABD’de 1986 yılında beyaz bir grup gencin, siyahi olan bir kişiye yönelik yapılan saldırı sonucunda

haber gazetelerinde yer almasıyla meydana gelmiştir (Ataman, 2012). Nefret suçlarının meydana gelmesinde önemli tarihi ya da düşünsel sebepler; aile, okul, şehir gibi kitle iletişim araçlarından edinilen akımlar etkili ve verimli olmaktadır.

Yani nefret suçları otorite “Ezen ve Ezilen” bağı içeren bir halidir. Dolayısıyla, *“Nefret suçları işleyen fail ezecek kadar güçlü ve mağdur ezilecek kadar savunmasız kabul etmektedir”*. Fail başkaların veya ötekinin tehdit olarak görmesiyle ötekini yok etmeye çalışır veya ötekinin varlığını kendine bir rakip olarak görmektedir. Amerika’da nefret suçlarına ilişkin bir çalışmada fail, kendi can sıkıntısını azaltmak, heyecanlı olup kendine güçlü hissetmek, eğlence amacıyla nefret suçu işlendiği ortaya çıkmıştır. Ancak, *“nefret suçları sadece çok ilkel ve totaliter rejimlerde değil, demokrasiyi kapsayan insan haklarını kabul gören ülkelerde de nefret suçları bir tehlike unsuru olarak görülmektedir”*.

Her gün yeni şekliyle canlandıran, yeniden kabullenen, değişen ama toplumdan ayrılmayan gerçek bir yapı olarak nitelendirebilir (Gürler, 2010). Nefret suçları ön yargının şiddet manifestosu olarak adlandırılabilir. Nefret Suçu; TCK’ye göre bir suç ve ön yargıyla veya suçta nefretin varlığı olması gerekir demektir (Ataman & Cengiz, 2009). (Gürler, 2010) a göre nefret suçlarını iki türe sınıflandırılır. 1) Ön yargı ve ön yargıdan beslenen ayrımcılık, 2) Maddi ve manevi şiddettir.

3.1.1 Önyargı Ve Önyargıdan Beslenen Ayrımcılık

Nefret suçlarına ilgili birinci madde ön yargı ve ön yargıdan beslenen ayrımcılıktır. Bu terimde toplumda kabul gören negatif suçlar yer almaktadır. Genelde fail; mağdurun dil, din, ırk, renk veya yaşı gibi benzeri özellikler taşıyan kişi yada gruba suç yoluyla mesaj vermektedir. Mülkiyeti tahrif etmek, hakaret, özel hayata dokunmak ve tecavüz gibi eylemleri bu gruba dahil edebiliriz.

3.1.2 Maddi Ve Manevi Şiddet

Nefret suçlarına ilgili ikinci madde ise maddi ve manevi şiddettir. Maddi şiddetler hukuki işlemlerle çözülebilir. Ancak, manevi şiddetin çözülmesi kolay değildir.

Manevi suçlar, mağdurun suçlusu (faili) olmayan ya da tanınmayan suç olarak görülmektedir. Manevi şiddetle işlenen suçlar görülmemektedir. Görülmeyen suçlar telafi edilememektedir. Doyasıyla bu tür suçlar toplumun büyük sorun yaratılmasının neden olabilir (Gürler, 2010).

AK'nin 1997'li yılında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin nefret söylemleri ilişkin" 97:20 numaralı kararına göre: ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dâhil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimlerini doğrudan bir nefret suçu olduğunu söylemiştir tanımlanmıştır (Weber, 2009), (Çelik, 2016) ve (Ataman, 2012).

Nefret suçlarına ilişkin AGİT tarafından yapılan tanımlarını bakıldığında; nefret suçu, mağdur, mülk ya da suçun hedefi şikkında tanımlandığı şekliyle bir grupla gerçek ya da edinilmiş bağlantısı, ilgisi, ilişkisi, destekçisi ya da üyesi olduğu için seçilerek, mülke ya da kişiye karşı işlenen herhangi bir suçu kapsamaktadır, ancak grup üyelerinin genel özelliklileri gerçek ya da edinilmiş ırk, ulus ya da etnik orijin, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, fiziksel ya da zihinsel engellilik, cinsel kaynaklı ya da diğer benzer unsurlara dayandırılabilir (Yardımcı, 2011).

Mağdurun ırk, milli kökeni din, dil, cinsiyet, yaş, mezhep, fiziki veya zihni engel, siyasi ve ideolojik düşünce gibi özellikleri nedeniyle kişileri ya da onların mensuplarına yönelik duyulan ön yargıyla işlenen suçları içerir. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı aynı zamanda, nefret suçlarını "önyargı suçları" ve "önyargılı motivasyon" olarak adlandırılmaktadır.

3.2 Nefret Suçun Biçimleri

Genelde çoğu zaman nefret suçunu işleyen failer, kendi ön yargılarını eylemin öncesinde ya da sonrasında belli ederler. Suçu işleyenler, kendilerinden kullanılmış özel sözcükler, lakaplar, duvar yazısı gibi çeşitli sembollerle, yöntemlerle mağdura mesaj vermek ister. Nefret suçlarında saldırıya maruz kalan azınlık gruplar olsa da, durum her zaman böyle değildir. Bazı saldırılar azınlık azınlığa, bazen de azınlıktan çoğunluğa olarak düzenlenmektedir. Yani toplumdan topluma göre değişkenlik gösterebilir. Genellikle çoğunluk olan kişiler, azınlık olan kişilere veya gruplara yönelik nefret suçu işlediği gözlemlenmiştir.

Özellikle toplumun hakim sınıf tarafından azınlığa yönelik haksızlık, kötü davranma, aşağılama, hakaret, ayrımcılık gibi olumsuz davranışlarla nefret suçu işlemektedir. Aşağıda nefret suçları biçimlerini yedi başlık altında somutlaştırabilir;

3.2.1 Nefretli Konuşma

İngilizce’de nefretli konuşma, “Offensive speech, Distasteful talk”, ve Türkçe’de geniş anlamıyla, “Nefret İçerikli Konuşma” olarak tanımlanmaktadır. Bir ırka, ulusa, ten rengine, yaşa, fiziksel boyuta gibi benzer konularda gözü korkutacak tarzda veya tehditli tarzlarda aşağılayarak konuşmasıdır (Gibbs, 1992).

3.2.2 Manevi Tacize Uğrama

İnsanlar sadece fiziksel olarak zarar görmez, aynı zamanda sözle, davranışla da zarar görür. Aile, iş arkadaşı ya da sosyal hayat ortamında bedensel şiddet değil, ruhsal olarak (stres, depresyon, hakaret, sözlü tehdit, yıldırmaya yönelik davranışlar gibi gizli şiddetlere maruz kalmaktadır. Bu tür gizli ve manevi şiddetler mağdurun intiharına sebep olabilmektedir. (France Hirigoyen, 2015).

3.2.3 Ad veya Lakap Takmak

İncitici şakalarla lakap takma ya da sözlü hakaret etmek nefret suçu olarak değerlendirilir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında veya Türk Ceza Kanununda bu tür suçlara yönelik yasalar düzenlemektedir ve insanların beğenmediği ve üzüleceği lakaplarla çağıran kişi nefret suçu işlemiş olduğunu vurgulanmaktadır.

3.2.4 Tehdit Edici Davranışlar

İnsanları korkutmak amacıyla asılsız şikâyetlerde bulunarak tehdit eder. Tehdit suçu söz ile yapılabileceği gibi davranış yoluyla da yapılabilir. (B. Doğan, 2016a) Türkiye’de Tehdit suçu ve cezasını iki türde sınıflandırılır.

3.2.4.1 Basit Tehdit Suçu ve Cezası (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2004)

TCK m.106/1

Basit tehdit suçlarının 2 unsuru vardır: birincisi kişinin yaşam hakkı değerlerine yönelik, ikincisi ise kişinin malvarlığı değerlerine yönelik suçtur.

(1) Birinin yaşam hakkı değerlerine yönelmesi hallarında 6 aydan başlayıp 2 yıla kadar hapis cezası uygulanmaktadır. Yani bir kimse suç işlemek amacıyla seni öldüreceğim demekle basit tehdit suç şeklini işlemiş olur.

(2) Kişinin malvarlığı değerlerine yönelik suçlardır. Yani kişinin her türlü ekonomik değeri olan malvarlığına yönelik işlenmiş olan suçları basit tehdit suçu olarak kabul edilmektedir. Bu tür suçları işlediğinde en çok 6 aya kadar hapis cezası ya da adli para cezası uygulanabilmektedir. Mesela, senin dükkanını yakacağım demek kişinin malvarlığına yönelik saldırı suçu işlemiş olur.

3.2.4.1 Nitelikli Tehdit Suçu Ve Cezası (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2004)

TCK m.106/2

Nitelikli tehdit suçunda mağdurun korkutulması veya savunmasız bırakılması sebebiyle işlemiş olan suçlardır. Yani bu tür suçların ağır halinde faile 2 yıldan 5 yıla kadar bir ceza uygulanır.

3.2.5 İletişim Araçlarıyla Saldırı

İletişim araçlarıyla saldırıda; telefon, posta, e-posta, poster, hakaret içerikli yayın basmak, bildiri dağıtmak ya da başka kitle iletişim araçlarıyla rahatsız edici mesaj verme gibi işlemler bu tür suça girer ve kişi bu tür suçlar işlediğinde yasaya göre nefret suçu işlemiş olarak kabul görür. Bu tür suçlar kişilik haklarına yönelik suç olarak kabul görür. Bu suç değişik yollarla yapılabilir. Bedensel saldırının yanı sıra sözlü veya yazılı saldırılar olabilir. Duvar yazısı, ağaca, kapıya, resim ya da karikatür gibi her türlü çizgi de olabilir. (Kiliçoğlu, 1990), a göre kitle iletişim araçları (Radyo ve Televizyon) ve

basılmış eserler (gazete, dergi, poster, karikatür, duvar yazısı ve resim) ile işlenmiş olan suçlar iletişim araçlarıyla saldırı suçuna girer.

3.2.6 Mağdurun Malvarlığına Saldırı

Mağdurun malvarlığına yönelik haksız suçlardır. Yani kişinin malvarlığına hırsızlık, el koyma, yangın çıkartma, soygun veya herhangi bir yoluyla mallarına zarar vermesi gibi faaliyetler mağdurun malvarlığına yönelik suçları içerir. Bu suçların kabul görülmesi için mağdurun rızasının, cebir veya tehdit kullanarak kaldırılması şarttır. Türk Ceza Kanun'un 148 ile 150. maddeleri mağdurun malvarlığına yönelik gerçekleştiren haksız suçları kapsayan maddeler olarak nitelendirilebilir (B. Doğan, 2016b).

3.2.7 Mağdura Fiziksel Saldırı

Günümüzde nefret suçlarına yönelik giderek artan önemli toplumsal sorunlarından biri ise fiziksel saldırı veya şiddettir. Şiddetin tanımını “Dünya Sağlık Örgütü” (WHO) tarafından “*fiziksel güç veya tehdit kullanarak bir başkasına zarara, ölüme yol açması yada açma ihtimali bulunması*” şeklinde yapılmıştır. (Yıldız et al., 2011) ise Mağdura yönelik fiziksel saldırının “*kişinin kendisine veya başka birisine topluma uyguladığı güç*” olarak tanımlanmaktadır.

Genellikle fiziksel saldırılar, kişinin din, dil, ulusal köken, ten rengi vb. nedenler içerir. Fiziksel saldırıda şiddet, aile içi şiddet, dışlama, tecavüz, dayak, sarkıntılık vb. konular yer almaktadır. Ancak şiddet sadece fiziksel olarak değil, ruhsal olarak ta işlenmektedir. Şiddetin türlerine baktığımızda farklı olabilir, ama sonuç olarak aynıdır. Mesela, kadına yönelik şiddet ise, erkeklerin kadınlara yönelik daha çok şiddeti uygulayan olurken, kadınlar daha çok şiddete uğrayan kişi olarak nitelendirilir. İş yerinde çalışana yönelik şiddet ise, çalıştırmanın çalışana yönelik şiddeti uygular. İş yerinde ise bazı meslek grupları daha risk altındadır. Örneğin, sağlık, güvenlik gibi mesleklerde risk oranı daha fazladır.

Günümüzde sağlık alanında çalışanlar, dünyada yayılan korona virüs gibi risklerle karşı karşıya ve hayat mücadelesi içindedir. (Yıldız et al., 2011), a göre mağdura yönelik fiziksel saldırılar üç türe ayrılabilir; kendine yönelik, kişiler arası ve toplumsal saldırılardır. Birincisi ise kişinin kendisine yönelik uyguladığı saldırılardır. Yani intihar ve kendine istismar gibi davranışlardır. İkincisi ise kişiler arası saldırılardır, aile içi saldırılar, aile kavgaları, çatışmalar vb. unsurlar içerir. Üçüncüsü ise toplumsal saldırılardır. Bu gruba sosyal (suç örgütleri, mafya, terör), politik (savaşlar, büyük örgütler arası çatışmalar) ve ekonomik (ambargolar, halkın temel hizmetler) gibi saldırılar yer almaktadır.

3.3 Türkiye’de Nefret Suçları

Son yıllarda giderek artan farklı etnik gruplara yönelik ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, milliyetçilik ve hoşgörüsüzlükten kaynaklanan “nefret suçları” artışı görülmektedir. Özellikle 11 Eylül olayından sonra ırkçılık, ayrımcılık, İslamofobi ve yabancı düşmanlığı gibi konularda Türkiye’de bir artış görülmeye başlamıştır. “Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı” (AGİT) tarafından düzenlenmiş olan nefret söylemleri veya nefret suçlarına yönelik yasalar hemem hemen bütün AGİT ülkelerde olmasa da mevcuttur. AGİT’in nefret suçu hakkında tanımlamaya göre toplumda belirli bir kişi ya da gruba karşı hoşgörüsüzlük ya da ön yargı saikiyle işlenen suçlar nefret suçu olarak tanımlanmaktadır.

AGİT tarafından hazırlanan yasada nefret suçlarının cezai bir suç olarak kabul görmesi için iki unsurdan oluşması gerekmektedir. Birincisi gerçekleştirilmiş olan fiilin ceza kanuna göre işlenmiş olması şarttır. Yani devlet hukuku ya da kamu hukukun altında suçlarını adli yargının ceza kanuna göre suç olarak tanımlanması, kapsamı ve gerek duyması olmamalıdır. Ayrıca devlet veya idari hukuk tarafından tanımlanmamış ise adli yargının ceza kanuna göre suç olarak tanımlanmayacaktır. İkincisi ise ön yargılı saikiyle/ ön yargı saikli olarak işlenmiş olması gerekir. Hukukun içerisinde yer almakta olan korunan özellikler ise ırk, dil, din, etnik köken, cinsel yönelim, yaş, cinsiyet, fiziksel durum gibi benzeri özelliklerdir (OSCE, 2011). Başka bir ifadeyle, nefret suçlarının cezai bir suç olarak tanımlanabilmesi için iki özellikten oluşması gerekmektedir. Birincisi ön yargılı motivasyonla beraber cezai bir suçun işlenmesi, yani ceza kanunlarına dayanan, suç oluşturan bir eylemin olması. İkinci unsur ise ön

yargının olmasıdır. Yani ırk, din, dil, etnik köken, ulus, engellilik durumu gibi özellikleri taşıyan faktörlere yönelik suç işlenmesidir.

Nefret suçları kanunun hukuki boyutu kadar psikolojik, sosyolojik ve kriminolojik suç bilimi boyutlarında da ön sırada olduğu görülmektedir. Bu hukuki yasalar, insanların çalışma hayatı ve mülke veya mal varlığı güvenliğinin sağlanmasına dayalı düzenlenmeleri içerir. Mesela, bir işhanede iki işçi aynı işi yapıyorsa ayrımcılık yüzünden birine az ücret diğerine tam ücret ödeniyorsa bu bir suçtur (Türay, 2014).

2012 yılında Türkiye’de 62 sivil toplum kuruluşu tarafından oluşturulan nefret suçlarına yönelik yasa kampanyası düzenlenmiştir. Düzenlenen yasa kampanyasında nefret söyleminin tanımı Belirli ve ortak karakteristik özellikleri bulunan birey ve gruplara veya onların mülklerine yönelik ön yargılarla işlenmiş suçlara nefret suçu denir, nefret suçları dünya çapında başta etnik, ulusal ve dinî kimlik, cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelli olmak üzere; sağlık durumu, zihinsel ya da fiziksel engellilik, toplumsal statü, siyasî ve felsefî görüş, eğitim durumu gibi özelliklere yönelik olarak da işlenmektedir olarak tanımlanmıştır. Nefret suçları ön yargının şiddet manifestosudur şeklinde adlandırılarak nefret suçlarına bir suçun ön yargıyla yapıldığını ve suçunda nefretin varlığı olması gerektiği kabul edilmektedir. (Ataman & Cengiz, 2009).

Türkiye’de nefret suçlarına ilgili yasalar olmasına rağmen düzenleme ve uygulamada herhangi bir yasal önlemlerin bulunmadığı söylenir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 10. maddesi herkesin haklarını koruyabilmesi adına din, dil, ırk, cinsiyet, mezhep ve siyasi görüş gibi benzeri sebeplerin eşitlik sağlanması için yasalaştırılmıştır. Benzer şekilde 5237 sayılı TCK’nin m.3 eşitliğini sağlanması hakkında, m. 76 soykırım suçları hakkında, m. 122 ayrımcılık hakkında, m.126 kin ve düşmanlık hakkında yasalar düzenlenmiştir. Ama maalesef hiç kimse yukardaki geçen anayasa maddelerine karşı suç işlediğinde yargılanmamıştır. Çünkü yaşanan bu sorunlar sadece kanunların uygulama biçiminde değil, toplumsal bir sorun olarak kaldığı görülmektedir.

Son dönemlerde ABD ve Avrupa gibi nefret suçu veya nefret söylemi tartışmaları Türkiye’de de yaygınlaşmaktadır. Ama bu suçlar hakkında henüz bir hukuki veya

yasal düzenleme bulunmasa bile Türk Ceza Kanun'unun 216. Maddesi'ne göre ifade hürriyetine ilişkin böyle suçlar uygun görülebilir ve fikir olarak yorumlanabilir (Şensever, 2012).

Türkiye'de nefret suçlarının var oluşu hakkında İnsan Hakları Gündemi Derneği, tarafından düzenlenmiş olan kitapta Türkiye'de nefret suçları, ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı gibi benzeri konular hakkında çalışma yapan ve bu konularda yüz yüze yapılan mülakatlar yer almaktadır. Bunlardan bir kaç görüşme bu konuda kısaca özetlenmeye çalışılacaktır. İlk olarak Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi ve Avrupa Komisyonunda ırkçılık ve hoşgörüsüzlük hakkında çalışma yapan Gün Kut nefret suçlarına ilişkin ayrımcılık ve ona karşı mücadeleler hakkında bilgi vermiştir. Gün Kut'a göre bazı Avrupa ülkelerinde ayrımcılığa karşı polis tarafından STK'lar yoluyla mücadeleler yürütülmektedir. Türkiye'de ise *lack of awareness*, yani önemsememe gibi bir durum vardır. Kime sorarsanız, olmaması gereken ırkçılığı negatif veya olumlu olarak tanımlamaz. Yani ideolojik anlamda yok sayılır.

Diğer taraftan Avrupa ırkçı olmaktan gurur duyar. Yani burada ideolojik bir algının varlığı olduğu için ideolojik ırkçılık olarak adlandırmak mümkündür. Türkiye'deki insanlar gündelik hayatında ırkçılığa yönelik eylemleri farkında olmadan veya fark etmeden yaparlar. Dolayısıyla Avrupadaki ırkçılık ve Türkiye'deki ırkçılık farklıdır. Avrupa'daki ırkçılığa olumlu olarak bakılabildiği için ve ideolojik olduğundan dolayı rehabilitasyon yoluyla ırkçılığa karşı mücadeleler yürütmektedir. Öte yandan Türkiye'de ise insanların ırkçı veya ayrımcı olduğunu söylediğimizde reddetme eğilimi çok fazladır.

Nefret suçlarını sadece yasal düzenlemeyle önüne geçmenin yeterli olmadığına vurgu yapan Gün Kut, bunun genel bir bilgilendirme ve biçimlendirme politikası yürütmek gerektiğini söyler. Sadece kampanya ile çözülmez. İlk olarak bizim başkasına bakış açımızı, düşüncelerimizi ve fikirlerimizi her zaman pozitif bir bakış açısıyla bakmamız gerektiğini söylemektedir. Daha sonra STK'ların yardımıyla polis, hakim ve savcılarının yardımıyla siyasi mesajlar yoluyla tartışmasız toplumun içine girmesi gerektiğini ifade etmektedir. Özellikle devletin eğitim yoluyla bu işin çözümü daha kolay bir şekilde olacağını ifade eden Gün Kut, devletin eğitim içerisinde mutlaka nefret suçlarına karşı acilen bir politika yürütmesi gerektiğini söylemektedir. Türkiye'de

ırkçılık, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı gibi söylemler KİA'ların yanı sıra toplumda da herkes tarafından doğalmış gibi görüldüğünü vurgulayarak böyle sorunların giderilmesi için toplumun yardımını gerektiğini söylemektedir.

Benzer bir şekilde, gazeteci Ali Barramoğlu ayrımcılık, ırkçılıkla ve benzer konularda çalışma yapmaktadır ve son zamanlarda Türkiye'de ön yargı, ayrımcılık ve milliyetçilikte ciddi bir artış görüldüğünü vurgulamaktadır. Türkiye toplumunda yabancılara karşı bir şüpheli olarak bakma durumu vardır. Özellikle siyasi kültüründe tekrar eden bir tavidir. Türkiye ise ben ve onlar/ötekiler olarak nitelendiren bu siyasi kültürüyle iç içe kalmaktadır. Ötekileri yabancı olarak nitelendirerek yabancının illa başka bir vatandaş olması yada İstanbul'lu olması gerekmiyor. Dolayısıyla insanların zihniyet olgusu tam bir siyasi biçimine çevirilmiş durumundadır. Bu nedenle genel olarak bakıldığında, Türkiye'de nefret suçlarının yatkın bir yapı olduğunu söyleyebiliriz.

İnsan Hakları Gündemi Derneği'nin düzenlendiği ırkçılığa ve milliyetçiliğe dur başlıklı görüşmede, Türkiye'de nefret suçları Hrant Dink cinayetinden sonra toplumda daha da yaygınlaştığı ortaya çıkmıştır. Hrant Dink olayına bakıldığında, Hrant Dink'i sadece Ermeni kökenden olduğu için öldürüldüğü ifade edilmektedir. Çünkü cinayet işleyen failin söylediği sözler incelendiğinde, bir Ermeni'yi bitirdim! diye bağırmıştır. Dolayısıyla burada ırkçı bir cinayetin gerçekleştiğini çok açık ve AGİT'in nefret suçları hakkında tanımlandığı kriterlerinden ırkçı saldırı tipidir. Görüşmede artık Türkiye'de milliyetçiliğe dur deme vaktinin geldiğini söyleyerek nefret suçlarını karşı yasalar uygulanmalı şeklinde ifadelere yer verilmiştir.

Yapılan görüşmede gazeteci Tolga Korkut, Türkiye'de özellikle nefret suçlarının arka planında kitle iletişim araçları olmak üzere, özellikle gazetelerin spor sayfalarında da nefret suçlarına yönelik çeşitli haberlerin yer aldığını söylememektedir. 2018 yılında Türkiye basınında nefret suçlarına ilişkin Türkiye basınına yansıyan 54 vaka bulunmaktadır. Yayınlanmış raporda 14'ünü fiziksel şiddetle, 8'ini devlet kurumu gibi yerlerde, 6'sı cinayetle, 6'sı sözlü saldırı ve hakaretle, 6'sı gasp ve mala zarar vermeye ilişkin, 3'ünü alıkonulmayla ve 7'sini diğer şiddetle karşılaştığı görülmektedir (Yılmaz, 2019).

AGİT'in raporlarında Türkiye'de bir çok suç bulunmasına rağmen, bu suçların takip edilmediği ve suçlarının önlenmesi için denetleyecek herhangi bir kurumun bulunmadığı ifade edilmektedir. Dolayısıyla nefret söylemi ve suçlarına yönelik herhangi bir resmi veri de bulunmamaktadır. Söz konusu bu suçlar artık nefret propagandası olarak cezasız kalmaktadır. Buna göre, Türkiye'de KIA'nın yansıyan haliyle nefret suçlarını bir kaç farklı başlık altında toplamak mümkündür.

1. Değişik etnik köken ve azınlıklara yönelik nefret suçları
2. Yabancı düşmanlığı (göçmenlere) veya ırkçılığa yönelik nefret suçları
3. Siyasi düşünce ve görüşlere yönelik nefret suçları
4. Farklı temellerle (Fiziksel engeli, kadınlara, inanç ve mezheplere dayalı nefret suçları) görülmektedir (Ataman & Cengiz, 2009).

Sonuç olarak nefret suçlarını önlemek için sadece yasa ile olmayacağı aynı zamanda siyasi ve sosyal düzenlemelerle “yabancı” ve “ötekini” mesafesinin azaltılması gerektiği anlaşılmaktadır.

3.4 Nefret Suçu Mağdurları

Nefret suçun mağdurlarında kimlerin olduğunu bakıldığında özellikle anti-semitizm yani Yahudi inancına sahip kişilerin göç ve sürgünler sebebi maruz kalan mağdurlardır. İslamofobi, müslüman ve İslam dinine karşı nefret suçlarına maruz kalanlar yabancı düşmanlığı yani Zenofobi'ye maruz kalan insanlar, yaşlılar, kadınlar ve engelliler, etnik köken ve toplumun azınlıklar gibi kişiler nefret suçunun mağdurları olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde küreselleşmeyle beraber İslamofobi, yabancı düşmanlığı gibi konular nefret suçunun en yaygın mağdurları olarak ortaya çıkabilmektedir.

3.4.1 İslamofobi

İslamofobi, kelime anlamı olarak, “İslam” ve Yunanca “Phobos” kelimesinden oluşan bir terimdir. Müslümanlara karşı irrasyonel nefret, düşmanlık ve ayırıcı eylemleri olarak tanımlanmaktadır. (Satur, 2017) İslamofobiyi, İslam'a ve Müslümanlara yönelik olumsuz tutum veya davranışları olarak tanımlanmaktadır. (Aktaş, 2014) ise

İslamofobi, İslam'ı ve Müslümanlara karşı her türlü sosyal, ekonomik, kültürel ayrımcılık ve hoşgörüsüzlük olarak adlandırır. Dolayısıyla, İslamofobi terimi sadece İslam'a ve Müslümanlara karşı duyulan ve dile getirilen halleri içermez, aynı zamanda toplumsal hayatta da ayrımcılık, nefret, şiddet, dışlama, Müslümanlara ait mukadderat (İbadethane, dini merkezi vb.) yerleri ve mülklere yönelik zarar verilmesi anlamına da gelmektedir. Yani İslamofobi esasen İslam dinine karşı duyulan her türlü düşmanlığı ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle, İslam kelimesiyle "Phobia" kelimesi eklenerek üretilmiş, genel olarak fobi kelimesi korku, şiddet nefret, kin gibi anlamlar taşımaktadır.

Dolayısıyla İslamofobi İslam veya Müslümanlardan şüphe duyma, korkma, onlardan nefret etme ve güvenmeme şeklinde tanımlanmaktadır. Gerçek mevzuya bakıldığında; fobi kelimesinin İslamla yan yana gelmesi aslında İslam'ın yaratmadığını ve bu kelimenin İslam'dan kaynaklanmadığını ifade etmektedir. Toplumda İslam ve Müslümanlara karşı negatif imaj oluşturmak amacıyla İslam dairesinin dışındaki insanları, yaratılmış ve icat edilmiş bir anti-İslâm veya anti-Müslüman misyonudur. İslamofobi kavramın bugünkü anlamıyla İslam'dan veya dünya Müslümanlarından endişe etme, korkma ve hoşlanmama anlamları taşımaktadır. 1990 yılından itibaren bugünkü gündeme hem siyaset açısından, hem de insanlar (geniş halk kesimleri) içinde hızlı bir şekilde yayılarak bir tartışma konusu olmuştur.

ABD'de 11 Eylül, 2001 yılında meydana gelen terör saldırısı sonrasında özellikle ABD'de artmaya başlayan ve sonrasında diğer ülkelere (İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya ve Hollanda) gibi Avrupa ülkelerin de hızla giderek yaygınlaşmıştır (Aktaş, 2014). ABD ve Batı ülkelerinde ise Müslümanlara karşı nefret, olumsuz davranışlar 2001 yılında terör olaylarından sonra özellikle Orta Doğuda ki karışıklıkla beraber artan göçmen krizleri meydana gelmiştir (Gürler, 2010). İslamofobi hakkında İlk defa hukuki ve bilimsel tanımını olarak "Avrupa Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığını İzleme Merkezi" (EUMC, 2006) tarafından yapıldığı bilinmektedir (Samur, 2017).

Ama gerçek olan şudur ki, İslam, bütün insanlık için can, mal, akıl, nesil ve din özgürlüğünü temin eden barış ve bir merhemet dinidir. İslam dinine, son evrensel mesajı olarak Kuran-ı Kerim; bu dünyada huzur, barış, adaleti, temel hak ve

hürriyetlerin dokunulmazlığı sağlamak, hakça paylaşmayı, toplum ve çevreyle ilişkilerde merhamet ve şefkati emretmektedir. Dolayısıyla, İslam sadece Müslümanlara yönelik bir din değil, bütün insanlık için gönderilen bir dindir. İslam tarihine bakıldığında, İslam'ın prensiplerinin hayatta rehberlik ettiği dönemlerde yeryüzü insani değerlerle tanışmıştır ve huzur, güven insanların hayatına hakim olmuştur. Nitekim miladi 7. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar Müslümanlar, Endülüs'ten Orta Asya'ya kadar büyük bir coğrafyada aydınlık yüzüyle insanlığa İslam'ı tanıttırılmışlardır. Müslümanların inşa ettikleri medeniyetlerde ve yaşadıkları coğrafyalarda barış, güven ve adaletle birlikte yaşamaya dair nicel örneklikler kayda geçmiştir.

Ancak 18. yüzyıldan itibaren bugünkü dünya sosyal, kültürel, siyasal ve ekonomik gibi vb. açılardan dolayı krizlerin kuşatması altında en zor zamanlardan geçmektedir. Dünya insanlığa barış, huzur ve refah gibi unsurlar getirme iddiasıyla denenen bütün politikalar ve ideolojiler kaybetmiş bulunmaktadır. Söz konusu, bu süreçten en fazla Müslüman toplumlar etkilenmiş ve bu etkilerden dolayı İslam coğrafyası nefret, ayrımcılık, düşmanlık, işgal, şiddet, yoksulluk, savaş gibi sıkıntılara mahkûm edilmiştir. Özellikle ABD, 11 Eylül 2001 terör olaylarını bahane ederek “İslam ve Müslüman” ilkelerine yönelik fiili, iktisadi ve kültürel özellikli manipülasyonlar yapmıştır. 11 Eylül 2001 terör saldırıyla “İslamofobi” kelimesinin dünyada yoğunlaştığını, İslam'ı ve Müslümanları suçlayarak “İslam'ı ve Müslümanları” bir tehdit ve korku unsuru olarak göstererek “İslamofobi” adına bir İslam düşmanlığı projesi yaratmıştır.

İslam'ı bir şiddet, korku, kirli çıkar, ırkçılık ve terörü besleyen bir ideolojiden ibaret göstererek dünya kamuoyunda kötü bir imaj oluşturmuştur. Aynı zamanda kültürler, dinler, toplumlar ve medeniyetler arasında çatışma ve kavga vb. ortamı oluşturarak bu kavram literatüre dâhil edilmiştir. Küresel gücünü kullanarak İslam'ın aydınlık yüzünü karalamaya çalışmıştır. Müslümanların kendi aralarındaki mezhepçilik çatışma, kavga, dağınıklık vb. negatif etkiler oluşturarak Müslümanlara karşı İslamofobi endüstrisine malzeme üretmektedir. İnsanların temiz duygularını istismar edip onlara şiddetin nesnesi olan terör ilkesi ile bağdaştırmıştır. (Erbaş, 2019).

İslam'la irtibatlandırılan bazı kişi ya da örgütlerin dünyanın değişik yerlerinde gerçekleştirdikleri terör saldırıları olmak üzere, özellikle İslam'a ve Müslümanlara yönelik birtakım negatif yaklaşımlar oluşturmakta ve günümüzde de oluşturmaya devam etmektedir (Samur, 2017). Ancak, uluslararası arenada İslamofobi'nin tanımı farklıdır. Bazen İslamofobi ile ırkçılık kavramını bağlamaktadırlar. Yani ülkelerin kendi çıkar amaçlarına göre tanımlar farklı kılabilir. Mesela, Avrupa'da İslamofobi'nin bir yönü göçmenler sayesinde olan bir artış iken, ABD'de Müslümanlara göçmen odaklı bir tartışma unsuru değildir. Avrupa'da göçmen denince akla gelen Orta doğu ülkeleri, Suriyeliler, Afganlılar vb. ülkelerdir. Ama, ABD'de göçmen denince Meksikalılar veya Latin Amerikalılar akla gelir. Bazen de, İslamofobi terimi değil, ırkçılık fenomeni kullanarak Müslümanlara karşı negatif tutum oluşturmaktadır.

Müslümanlar dini inançları, etnik kimlik öğeleri ve kültürel gelenekleri hakkında ve uygarlık yoksunu, baskıcı, hoşgörüsüz ve barbar gibi kelimeler kullanarak aşağılanmaktadır. İslamofobi ile ilgili literatür, bilimsel yayın ve araştırmalara bakıldığında, İslamofobi daha çok ayrımcılık, şiddet, nefret, önyargı, dışlama gibi terimleri tanımlandığı görülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin başkentinde bulunmakta olan Pew Araştırma Merkezi'nin (PEW) yaptığı "*Küresel Müslüman Nüfusun Geleceği: 2030 Öngörüsü*" adlı araştırma raporunda gelecek yirmi yıl sonra her dört kişiden biri Müslümanlardan olacağına yönelik olarak Hıristiyan dünyasına uyarıda bulunulmuştur. Aynı araştırmada Avrupa Ülkeleri ile ilişkin raporda, Avrupada 2010 yılında Müslüman nüfusu 44 milyon ken, 2030 yıllar arasında Müslüman nüfusu 58 milyona ulaşması beklenmektedir. Raporda, Avrupa'daki toplam nüfusun yüzde on'unu Müslümanlardan oluşabileceği kaydedilmiştir (PEW, 2011).

Merkezi Avusturya'da yer alan "*European Union Agency for Fundamental Rights (FRA)*" adına 23,500 kişi üzerinde yapılan başka bir araştırma raporunda, Avrupa Ülkelerinde son 1 yılda yaşanan her 3 Müslüman'dan biri ayrımcılığa ve her 10 Müslüman'dan 1'nin de aşağılama, saldırı ve haksızlığa uğradığını görülmektedir.

Ayrıca, araştırmada son 1 yılda her 4 kişiden 1'i ise son 12 ayda polis tarafından sorgulandığını ortaya çıkmaktadır (Aktaş, 2014). Avrupa'da yaşadığı ülkede vatandaş olan Müslümanların %27'si ayrımcılıkla karşılaştığını belirtirken, vatandaş olmayanların ise % 41 olduğu ispatlanmıştır.

Araştırmada özellikle Müslümanların kültürel, sosyal, ekonomik gibi alanlarda en çok ayrımcılığa maruz kaldığı kaydedilmiştir. Avrupa'da yapılan bu tür çalışmalar sonucunda, göçmenleri bir siyasi malzeme olarak kullanarak Muhafazakar, aşırı sağcı ve popülist siyasi partiler içerisinde İslam karşıtlığı, özellikle Müslüman göçmenlere tehdit olarak işaret edilerek toplumda kuşku ve korku oluşturmaktadır (EU-MIDIS, 2011).

İslam ve Müslümanlara karşı İslamofobi söylemi ve yükselmesinde ön yargı ve ayrımcılığın artırılmasında bazı temel yaklaşımlar öngörülmektedir. Birincisi, Batının Müslüman ülkelerdeki petrol ve doğal kaynakların ele geçirilmesi amacıdır. Müslüman ülkeler hakkında olumsuz imaj oluşturarak o ülkedeki doğal kaynaklar ve hammaddeler üzerinde hakimiyet kazanmasıdır. Mesela, 1970 yılından itibaren yaşanan enerji krizi neticesinde (Anti Arap- Anti İslam) önyargının artırılması, özellikle ABD'nin Irak'ı işgal etmesi, insan hakları ve demokrasinin olmadığını bahane ederel, o bölgedeki hakimiyet kurma çabası derin analizlere gerek duyulmadan anlaşılabilir. İkincisi ise, Batılılar Müslümanların sosyal, ekonomik, siyasi, eğitim gibi vb. konularda başarılı olmalarının kiskanılmasıdır.

ABD ile diğer Batı dünyasının, İslam ve Müslümanlara karşı İslamofobik söylemlerini meşrulaştırma adına "kültürel milliyetçilik" terimini kullandığı görülmektedir. Dolayısıyla Müslümanların Batı dünyasında iş, eğitim, profesyonel hayatında görünür olmaya başlamalarıyla beraber din, dil, mezhep, giyim, kuşam gibi vb. kültürel geleneklerini öne çıkararak ön yargı ve ayrımcılık davranışını meşrulaştırmaktadır. Batı ülkelerdeki helal gıda, Müslümanların tarzlı giyim, kuşam, başörtüsü, cami, minare gibi dini konulardaki İslamofobik söylemlerle engellendiğini görmekteyiz.

Özellikle Müslümanların Batı dünyasındaki iş sahibi olmaları, eğitimde başarıları, profesyonelleşmeleri sosyal statüde başarıları, yani batı dünyası bir gün İslamlaştırılacak korkusu İslam ve Müslümanlara karşı nefretin sonuçlarıdır (Bodur, 2017).

3.4.1.1 Geçmişten İslamofobi Üzerinde Bazı Örnekler

İslam tarihine baktığımızda, İslamofobi her ne kadar 1990 yılında gündeme gelip 11 Eylül saldırılarından sonra yaygınlaşmışsa bile bu sorun, son 20 yılın sorunu değildir. Bu sorun İslam dininin başlangıcından itibaren günümüzde devam eden bir sorundur. Müslümanlara karşı ve onların gözünden ve gönülden düşürmek, karalamak, onlara ilkel ve barbar gibi pek çok İslam karşıtlığı yapılmıştır. İslam'a ve Müslümanlara yönelik iftira, hakaret ve ithamlarla küçültmeye çalışmıştır ve günümüzde de İslam'a ve Müslümanlara karşı saldırılar, hakaretler gibi vb. iftiralar yapılmaktadır.

Geçmiş tarihlerde İslamofobi üzerine dünyada yaygınlaşmış olan bazı örnekler şöyle sıralayabilir:

1. 30 Eylül, 2005 yılında, Dainmarka'da "Jyllands Posten" adlı bir haber gazetesi'nde İslam dininin son peygamberi olan Hz. Muhammed'i bir saldırgan (terörist) olarak karikatür şeklini çizmiştir.
2. 27 Mart 2008 tarihinde, Hollanda'nın sağcı özgürlük partisi tarafından açıkça İslam dininin son peygamberi olan Hz Muhammed'i ve Kuran'a hakaret edip "Fitne" adına bir kısa video yapıldı.
3. 29 Kasım 2009 tarihinde, İsviçre'de cami minaresine karşı "minare referandumu" sonucunda halkın yüzde 57.50 sinin oyuyla camiye minare yapılması yasaklandı.
4. 11 Eylül 2010 tarihinde, Amerikalı rahip Terry Jones İslam'ı ve müslümanlara karşı Kuran yıkma günü ilan etti ve İslam dinini bir şeytan dini olduğunu söyledi.
5. Fransa havalimanlarında Müslüman tesettürlü kadınlara yönelik uygulamalar başlattı. Fransa Havalimanınının güvenliğinden sorumlu SGM adlı bir firma

tarafından güvenlik cihazlarından geçen tesettürlü bayanların başörtülerini çıkartmaları şart haline getirildi.

6. Eylül 2012 yılında, Amerika’da yaşayan Nakoula adlı bir Hıristiyan, İslam dininin son peygamberi olan Hz Muhammed’i ve onun eşlerine hakaret eden bir film fragmanı yayınlandı.
7. Almanya’nın Köln şehrinde Müslüman çocukları “sünnet ettirme” bir suçtur diyerek yasaklandı (Durmaz, 2012).
8. Batının İslam’a ve Müslümanlara karşı negatif tavrının sebepleri ise Batılıların İslam’ı ve Müslüman’ı kendisine bir rakip olarak görmesidir. Batı toplumu genelde bir homojen topluluklardan oluşmaktadır. Homejenite ise her yerde ya da herşeyde kendine göstermesi gibi bir hava vardır. Mesela, Almanya’nın Köln Şehrinde yapılan caminin tasarımını önce bir Müslüman mimar tarafından yapılmıştır, ama, Almanya hükümeti bunu kabul görmemiş. Gayrı Müslüman başka bir mimar tarafından yapılan tasarımını kabul etmiştir. Yani Müslümanların ibadet yerleri, minare gibi vb. sembolları, sembolik şiddet yoluyla engellenmeye çalışılmaktadır (Bodur, 2017).

3.4.1.2 İslamofobi İle Mücadele Ve Çözümler

İslamofobinin mutlak çözümü için öne çıkan en önemli ihtiyaçlardan bir kaç tanesi şu şekilde ifade edilebilir:

1. Batılı liderlerin Müslümanlara yönelik medyanın önünde söyledikleri sözleri iyice tartmaları, araştırmalı ve doğru bir şekilde cevaplanmalı.
2. Özellikle dünya medya organlarının söyledikleri dikkate alınmalı ve fırsatçı organlar hakkında haberdar olmalı.
3. İslamofobi (İslam’ı ve Müslümanlara karşı düşmanlığı) bir suç olarak kabul edilmeli.
4. İslamofobik tutumları, saldırıları, politikaları takip eden bir kurum yada örgüt kurulmalı ve İslam’a ve Müslümanlara yönelik karşı bütün istatistikler raporlayacak şekilde dünya liderlerine ve kitle iletişim araçlarına bilgi verilmeli.
5. Hükümet/iktidar, özellikle işyerinde veya eğitim/araştırma kurumlarında dini azınlıkların haklarına sahip çıkmalı ve onların haklarının kuruyabilmesi adına

kanunlar hazırlanmalı ve uygulama denetimdeki bireylerin kişisel tercihine izin vermemeli.

6. İş dünyasında özellikle tesettürlü kadınlara ve Müslümanlara karşı yapılan nefret ve ayrımcılık hakkında yasal düzenlemeler üretilmeli ve çözümü için ciddi adımlar atılmalı.
7. İslamofobik tutumlar Batı ülkelerinde farklı kültürlerle bir arada toplumsal barışla yaşamasına yönelik zemin hazırlanmalı.
8. Özellikle Müslümanlar, diğer dine ve inançlı olan insanlara saygılı olmalı ve onlarla mesafe azaltılmalı (Bayraklı, 2016).

2019 yılında ABD’de Sosyal Politika ve Anlayış Enstitüsü (ISPU) adına araştırma enstitüsü’nün “Amerikan Müslüman Anketi 2019: İslamofobinin Tahmini ve Önlenmesi” adına araştırma sonucunda,

ABD’de Müslüman karşıtlığının kişilerin sahip olduğu dini inançlardan doaylı değil, siyasi kaynaklı olduğunu ve bir Müslümanı şahsen tanıyan bir Amerikalı’nın tanımayanla kıyasla Müslümanlara karşı olumlu bir düşünceye sahip olma ihtimalinin iki katından fazla olduğu ortaya çıktığını görülmektedir (ISPU, 2002) ve (Doğru, 2019).

3.4.2 Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi)

Yabancı düşmanlığı, Yunanca phobia ve xenos sözcüklerinden gelen Yabancı korku anlamları taşıyan bir terimdir (Özmete et al., 2018). Kelime anlamı olarak, “Yabancından korkma” ve “Nefret etme” anlamları taşımaktadır (Smelser ve Baltes, 2001). (Oxford Learner’s Dictionaries, n.d.) göre, “Bilinmeyen kişiler” ya da “Yabancı ülkelere karşı hissedilen tiksinti” veya “Nefret duygusudur” olarak tanımlanmaktadır (Oxford Learner’s Dictionaries, n.d.). Yabancı düşmanlığı, “*Ulusal kimliğe yabancı olan veya yabancı olduğunu algıladığı kişileri dışlayan ön yargılar veya davranışlar*” şeklinde tanımlanır (Asia-Pacific NGO Forum, 2001).

Başka bir ifadeyle yabancı korkusu veya yabancı düşmanlığı, “*değişik olanın tehlikeli olduğu düşüncesiyle oluşan bir korkudur*”, yani, kendi dünya dışı diğer varlıklarından

korkma, nefret etme anlamına gelir. Nefret (hate) anlamında olup, Yunanca (xenos= yabancı) ve (phobos=korku) kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Kişinin tanıdığı birinden endişe etmesine ve nefret etmesi olarak tanımlanmaktadır (Gül, 2016). Yabancı kimlerdir sorusunda, genel olarak dışarı veya başka ülkeden gelen herkeştir, onlar ne yakın ne de uzaktan olabilir, ne düşman ne de dostlardandır. Yabancı olarak nitelenen insanlar farklı nedenlerden dolayı göç eder, geldiği bölgeye uyum sağlamak için yerel birisi gibi olmaya çalışır, o bölgenin diline, kültürüne göre yaşamaya çalışır.

Teorik olarak bakıldığında, ‘‘Yeni çağın hastalığı’’ olarak tanımlanmaktadır. İnsanlar belli nedenleri ve ihtiyaçlarına göre bir yerden başka bir yere göç etmektedir. Zaman uzunluğu, göç etmenin nedeni ve coğrafyanın uzaklığına göre göçün tanımları farklı olur. Göç etmenin iki unsuru vardır. Birincisi İngilizce Push kelimeden gelen itme anlama taşımakta, ikincisi ise Pull, yani çekme anlamı taşımaktadır. Yani bu iki faktör göç etmenin temel sebeplerindendir diyebiliriz.

Dünyanın insan göçünün tarihine bakıldığında bin yıllık tarih bulunmaktadır. İnsanlar sadece doğal felaket, savaş, yoksulluk ve çiftçik hayatı için değil ayrıca barış, huzur, can güvenliği, iş, yemek, sağlık, eğitim, para ve şehirleşme hayatı için göç etmektedir. Göç eden insanları göç etmiş bulunduğu bölgede dışlanma, nefret, ayrımcılık, önyargı gibi vb. davranışlar karşılamaktadır, ancak bu kavram günümüzde yabancı düşmanlığı olarak adlandırılmaktadır.

‘‘Yabancı düşmanlığı’’ ya da ‘‘yabancı korkusu’’ değişen bir dünyada değişmeyen bir terimin adıdır. Yabancı düşmanlığını yaygınlaşan bu çağda artık konuşulması zorunlu ve aciliyeti olan konulardandır. Masum yabancı kavramı ile düşmanlaştırılan felaket ve önündeki terör, savaş, yoksulluk vb. krizler zenofobi den ütopya haline gelmiş durumdadır. Yabancı düşmanlığı kavramının anlaşılabilmesi için öncelikle ırkçılık kavramını iyice anlamak gerekmektedir. Irkçılık kelimesi ten rengi, etnik köken, saç tipi veya fiziksel biçimi gibi özelliklere ilişkin farklılıklara dayanan ayrımcılığı ifade ederken, yabancı düşmanlığı kelimesi ise ‘‘Öteki/onlar’’ anlamı taşımaktadır. Son

zamanlarda dünyada bölgesel çatışmalarla, güvenlik, istihdam, eğitim, sağlık ve iklim değişikliği gibi vb. konularla dünyada göç hareketleri artmış ve günümüzde de artmaya devam etmektedir (Crush & Ramachandran, 2009).

Yabancı düşmanlığı konusunda Türkiye'ye örnek olarak göstermiş olursak; dünya jeopolitik konumuna bakıldığında, Türkiye'nin çok önemli bir yerde olduğunu görmekteyiz. Türkiye'nin yakın coğrafyada son zamanlarda gerçekleşen bölgesel çatışmalar, Türkiye'yi ciddi mana da uluslararası göç ile karşı karşıya bırakmıştır. Türkiye 2001 yılından itibaren başlayan Ortadoğu, özellikle Suriye krizinden itibaren “*Açık kapı politikası*” kurmuş ve göçmenlere “*Geçici koruma statüsü*” altında misafir etmiştir. Aynı zamanda, Türkiye'de dünyanın farklı yerlerinden gelen, özellikle Ortadoğu bölgesinden Avrupa'ya göç etmek isteyenler için göçün “Transit merkezi” olmuştur. Bu süreci Türkiye, diğer Avrupa ülkeleri gibi Türkiye'ye gelen misafirlerin haklarının korunması açısından uluslararası hukuka uygun bölgesel ve ulusal düzeyde çok başarılı olmuştur (Türkiye Göç Raporu, 2017).

Ancak, nefret suçları ve yabancı düşmanlığı sadece çok ilkel veya tek partili rejimlerde değil, yüzde yüz dediğimiz demokrasi ve insan haklarını savunan ülkelerde de yabancı düşmanlığının artışı görülmektedir. Hatta, göç eden insanların, işsizlik durumu, suç işleme ve barınma gibi toplumsal meselelere neden oldukları gerekçesiyle ağır bir şekilde cezalandırılmaktadır (Brander et al., 2008). Yabancı düşmanlığı eğiliminde, yabancılar sosyal dışlama, ırkçılık, ayrımcılık ve kayıt dışı çalışma gibi sorunlarla karşılaşabilmektedir (Ünal, 2014).

Yabancı düşmanlığı yada zenofobiyi iki türe ayrılabilir: Birincisi bir topluluk içerisinde olan ama o topluluğun bir kısmı sayılmayan kişi ya da gruba karşı nefret veya duyulan korkudur. Bu grupta genellikle azınlıklar veya göçmenler yer almaktadır, fakat onlar bazen yüzyıllardır yaşayan bir grup da olabilir. Bu grup ya da kişiler en kötü durumlarda soykırım ve vahşi saldırıya maruz kalabilir. Mesela, Suudi Arabistan'daki Myanmardan gelen mültecilerdir. İkincisi ise kültürel farklılardır. Bunu kültürel zenopobi de diyebilir. Yani başka yabancı kelimeler, sözcükler yada dilsel

tutumlar vb. bu tür kültürel farklılıklar sonucunda karşı grup ya da kişiye aşağılamaya, küçümsemeye çalışmaktadır.

Yabancı düşmanlığı tutumlara dayanan kişi ya da gruplar, kendi bireyleri için normal değerlendirdikleri anormal konuları, başkaları için nefretle bakar. Kendileri için kabul ettikleri bir duruma, yabancılar için düşmanlık duygusuyla bakar. Örneğin sokağa tükürmeyi kendisi için daha normal olarak değerlendirirken, bu davranışı yabancı biri için anormal veya ahlaksız olduğunu düşünür. Başka bir örnekle, kirletme davranışını ayıp olarak kabul edenler, sokakta bunu bir yabancı yaparsa ondan nefret eder. Yabancılaraya yönelik irrasyonel korku ve bunun sonucunda abartılı konuşma veya düşmanca tavırların oluşmasına yol açabilmektedir.

3.4.2.1 Yabancı Düşmanlığına Yol Açan Farklı Gerçekler Yatsa Da Ön Plana Çıkan Bazı Nedenler:

1. Kültürel farklılıklar, yaşam, giyim, yemek vb. gerçekçi olmayan tutumlar ve farklılıklar.
2. Devletin etnik kökene yönelik politikalarından ötürü yabancı ya da göçmenlere karşı kötü davranma, mesafe oluşturma.
3. Geçmiş temeli göçmenlerle veya yabancılarıyla ilişkide yaşanmış kötü tecrübeler.
4. Yabancı ya da göçmenlerle ilgili dini meseleler. Mesela, lakap takma, gerçekçi olmayan hikayeler oluşturma vb.
5. Göçmenleriyle veya Yabancılarıyla yönelik hoşgörüsüzlüğü, farklı kültür, din, kökenden olması nedeniyle garip ya da anlaşılmaz bulunması ve onların ritüellere kabul edilmemesi.
6. Son olarak gerçek olmayan bir kaygıya genelleştirilmesi (Ural, 2015).

3.4.2.2 Yabancı Düşmanlığı Veya Korkusunun Çözümü

Bunun çözülebilmesi için öncelikle bunun en büyük nedenlerini ve bu korkuyu oluşturan sebepleri bilmek gerekir. Doğal felaket, savaş, yoksulluk, güvenlik vb.

sorunlar nedeniyle meydana gelir. Günümüzde en büyük sorun olan güvenlik sorunudur. İnsanlar kendi can ve mallarının güvenliğini sağlamak amacıyla kendi vatanlarını terk ederler. Toplumda huzur, barış, can güvenliği, yemek, sağlık, eğitim, şehirleşme hayatının garantisi olması, dış güçler, nefret, ayrımcılık, önyargı gibi tutumların yok edilmesi ve insanların yaşam biçimi düzenli hale getirebilirse, dünyada yabancı düşmanlığı çözülebilir, ama bunun en temel adımı ise hoşgörüdür. Unutulmamalıdır ki zenofobi fobiden daha tehlikeli bir hastalıktır. Artık, biz kendimize 'Zenofobik miyiz?' diye sormalıyız.

BÖLÜM IV

ARAŞTIRMA ÇERÇEVESİ VE YÖNTEM

4.1 Türkiye'de Uluslararası Öğrencinin Tanımı

Türkiye’de okuyan uluslararası öğrencilere yönelik nefret söylemi’nin yükselişi ve etkisi üzerine araştırmaya geçmeden önce uluslararası öğrenci kavramı tanımının bilinmesi gerekmektedir. Bu anlamda uluslararası öğrencilerin tanımını “*Uluslararası öğrenci, yükseköğreniminin tamamını veya bir kısmını vatandaşı olduğu ülkenin dışında başka bir ülkede sürdüren öğrencidir*” şeklinde tanımlanmaktadır (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, 2013).

Türkiye’de Uluslararası öğrenci tanımı ise, Türkiye Cumhuriyeti devleti ile hiç bir şekilde vatandaşlık ilişkisi olmayan, sadece eğitim amacıyla Türkiye’de göç etmekte olan öğrencilerdir. Yani Türkiye’ye sadece yüksek öğrenim görmek amacıyla yurtdışından gelen öğrencileridir. Başka bir deyişle, “*dünyanın farklı coğrafyadan, farklı kültürden Türkiye’ye eğitim gömmekte gelen öğrenciler*” olarak tanımlanmaktadır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından 2019 yılında açıklanan güncel raporlarına göre, Türkiye’de artık ABD, İngiltere, Çin, Rusya gibi ülkeler olmak üzere dünyanın her milletten öğrenciler eğitim için Türkiye’ye tercih etmektedir.

Her geçen yıl katlanarak artan bu öğrenci sayısı bu yıl 148 bine ulaştı (Hurriyet, 2019). Türkiye’de eğitim için gelen öğrenci sayısı 2014 yılında 48 biniyken, bugün 148 bine ulaştı. “*Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı*” (YTB)’nin güncel rakamlara göre, 25 bini burslu öğrenci olmak üzere yaklaşık 148 bine ulaşarak dünyanın en fazla uluslararası öğrenci ağırlayan ülkelerinden biri olup 2023 yılında 200 bin uluslararası öğrenciye yükseköğrenim amacıyla ev sahipliği yapmayı planlıyor (YTB, 2020).

4.2 Geçmiş Tarihi İle Bu Günlerin Politikası

600 yıllık Osmanlı tarihi sadece savaşlar ve dünyanın üç kıta hüküm etmesiyle sınırlı değildi ayrıca bu tarih içinde kültür, yardım ve eğitim gibi önemli faaliyetleri yer almışlardır. Osmanlı döneminde eğitim faaliyetleri gerekçesiyle kurulmuş olan “Dini medreseleri”, “Sıbyan Mektepleri”, “Saray Mektepleri”, “Enderun Mektepleri”, (R. Doğan, 1997) ve tıp, hukuki, ziraat ve askeri ihtiyaçlarına karşlamak için “Mektebi Tıbbiye-i Mülkiye”, “Mektebi Hukuki Şahane”, “Hendese-i Mülkiye Mektebi”, “Halkalı Ziraat ve Baytar Mektebi”, “Mühendishane-i Bahr-i Hümayun”, “Mühendishane-i Berri Hümayun”, “Tıbhane-i Amire ve Cerrahhane-i Ma’mure”, “Mektebi Fünunu Harbiye” gibi yüksek okullar açılmıştı (Aybek, 2014). Eğitime önem vermek Osmanlının geleneklerden biriydi. 1517 yılında Kûdüs toprakları Osmanlının yönetimine geçmesiyle şehir, şehrin ihtiyaçlarına göre yeniden inşaa edilmiştir. Hatta göçün önemli noktalarından biri haline gelen Beytûlmakdis’te Müslüman mekteplerinin ihtiyaçlarını karşlamak için kurulmuş olan medreselerinde Müslüman öğrencilerinin yanı sıra Hristiyan ve Yahudi öğrencileri de yer almaktaydılar (Köse, 2017).

Osmanlının son yıllarında bile eğitim için yurtdışından İstanbul’a gelen öğrencilerin sayısı az değildi. Osmanlı İmparatorluğu batı eğitimi almak için kendi öğrencilerini Avrupa’ya gönderirken, Osmanlı okullarından eğitim alan öğrencilerin sayısı ise hiç az değildi. Hatta Rusya, Güney Afrika, İran ve Almanya’dan eğitim için gelen öğrencilerin yazdığı dilekçesi, başvuru formu, kayıt ve izin belgesi hala bulunmaktadır (Erdoğan, 2012). Fakat Osmanlı devleti yıkıldıktan sonra belli bir süreye kadar Türkiye Cumhuriyeti yabancı öğrenciler için merkezi rolünü kaybetmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin yabancı öğrencilere yönelik programları 1960’li yıllar da farklı ülkelerle ikili anlaşma şeklinde başlar. Daha sonra 1992 yılında Cumhurbaşkanı Turgut Özal’ın desteklemesiyle uluslararası öğrencilerine yönelik yeni bir sistemetik politika uygulanmayı başlar. 2000’li yıllarında Türkiye’nin dış politikası, kültürü, sosyal politikaları ve ekonomik büyümesi gibi uluslararası eğitim alanının da önemli

olduğu fark edildi. Bu yüzden, 2010 yılında ‘‘Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı’’ (YTB)’nın’ kurulmasıyla beraber aktif adımlar atılmaya başlanır.

2012 yılında ise ‘‘Türkiye Bursları’’ programı adı altında faaliyetler yürütülmeye başlanır. İlk sene 4000 başvuru ile başlayıpta 2018 yılında dünyanın dört bir tarafından 130 bin başvuru alınmıştır (Türkiye Bursları, 2020). Yani, ‘‘Türkiye Bursları’’ programı ile artık Türkiye dünyada eğitimin hedef ülkesi olmuştur. Bâb-1 Âlem Uluslararası Öğrenci Derneğine göre, Türkiye Bursları, Hükümet Bursu, TÜBİTAK bursu, İslam Kalkınma Banka (İKB-IDB) bursu, Özel üniversite bursu, Diyanet Vakfı ve diğer bazı kurumların ve kuruluşların sağlayan burs imkanların yanı sıra kendi imkanlarıyla farklı 144 ülkeden gelip Türkiye’de eğitim görmekte olan öğrenci sayısı neredeyse 45 bindir. Ayrıca, 1992’den beri günümüze kadar yaklaşık 80 bin misafir öğrencinin Türkiye’yi giriş yaptığı tahmin edilmektedir (Bâb-1 Âlem, 2011).

Türkiye Bursları’na göre son 10 yılda, Türkiye’de yüksek öğretim veren okullarda öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sayısı neredeyse %75 oranı olarak artmıştır. Ayrıca, güncel rakamlara bakıldığında, 25 bini burslu ve yaklaşık 150 bin uluslararası öğrenci ile Türkiye dünyanın önemli bir uluslararası öğrencileri için hedef ülkelerin arasında yer almıştır. Hatta, Türkiye 2023 yılına kadar 200 bin uluslararası öğrenciye ağırlamayı planlamaktadır (Türkiye Bursları, 2020).

Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP) 65 uluslararası öğrenci derneği ile 25 il’in 75 farklı şehrinde 45 bin uluslararası öğrenciye yönelik Rehberlik ve danışmanlık hizmet sunmasına rağmen ‘‘Uluslararası Öğrenci’’ ifadesinin yerine ‘‘Misafir Öğrenci⁴’’ ifadesini kullanmaktadır (UDEP, 2020). Ümmet anlayışı dolayı UDEP misafir öğrenci ifadesi kullanmaktadır. Türk toplumunda yabancı kelimesine Yabancılık, Soğukluk örnektir. Ayrıca, yabancılık kelimesi şüpheye ve güvensizliğe doğrudan çağrışı yapan bir tanımdır. Ama yabancı kelimesinin yerine Misafir kelimesi

⁴ ‘‘Misafir öğrenci, kendi ülkenin pasaportu taşıyan biri olarak Türkiye’ye eğitim almak için gelip öğrenci ikamet belgesi ile oturan kişidir, ve lise, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi için Türkiye’ye gelen, resmi statüde ‘Yabancı Öğrenci’ ama bu ifadesi içine giren tüm bireylere Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP) tarafından ‘Misafir öğrenci’ denir’’. <https://babialem.org/misafir-ogrenciler/> [Erişim tarihi: 04/30/2020]

Türk toplumunun misafirine karşı misafirperverliğin ve iyi niyetin çağrışımını yapar (Bâb-ı Âlem, 2011).

Devlet olarak Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, sivil toplum kuruluşu olarak Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP), İHH İnsani Yardım Vakfı olarak misafir öğrencilerine destek olabilmesi için burs kampanyası ile Türk halk'tan toplanan yardımlar, (İnsani Yardım-İHH, 2014) ve halkın önemli bir kısmının gösterdiği misafirperverliğe rağmen, yine de Türkiye'de okuyan uluslararası öğrencilere yönelik nefret söyleminin yükselişinin oranı az değildir.

4.3 Araştırmanın Amaç Ve Önemi

Bu çalışma, Türkiye'nin İstanbul şehrinde yer alan farklı üniversitelerde lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmekte olan, öğrencilerle popülizmin bir parçası olan nefret söyleminin ne şekilde oluştuğu ve nasıl algılandığı incelenmiştir. İstanbul örneğinde bu çalışmayı yapmak için gerekli ve yeterli sebepler şunlardır; Tarihe baktığımızda, İstanbul'un yalnız bir devlet merkezi değil, aynı zamanda araştırma, bilim ve kültürün merkezi olduğu görülmektedir. Dini ilimlerin yanı sıra diğer ilimlerine de önem veren Fatih Sultan Mehmet'in davetiyle, Samerkad'dan Venedik'e, yani, dünyanın farklı coğrafyalardaki sanat ve bilim adamları İstanbul'a gelmeye başladı ve günümüzde de İstanbul dünyanın en büyük metropol şehirlerinden biri olup dünya öğrencilerin hedef ülkesi durumundadır.

Türkiye'nin bir çok araştırma merkezi, üniversiteleri, vakıfları, sivil toplum kuruluşları İstanbul'da bulunmakta ve uluslararası öğrencilerin büyük çoğunluğu İstanbul'da yaşamaktadır. Bu çalışmayla katılımcıların yaşadıkları sorunların tanımlanması, yorumlanması ve değerlendirilmesi ile sorunun boyutları ortaya çıkarılmıştır. Daha önce Türkiye'de yapılan uluslararası öğrencilerin sorunların incelenmesi, öğrencilerin sosyal hizmet gereksinimleri ve çözümleri gibi bir çok araştırma bulunmaktadır ama Türkiye'de yeni yeni yükselen uluslararası öğrencilere

yönelik nefret söylemi adına bir araştırma yapılmamıştır. Bu nedenle çalışmanın bu alanda bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Araştırma Türkiye'nin İstanbul şehrinde farklı üniversitelerde lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmekte olan uluslararası öğrencilerine uygulanan anket çalışmasıyla sınırlandırılmıştır. Anket çalışması da özellikle uluslararası öğrenciler üzerinde popülizmin bir parçası olan nefret söylemi ile karşılaşp karşılamadığı tespit etmek, öğrencilerin eğitim boyunca yaşadıkları nefret söylemi ile yönelik verilere ulaşmak ve genel demografik özelliklerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler ile katılımcıların yaşadıkları sorunların tanımlanması, yorumlanması ve değerlendirilmesi ile sorunun boyutları ortaya çıkarılmaktadır.

4.4 Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şöyle sıralanmaktadır:

1. Türkiye'de eğitim görmekte olan uluslararası öğrenciler nefret söylemine tanık olmuştur.
2. Öğrenciler küçük şehirlere göre büyükşehirlerde daha fazla nefret söylemiyle karşılaşmaktadır.
3. Yerli halk uluslararası öğrencileri kendilerine rakip olarak düşünmektedir.
4. Üniversitedeki hocalar okuldaki uluslararası öğrencilerin varlığına çok sıcak bakmamaktadır.
5. Uluslararası öğrencilere farklı din, dil, ırk ve kültürden geldiklerinden dolayı bakılmaktadır.
6. Uluslararası öğrenciler en çok toplu taşıma araçları ve eğlence yerleri gibi yerlerde nefret söylemi ile karşılaşır.
7. Uluslararası öğrencilere dünya görüşlerinden dolayı farklı bakılmaktadır.
8. Türkiye'ye gelen turistler nefret söylemi ile karşılanmamaktadır.
9. Uluslararası öğrenciler en çok yüz yüze, dedikodu ya da davranışsal nefret söylemi biçimleri ile karşılaşır.
10. Yabancılara yönelik daha çok yaşlılar nefret söyleminde bulunur.
11. Nefret söyleminde bulunan kişiler toplumun alt gelir grubuna ait insanlardır.

12. Nefret söylemi yapan kişilerin çoğunluğu toplumun aşırı milliyetçi kesiminden oluşur.
13. Nefret söylemi uluslararası öğrenciler arasında Türkiye hakkında kötü imaj oluşturur.
14. Bazı durumlarda nefret söyleminde bulunanlar da haklıdır.
15. İnsanlar uluslararası öğrencilere yurtdışından gelip Türkiye’de ikamet etmekte olan insanlar gibi bakmaktadır.

4.5 Kapsamı Ve Sınırlılıkları

Türkiye’nin İstanbul şehrinde farklı üniversitelerde lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmekte olan, 3 yıl veya fazla Türkiye’de ikamet etmiş olan uluslararası öğrencilere uygulanan 165 öğrenci ile yapılan bir anket çalışmasıyla sınırlı tutulmuştur.

4.6 Yöntem

Bu araştırma, genel literatür tarama modelinin yanı sıra araştırmada nicel yöntem kullanılmıştır. Katılımcıların nefret söylemi ile nasıl karşılaştığını ölçmek için 30 sorudan oluşan yüzyüze bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formunda, ilk sorular olarak öğrencilerin cinsiyet, yaş, öğrenim görülen okul, okuduğu alan, geldiği bölge, gelir statüsü, burs ve konaklama gibi yönelik sosyo demografik bilgileri toplamaya kapalı uçlu sorulara yöneliktir. Anket çalışmasında diğer sorular ise öğrencilerin “Nefret söylemi” ile karşılaştığını yönelik tutum ölçmeye dayalı açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Yani araştırmada daha derin cevapların arandığı soruları açık sorular olarak tanımlanmaktadır. Anket soruların bir kısmında ise yarı kapalı uçlu sorular sorulmuştur, Yani öğrencilerin çoktan seçmeli cevapların ardından “diğer” seçeneğini seçerek kendi istedikleri cevabı verebilmelerine imkân verilmiştir.

4.7 Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması

Çalışmada ankette elde olan veriler bilgisayar ortamına, IBM SPSS Statistics 26.0 programı ile aktarılmıştır. Daha sonra aktarılan veriler istatistiksel analiziyle frekans,

ortamala, yüzde dağılımları, standart sapma modelini kullanarak değerlendirme yapılmıştır. Anket kavramı, İngilizce "questionnaires" kelimesinden oluşan bir araştırma yaklaşımıdır. (Cemaloğlu, 2014) anket kavramını, gözlemde bulunma aracı olarak tanımlamaktadır. Yani, belirli teknikler yoluyla önceden hazırlanan örneklem grubuna yönelik soruları sorularak yapılan veri toplama teknik olarak nitelendirmektedir. İnsanların hayat şartlarını, alışkanlıklarını, dini bakış açılarını, görüşlerini, tutumlarını, tanımlanabilecek bir takım sorulardan oluşan düzenli bir sonuç veya cevap bulmaya çalışan araştırma yaklaşımıdır (Büyüköztürk et al., 2016).

Ankette yer alan sorular ise bir birinden bağımsız ve farklı soruları dayalı ölçemeye yönelik olan sorularıdır. Bu çerçevede yüz yüze düzenlenmiş olan bu anket nefret söylemi araştırmaya ile ilişkin olduğunu görülmektedir. Araştırmacının araştırma amacına yönelik anketin tanımında öğrencilere yönelik yaşadığı toplumun davranışları, nefret söylemi ile hangi sıklıkla, kimler veya hangi yaş grubu tarafından en fazla nefret söylemi ile karşılaştığını veya karşılaştığı mekanlar gibi ölçülemeye rastlanan sorular yer almaktadır.

Bu çerçeve ile bilimsel araştırmalarda doğru bir sonuca ulaşılması için inanılır ve güvenilir kaynaklardan bilginin elde edilmesi gerekmektedir. Doğru bilgiler elde edildikten sonra ilk aşaması ise hangi teknikleriyle ve kimlerden nasıl toplanacağıdır. Bunun için ilk önce veri kavramını incelenmesi gerekir. Veri kavramını incelendiğinde, araştırma yapmasına neden olan sorunun çözüme bulunması, verinin uygun teknikleriyle analizi yapılması gerekmektedir. Bilimsel araştırma yöntemleri ile veri kavramını *“bilgi veren, sorunu çözmemize veya karar vermemize yardımcı olan her türlü bilgi veya oldu”* olarak tanımlanmıştır (Arıkan, 2005). Veri kavramını, (Cemaloğlu, 2014) ise, bir araştırmacıya kendi araştırılacak konularda bilgi sağlayan her küçük bilgi parça olarak tanımlanmaktadır. Ona göre araştırma verilerini iki gruba ayırır. Birincisi olgusal veri ve ikincisi yargısal veridir. Olgusal veri ölçüleyebilen, nesnel nitelik taşıyan veri türüdür. Mesela, yaş, cinsiyet, aylık gelir durumu gibi yorumlanmayan, bağımsız, demografik özellikleri taşıyan verileridir. Bu bağlamda, yapılan araştırmada olgusal soruları kapalı uçlu sorular olarak adlandırmak mümkündür. Yargısal veri ise, ölçülemeyen, öznel nitelik taşıyan ve yorumlanyan veri

türüdür. Mesela, araştırmada öğrenciler toplumun kimler tarafından nefret söylemi ile karşılaşmaktadır gibi sorunun cevabı yönelik verileridir. Bu kapsamında veri toplama konusuna bakıldığında, araştırmacılar, araştırma sürecinde konunun amacına veya konusuna uygun olarak farklı kaynaklarından veri toplamaktadır. Özellikle insanlar, belgeler ve canlı veya cansız varlıklar vb. kaynaklarından veri toplamaktadır. Çalışmada kullanılan anket sorularını 5 farklı kategoriye sınıflamıştır.

Çalışmada nicel yöntemle ölçülebilirlik soruları uygun teknikleriyle toplanan veriler istatistiksel analiziyle frekans, ortalama, standart sapma modeli, yüzde dağılımları ile değerlendirme yapılmıştır. Yapılan çalışmada elde olan bilgilerle istatistiklerine göre grafikler, tablolar oluşturulmuştur.

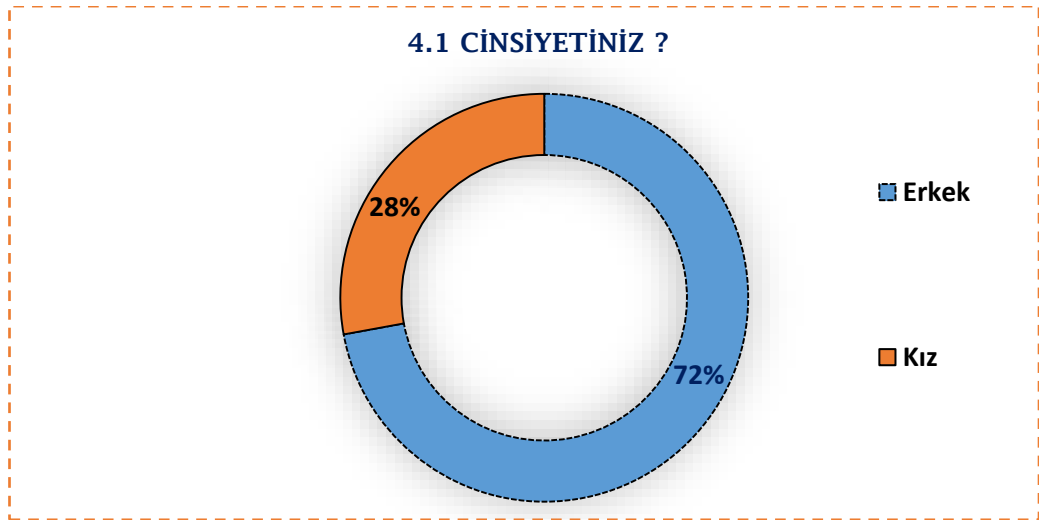
Yapılan çalışma, araştırma yöntemlerine göre ankete ilişkin sorularını üç türe sınıflandırılmıştır. 1) açık uçlu sorular 2) kapalı uçlu sorular 3) yarı kapalı uçlu sorulardır. Açık uçlu sorularında çalışmaya katılan öğrenciler kendi ifadelerini bağımsız, yani serbetçe, sınırsız ve analizi yapılmadan istediği cevap verilmiştir. Öğrencilere Kapalı uçlu soruların da evet, hayır ve arasıra şeklinde seçenekleri olarak sağlanmıştır. Yarı kapalı uçlu sorularında ise çoktan seçmeli cevapların ardından “diğer” seçeneğini seçerek kendi istedikleri cevabı verebilmelerine imkan verilmiştir (Güz, 2005).

Bunun yanı sıra çalışmada, 19-27 numaları sorularında likert tipi veya derecelendirme “*Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum*”, yöntemi kullanarak öğrencilere cevap verebilme olarak sağlanmıştır. Böyle sorularında özellikle öğrencilerin tutum, inanç, değer, davranış ve psikolojik tespiti için kullanılmıştır. Öğrenciler olumlu sorularını derecelendirme olarak katılıyorum ve olumsuz sorularını ise katılmıyorum şeklinde cevaplanmıştır. Yani katılımcıların verilen cevapların ne kadar onaylandıklarını veya onaylanma derecelerini ne şekilde verdiğini gösterilmektedir (Baştürk & Taştepe, 2013). Sonuçta yapılan çalışmada elde olan bütün bilgilere sistematik bir bilgi toplama metodunu uygulanarak bilimsel araştırma sürecinin yedi yöntemini kullanılmıştır. Yani literatür

taraması ile başlayıp araştırma problemlerinin tanımlanması ve belirlenmesi yapılmıştır. Sonrasında ise kaynaklarını açıklayıcı bir şekilde okunması ve özetlenmesi yapılmıştır. Yani veri toplanma aşamasından başlayıp sonuca kadar elde olan bulguların yorumlanması ile bir araştırma raporu hazırlanmıştır (Büyüköztürk et al., 2016).

4.8 Araştırmanın Bulguları

Bulgular çerçevesinde çalışmaya katılan, 2019-2020 eğitim yılında İstanbul'daki farklı üniversitesinde lisans ve lisansüstü düzeyinde farklı alanlarında eğitim gören 165 uluslararası öğrencilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, öğrenim görülen okul, okuduğu alan, geldiği bölge, gelir statüsü, burs ve konaklama) gibi yönelik sosyo demografik bilgileri ve ardından öğrenciler üzerinde "Popülizm" in bir parçası olan "Nefret söylemi" ile karşılaştığını yönelik tutum ölçmeye ve değerlendirmeye dayalı soruların cevabı ve öğrencilerin görüşleri yer verilmektedir.

Şekil 4.1 Öğrencilerin Cinsiyet Özellikleri

Şekil 4.1 de 165 öğrencilerin cinsiyet özelliklerine bakıldığında; %28'i kız (46 kişi) ve %72'si (119 kişi) ise erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun erkek öğrenci olduğunu görülmektedir.

Şekil 4.2 Öğrencilerin Medeni Durumları

Şekil 4.2 de öğrencilerin medeni durumlarını incelendiğinde; %19 (31 kişi) evli, %81 (134 kişi) ise bekar kısmındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bekar olduğunu görülmektedir.

Şekil 4.3 Öğrencilerin Öğrenim Durumları

Şekil 4.3 te çalışmaya katılan 165 öğrencilerin eğitim durumlarını bakıldığında; öğrenciler Lisans, Yüksek lisans ve Doktora programlarından katıldığını görülmektedir. Lisans öğrencilerin katılımı en fazladır. Yani, 165 öğrencilerden 74 kişi (% 45) Lisans, 56 kişi (%34) ise Yüksek lisans ve 35 kişi (%21) ise Doktora programdandır.

Tablo 4.1 Öğrencilerin Okudukları Üniversiteler

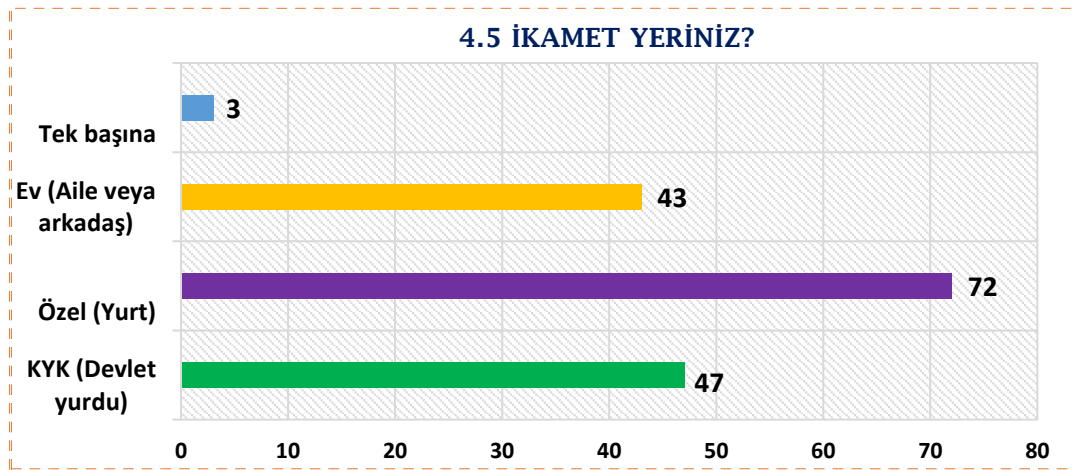
4.4 OKUDUĞUNUZ ÜNİVERSİTE?		
Okul Adı	Katılan Kişi Sayısı	Oranı %
İstanbul Üniversitesi	51	30.9
İbn Haldun Üniversitesi	20	12.1
İstanbul Şehir Üniversitesi	11	6.7
Marmara Üniversitesi	23	13.9
İstanbul Ticaret Üniversitesi	8	4.8
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	17	10.3
Yıldız Teknik Üniversitesi	12	7.3
Fatih Sultan Mehmet V. Üniversitesi	7	4.2
İstanbul Bilgi Üniversitesi	4	2.4
Altınbaş Üniversitesi	7	4.2
Mimar Sinan Üniversitesi	5	3.0
Toplam	165	100.0

Tablo 4.1 te öğrencilerin okudukları üniversitelere bakıldığında; öğrenciler İstanbul'daki yer alan 11 farklı üniversitesin'den katılmaktadır. Katılan öğrencilerin %30.9 (51 kişi) İstanbul Üniversitesin'den, %12.1 (20 kişi) ise İbn Haldun Üniversitesin'den, %6.7 (11 kişi) ise İstanbul Şehir Üniversitesin'den, %13.9 (23 kişi) ise Marmara Üniversitesin'den, %4.8 (8 kişi) ise İstanbul Ticaret Üniversitesin'den, %10.3 (17 kişi) ise İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesin'den, %7.3 (12 kişi) ise Yıldız Teknik Üniversitesin'den, %4.2 (7 kişi) ise Fatih Sultan Mehmet V. Üniversitesin'den, %2.4 (4 kişi) İstanbul Bilgi Üniversitesin'den, %4.2 (7 kişi) ise Altınbaş Üniversitesin'den, ve %3.0 (5 kişi) ise Mimar Sinan Üniversitesin'dendir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunu İstanbul, Marmara, İbn haldun ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesin'de okuduğunu görülmektedir.

Şekil 4.4 Öğrencilerin Okudukları Alanlar

Şekil 4.4 te çalışmaya katılan öğrencilerin “Hangi alanda okuduklarını” bakıldığında şunlar görülmektedir: Öğrenciler, fen bilimler, sağlık bilimler, sosyal bilimler, teknik/ mühendislik bilimler ve diğer bilimlerden katıldığını görülmektedir. 165 katılımcı öğrencilerin büyük çoğunlunu %66.7 (110 kişi) sosyal bilimler, ikincisi ise fen bilimler %11.5 (19 kişi), üçüncüsü ise teknik/ mühendislik bilimler %10.3 (17 kişi), dördüncüsü ise %4.2 (7 kişi) sağlık bilimlerdendir. Ayrıca, öğrenciler “Diğer” bilimler %7.3 (12 kişi) seçeneğini seçerek cevabını vermiştir.

Şekil 4.5 Öğrencilerin İkamet Ettikleri Yerler

Şekil 4.5 te araştırmaya katılan öğrencilerin ikamet ettikleri yerlerini ilişkin dağılıma incelendiğinde; özel yurdun’da %43.6 (72 kişi), ikincisi ise KYK (devlet yurdu) %28.5 (47 kişi), üçüncüsü ise ev (aile veya arkadaş) %26.3 (43 kişi) ve dördüncüsü ise %1.8

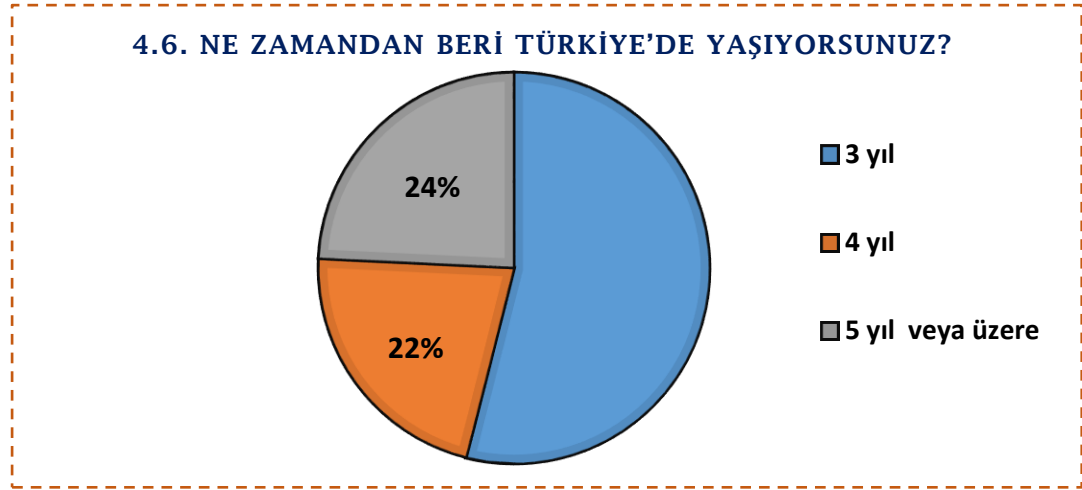
(3 kişi) tek başına kalanlardan oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin en fazla özel yurdunda kaldığını görülmektedir ve evde arkadaşlarla ve KKY yurdunda kalan öğrencilerin oranı hemem hemen aynıdır. En az öğrenciler ise tek başına kalanlardandır.

Tablo 4.2 Öğrencilerin Geldikleri Ülkeler

4.2 GELDİĞİNİZ ÜLKE					
Ülke adı		Kişi sayısı	Ülke adı		Kişi sayısı
1	Azerbaycan	6	17	Kosovo	5
2	Afganistan	4	18	Kenya	1
3	Arnavutluk	6	19	Keşmir	1
4	Bangladeş	8	20	Liberya	1
5	Bulgaristan	3	21	Makedonya	7
6	Cezayir	3	22	Mali	5
7	Doğu Türkistan	3	23	Özbekistan	10
8	Etiyopya	2	24	Pakistan	8
9	Fas	2	25	Somali	9
10	Filistin	5	26	Sri Lanka	1
11	Gana	7	27	Suriye	7
12	Güney Sudan	3	28	Tacikistan	6
13	Hindistan	6	29	Türkmenistan	6
14	Kamerun	2	30	Uganda	5
15	Kazakistan	12	31	Ukrayna	1
16	Kırgızistan	11	32	Yemen	7
Toplam		165			

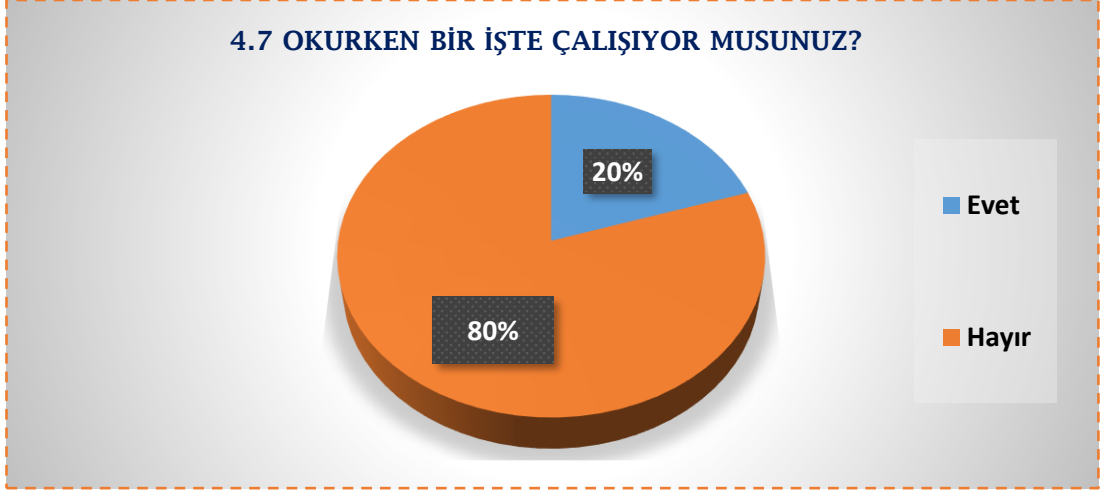
Tablo 4.2 de öğrenciler ‘‘Hangi ülkeden geldiklerini’’ tabloya bakıldığında; öğrenciler dünyanın hemem hemen her taraftan, yani 32 ülkeden katıldığını görülmektedir. Öğrencilerin genel sayısını incelendiğinde; 6 kişi Azerbaycan, 4 kişi Afganistan, 6 kişi Arnavutluk, 8 kişi Bangladeş, 3 kişi Bulgaristan, 3 kişi Cezayir, 3 kişi Doğu Türkistan, 2 kişi Etiyopya, 2 kişi Fas, 5 kişi Filistin, 7 kişi Gana, 3 kişi Güney Sudan, 6 kişi Hindistan, 2 kişi Kamerun, 12 kazakistan, 11 kişi Kırgızistan, 5 kişi Kosovo, 1 kişi Kenya, 1 kişi Keşmir, 1 kişi Liberya, 7 kişi Makedonya, 5 kişi Mali, 10 kişi Özbekistan, 8 kişi Pakistan, 9 kişi Somali, 1 kişi Sri Lanka, 7 kişi Suriye, 6 kişi Tacikistan, 6 kişi Türkmenistan, 5 kişi Uganda, 1 kişi Ukrayna, 7 kişi Yemen’ dendir. Yukarıdaki tabloya göre, katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğunun Orta Asya

ülkelerden ve Balkan ülkelerden geldiğini görülmektedir. Ancak araştırmada katılan öğrencilerine baktığında Sri Lanka ve Hindistan'dan öğrenciler katıldığını görülmektedir. Sri Lanka ve Hindistan diyince aklına gelen ilk şey ise oranısı fazla olan dini kimliklerdir. Hindu ve Buddist dini inanan insanların oranısı en yüksek olmasının ardından Müslümanlar azınlıktır. Tarihi ve dini bağ olduğundan dolayı Sri Lankalı ve Hint Müslüman öğrenciler Türkiye'ye daha yakın hisseder ve yüksek öğrenim için Türkiye'yi seçer. Ayrıca "Yurtdışı Türkler ve Akraba topluluklar başkanlığı"nın bölgelere ve ülkelere yönelik politikanın sonucu olarak Müslümanların azınlık oldukları ülkelerinden öğrenci alırken Müslüman öğrencilerini bursu için daha yugun ve layk görülmektedir.

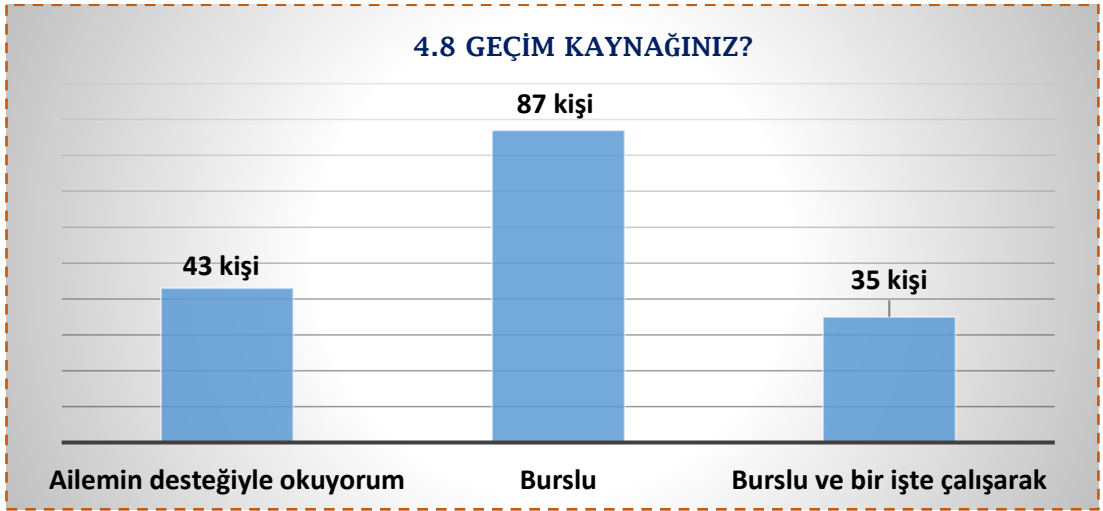
Şekil 4.5 Öğrencilerin Türkiye'de Buldukları Süreler

Şekil 4.6 da araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye'de ne zamandır yaşadığını bakıldığında; %54 (89 kişi) 3 yıldan beri, %22 (36 kişi) ise 4 yıldan beri ve %24 (36 kişi) ise 5 yıl veya fazla zamandır yaşamaktadır. Katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğunun 3 yıldan beri kaldığını görülmektedir.

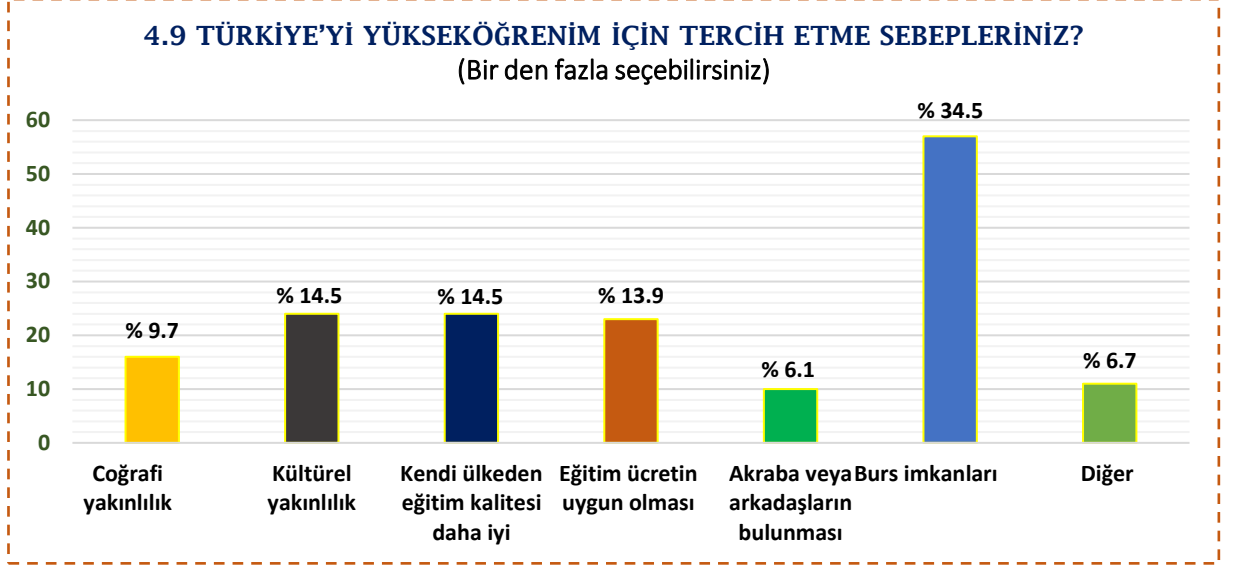
Şekil 4.6 Öğrencilerin Çalışma Durumları

Şekil 4.7 de öğrencilerin okurken bir yerde çalışma durumlarını bakıldığında; öğrencilerin %20'si (33 kişi) "EVET" cevabını verirken %80 (132 kişi) "HAYIR" şeklinde cevabı verilmiştir. Yani öğrencilerin büyük çoğunluğunun okurken bir işte çalışmıyor olarak görülmektedir.

Şekil 4.7. Öğrencilerin Geçim Kaynakları

Şekil 4.8 de araştırmaya katılan 165 öğrencilerin geçim kaynaklarını incelendiğinde; öğrencilerin %25.7'si (43 kişi) ailesinin desteğiyle, %52.2 (87 kişi) ise burslu ve %21 (35 kişi) ise burslu ve bir işte çalışarak okumaktadır. Grafiği gösterildiği gibi katılımcıların büyük kısmı burslu okuduğunu görülmektedir.

Şekil 4.8 Öğrencilerin Türkiye'yi Yükseköğrenim İçin Tercih Etme Sebepleri

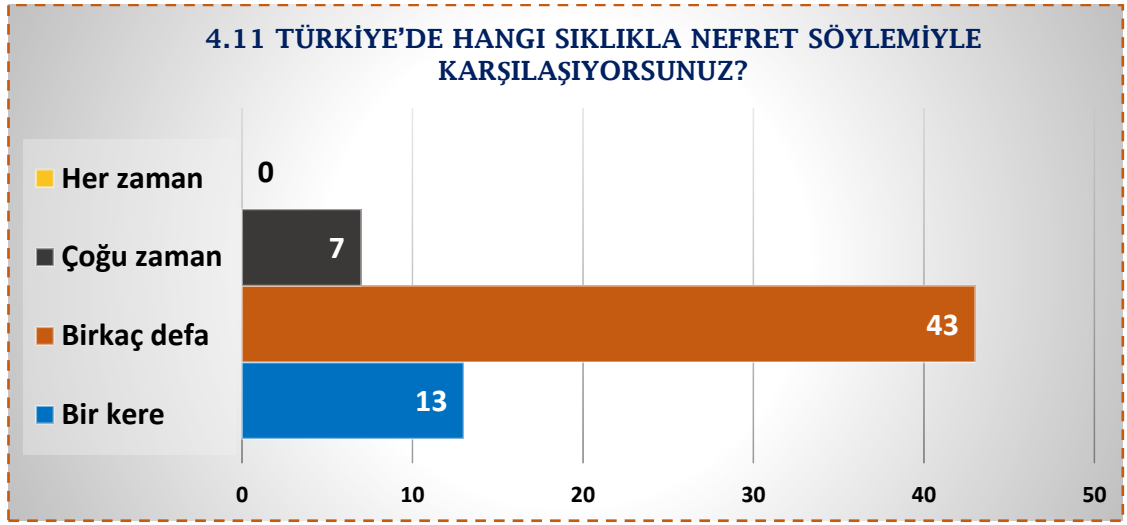
Şekil 4.9 da çalışmaya katılan öğrencilerin Türkiye'yi yükseköğrenim için tercih etme sebeplerini bakıldığında; 165 öğrenciler "Bir den fazla seçeneğini" seçerek sorusunun cevabı şöyle verilmiştir: %9.7'si coğrafi yakınlık, %14.5 ise kültürel yakınlık, %14.5 ise kendi ülkeden eğitim kalitesi daha iyi, %13.9 ise eğitim ücretin uygun olması, %6.1 ise akraba veya arkadaşların bulunması, %34.5 burs imkanları, %6.7 ise diğer şeklindedir. Yani katılımcı öğrenciler Türkiye'de "Burs imkanları" nedeniyle Türkiye'ye yükseköğrenim için seçilmiştir. Ayrıca, öğrenciler kültürel yakınlık, kendi ülkeden eğitim kalitesi ve ücreti daha uygun ve coğrafi yakınlık olması nedeniyle öğrenciler Türkiye'yi eğitim için seçmiştir.

Şekil 4.9 Öğrencilerin Türkiye'de Nefret Söylemi İle Alakalı

Düşünceler

Şekil 4.10 da öğrencilerin Türkiye’de nefret söylemi ile karşılaştığını düşündüklerini sorununun cevabına bakıldığında; araştırmaya katılan 165 katılımcıdan %38’i (63 kişi) ‘‘EVET’’ cevabını seçerek Türkiye’de nefret söylemi ile karşılaştığını, katılımcı öğrencilerin %62’si (102 kişi) ise ‘‘HAYIR’’ cevabını seçerek Türkiye’de nefret söylemi ile karşılaşmadığını işaret etmiştir. Yani öğrencilerin büyük çoğunluğunun ‘‘Hayır’’ cevabını verdiği görülmüştür.

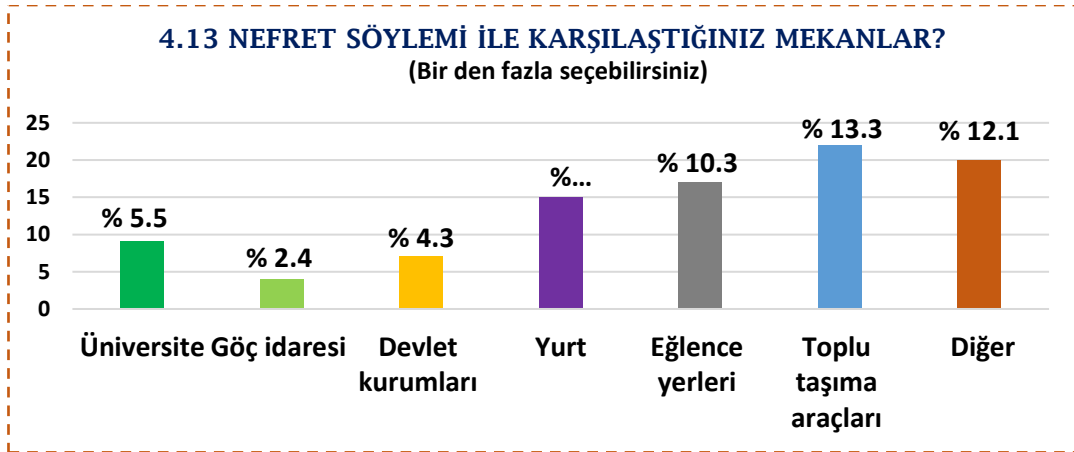
Şekil 4.10 Öğrencilerin Ne Sıklıkla Nefret Söylemiyle Karşılaştıkları

Şekil 4.11.da ‘‘Türkiye’de nefret söylemi ile karşılaştığını düşünüyor musun’’ sorusunun cevabını ‘‘Evet’’ diyen 63 öğrencinin ‘‘Türkiye’de hangi sıklıkla nefret söylemiyle karşılaştıklarını’’ incelendiğinde; öğrencilerin büyük çoğunluğunun %25.7’si (43 kişi) ‘‘Bir kaç defa’’ cevabı verilmiştir. Ayrıca, nefret söylemiyle %7.8’i (13 kişi) ise ‘‘Bir kere’’ ve %4.2’si (7 kişi) ise ‘‘Çogu zaman’’ karşılaştığını görülmektedir. katılımcı öğrenciler tarafından ‘‘Her zaman’’ seçeneğini hiç kimse seçilmemiştir.

Şekil 4.11 Uluslararası Öğrencilere Yönelik Nefret Söyleminde Bulunanlar

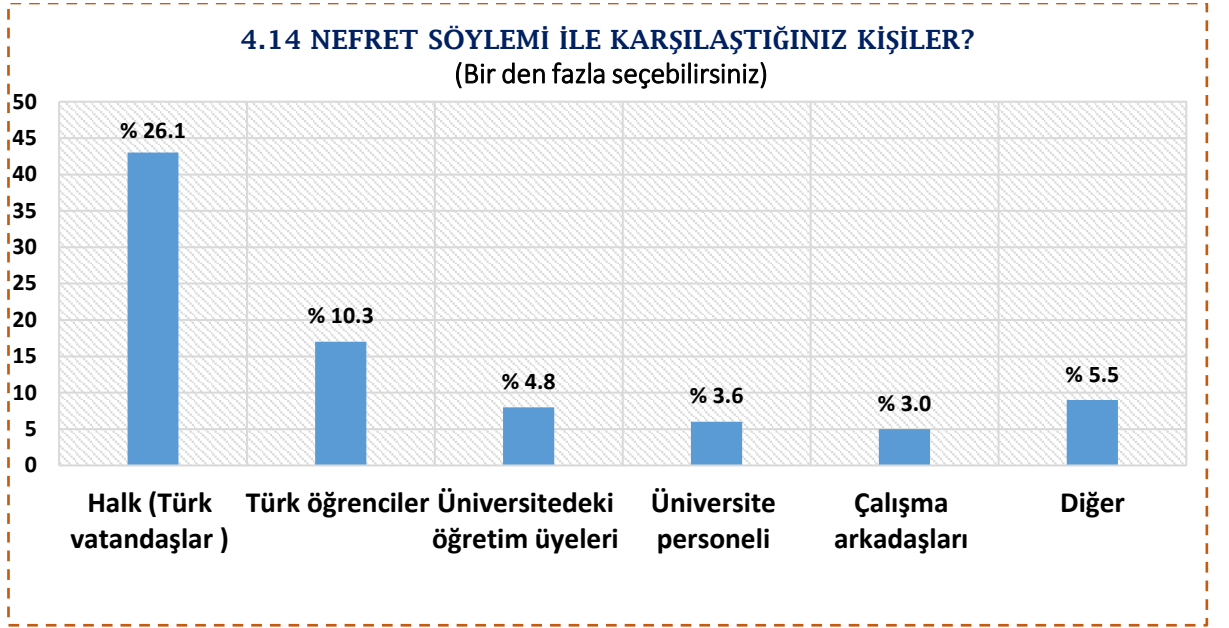
Şekil 4.12 de Türkiye’de uluslararası öğrencilere yönelik en çok hangi yaş grubu nefret söylemi yapmaktadır incelendiğinde; öğrenciler “Birden fazla seçeneğini” seçilerek %17.6’sı gençlerden, %10.3’ü orta yaşlardan ve %26.7’si ise yaşlılar olduğunu işaret etmiştir. yani kimler nefret söylemi yapmaktadır sıralama yaparsak ilk sırada “YAŞLILAR”, ikinci sırada ise “GENÇLER” ve üçüncü sırada ise “ORTA YAŞLARDAN” insanlar uluslararası öğrencilere yönelik nefret söyleminde bulunmaktadır.

Şekil 4.12 Öğrencilerin Nefret Söylemi ile Karşılaştığı Mekanlar

Şekil 4.13 te öğrenciler eğitim sırasında nefret söylemi ile nerede karşılaştığını incelendiğinde; (%5.5, 9 kişi) Üniversite, (%2.4, 4 kişi) Göç idaresi, (%4.2, 7 kişi) Devlet kurumları, (%9.1, 15 kişi) Yurt, (%10.3, 17 kişi) Eğlence yerleri: alışveriş merkezi, kafe ve marketler, (%13.3, 22 kişi) Toplu taşıma araçları: metro, otobüs,

minibus vb, (%12.1, 20 kişi) Diğer seçeneğini seçerek sorunun cevabını vermiştir. Grafiğin gösterdiği gibi öğrenciler en çok “Toplu taşıma araçlarında” nefret söylemi ile karşılaştığını görülmektedir. Ardından eğlence yerleri, yani, alışveriş merkezi, kafe ve marketler, öğrenci ortamı olan yurtlarında da nefret söylemi oranı az değildir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrenciler “Diğer” seçeneğini seçerek “Devlet hastane, Sokak, Spor salonu, Türistik yerleri ve sosyal medya ortamlarında nefret söylemi ile karşılaştığını görülmektedir.

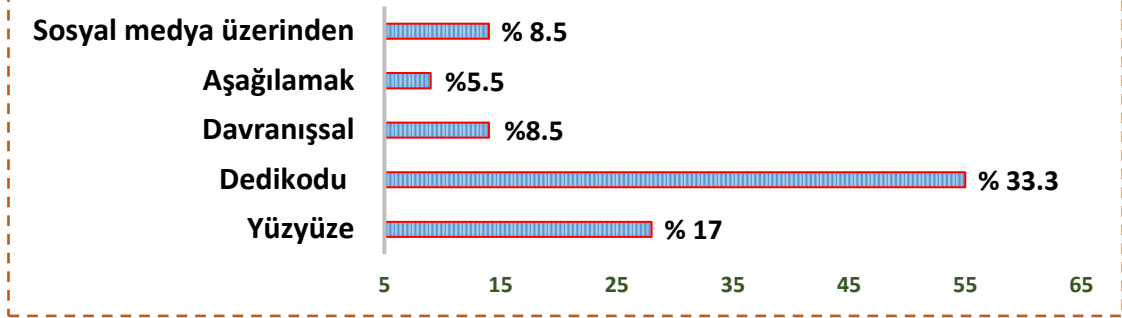

Şekil 4.13. Öğrencilere Yönelik Nefret Söylemi Yapan Kişiler

Şekil 4.14.te çalışmaya katılan öğrencilere “Nefret söylemi ile karşılaştığınız kişiler?” sorusunu sorulduğunda; %26.1’i (43 kişi) Türk halkından, %10.3 (17 kişi) ise Türk Öğrencilerinden, %4.8 (8 kişi) ise Üniversitedeki öğretim üyelerinden, %3.6 (6 kişi) ise Üniversite’de çalışan personeller tarafından, %3.0 (5 kişi) ise Çalışma arkadaşlarından nefret söylemi ile karşılaştığını görülmektedir. Ayrıca, öğrenciler “Diğer” seçeneğinde, Türk kadınlar ve toplumun yaşlı kısmından nefret söylemi ile karşılaştığını belirtmiştir.

4.15 KARŞILAŞTIĞINIZ NEFRET SÖYLEMİ BİÇİMİ NASILDIR?

(Bir den fazla seçebilirsiniz)

Şekil 4.14. Öğrencilere Yönelik Nefret Söylemi Biçimleri

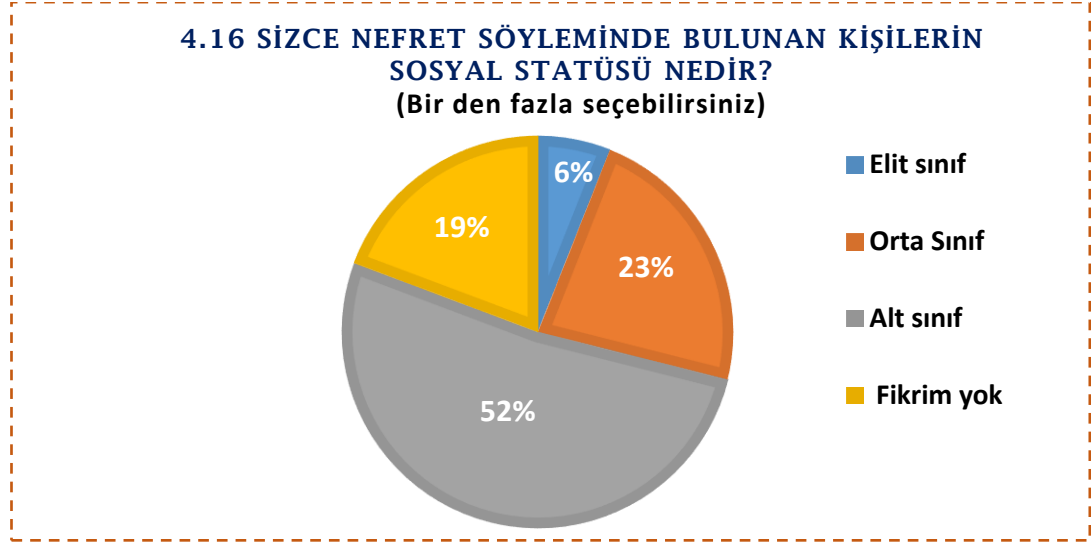
Şekil 4.15 te katılan öğrencilere “Karşılaştığımız nefret söylemi biçimi nasıldır?” sorusunu sorulduğunda; %17’si (28 kişi) yüzyüze, %33.3’ü (55 kişi) dedikodu şeklinde, %8.5 (14 kişi) davranışsal (uzak durmak, kötü davranmak), %5.5 (9 kişi) aşağılamak, %8.5 (14 kişi) sosyal medyada nefret söylemi ile karşılaştığını cevap verilmiştir. Grafiğin en yaygın cevaplarını incelendiğinde; öğrenciler “Dedikodu ve Yüzyüze” nefret söylemi ile en fazla karşılaştığını görülmektedir.

Tablo 4.3 Öğrencilerin Karşılaştığı Nefret Söylemleri

4.3 KARŞILAŞTIĞINIZ NEFRET SÖYLEMİ NE HAKKINDADIR			
(Bir den fazla seçebilirsiniz)			
Ne hakkında		Kişi sayısı	Oranı %
1	Etnik köken hakkında	33	20.0
2	Uyruk hakkında	12	7.3
3	Din ve inançlar hakkında	3	1.8
4	Kültür hakkında	12	7.3
5	Cinsiyet hakkında	4	2.4
6	Fiziksel görünüş hakkında	19	11.5
7	Sosyo-ekonomik durum hakkında	20	12.1
8	Politik görüşler hakkında	5	3.0
9	Bilmiyorum/ cevap vermemeyi tercih ederim	3	1.8

Tablo 4.3 te öğrencilerin karşılaştığı nefret söylemi ne hakkındadır sorusuna yönelik cevaplarını bakıldığında; ilk sıralarda Etnik köken hakkında 33 kişi, %20, sosyo-

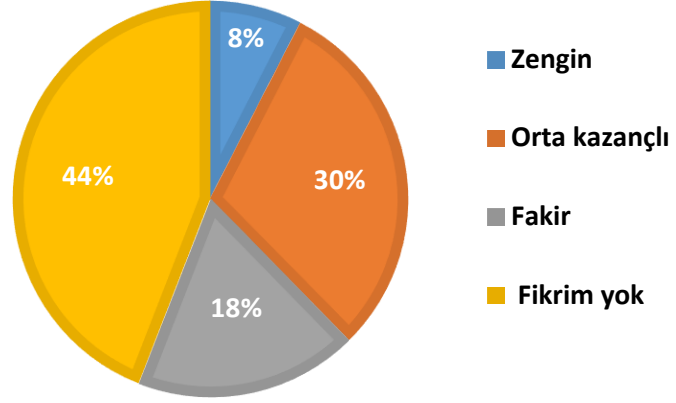
ekonomik durum hakkında 20 kişi, %12.1 ve fiziksel görünüş hakkında 19 kişi, %11.5 olarak yer almıştır. Bunun yanı sıra sıralamaya göre, öğrenciler uyruk hakkında, kültür hakkında, politik görüşler hakkında, cinsiyet hakkında, din ve inançlar hakkında nefret söylemi ile karşılaştığını görülmektedir. öğrencilerden 3 kişi bilmiyorum/ cevap vermeyi tercih ederim olarak cevabını vermiştir.

Şekil 4.15 Nefret Söyleminde Bulunan Kişilerin Sosyal Statüsü

Şekil 4.16 da araştırmaya katılan öğrenciler “Nefret söyleminde bulunan kişilerin sosyal statüsü nedir?” sorusuna yönelik verilen cevapların %52’si toplumun alt sınıf, %23’ü ise orta sınıf, %6’sı ise elit sınıf olarak cevabı verirken %19’u fikrim yok şeklinde cevaplanmıştır. Yani grafiğin gösterdiği gibi öğrenciler yönelik en fazla toplumun alt sınıf insanlar nefret söyleminde bulunmaktadır. Öğrencilerin verdiği cevaplarını dikkatli aldığı zaman anlaşılır ki nefret söyleminin kamu alan ile uzaktan bir bağı bulunmaktadır. Öğrenciler ev ve yurt gibi özel alanın dışında yani kamu alanlarında en fazla alt sınıf ve orta sınıf insanlar ile karşılaşmaktadır diye nefret söylemiyle karşılaşmıştır. Hatta üst yada elit sınıf ile kamu alanlarında kolay bir şekilde karşılaşmadığı için çok az oranında nefret söylemi ile karşılaşmıştır. Ayrıca fikrim yok diye cevabını veren öğrencileri nefret söyleminde bulunan insanların sosyal statüsü öğrenemediği için doğru bir karara varamadılar. Bunun büyük bir nedeni ise 21. Yüzyılda insanların dış görünüşünden kişisel yada sosyal statüsü bilmek mümkün değildir.

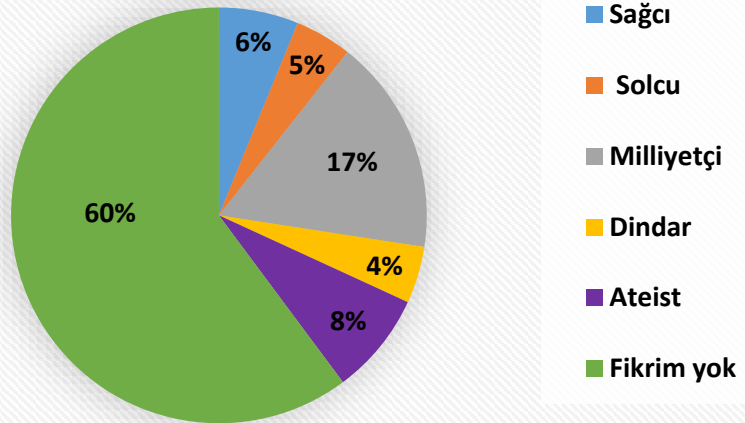
4.17 SİZCE NEFRET SÖYLEMİNDE BULUNAN KİŞİLERİN EKONOMİK DURUM NASILDIR?
(Bir den fazla seçebilirsiniz)

Şekil 4.16 Nefret Söyleminde Bulunan Kişilerin Ekonomik Durumları

Şekil 4.17 de Öğrenciler nefret söyleminde bulunan kişilerin ekonomik durumları hakkında verilen cevaplarını incelendiğinde; öğrencilerin en çok (%44, 41 kişi) fikri olmayan, (%30, 28 kişi) ise orta kazançlı, (%18, 17 kişi) ise fakir ve (%8, kişi) ise zengin kısmı olarak cevaplarını verilmiştir.

4.18 SİZCE HANGİ GÖRÜŞTEN KİŞİLER DAHA FAZLA NEFRET SÖYLEMİNDE BULUNMAKTADIR?
(Bir den fazla seçebilirsiniz)

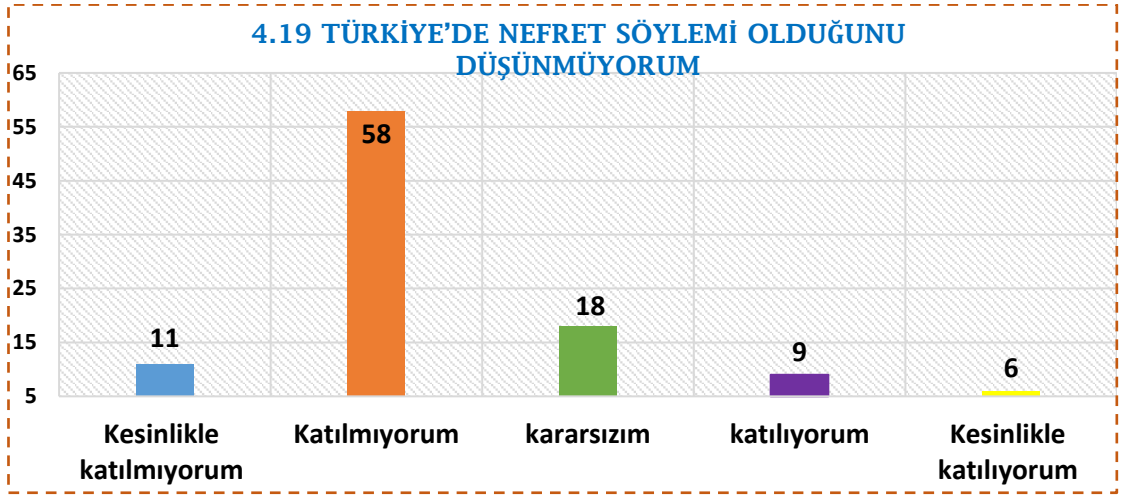
Şekil 4.17 Nefret Söyleminde Bulunan Kişiler

Şekil 4.18.de Öğrenciler, nefret söyleminde bulunan kişilerin görüşleri sorusuna en yaygın verilen cevabın % 60, (68 kişi) “Firkim yok” şeklinde işaret etmiştir. İkinci sırada %17’si (19 kişi) ise milliyetçi kısmı olduğunu görülmektedir. Öğrenciler bunun yanı sıra oranı az olsa da ateist, sağcı, solcu, dindar görüşten nefret söyleminde bulunan

kişiler olduğunu belirtmiştir. Soruya daha derin incelendiğinde; bir kişinin görüşü sağcı, solcu, milliyetçi, dindar veya ateist olduğu halde bilmek kolay değildir. Bir sağcı görüşten olan kişi dindar olabilir ya da bir milliyetçi görüşten kişi ateist da olabilir. Dolayısıyla, öğrencilerin verdiği cevaplarında tahmini bir anlayış vardır. Yani, katılımcılar bu soruya tahmin ederek cevap verdiğini diyebiliriz.

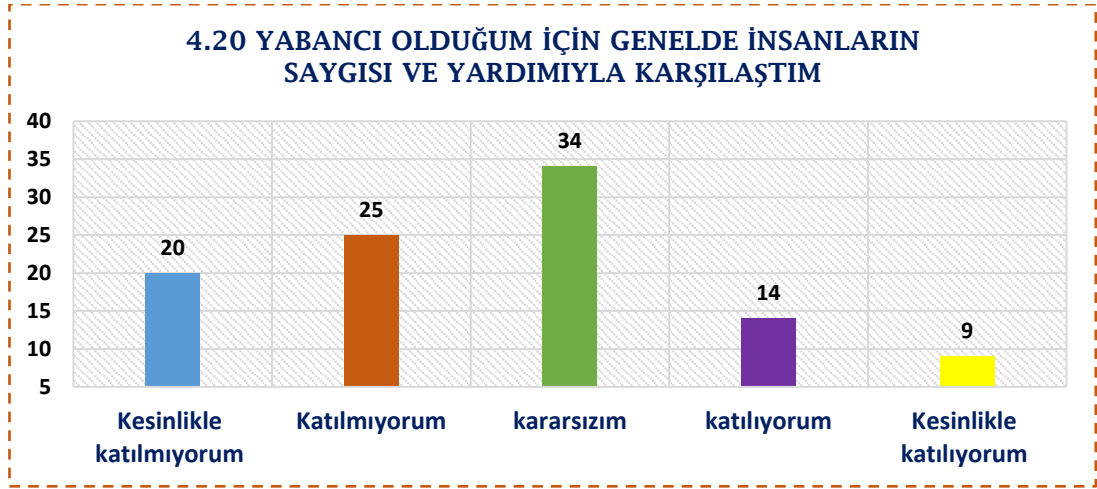
Not: Şekil 4.19-4.27: 165 öğrenciden nefret söylemi ile karşılanmadığını ve HAYIR cevabını veren 102 kişi sorularını “derecelendirme/değerlendirme” yöntemi kullanarak “Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevaplarını verilmiştir.

Çalışmada “4.19-4.22” arası sorulara Türkiye’de nefret söylemi olduğunu düşünmeyen öğrencilerin verdiği cevaplarda bir tutarsızlık olduğu izlenimi görülebilir, fakat araştırmaya katılan öğrenciler kendileri doğrudan nefret söylemine muhatap olmasalarda böyle bir kanaatin olduğunu belirtmektedirler.

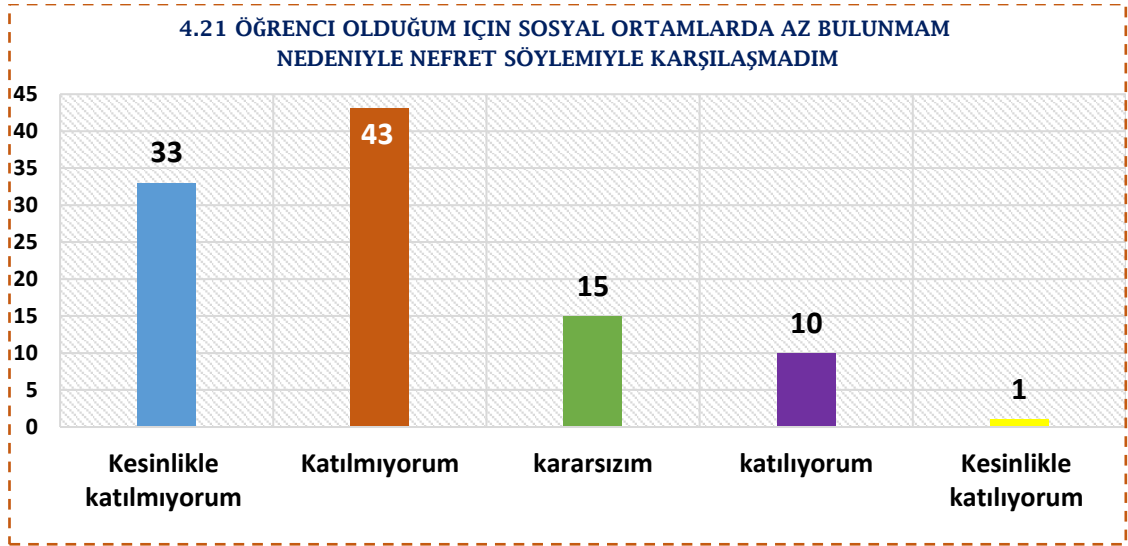
Şekil 4.18 Türkiye’de Nefret Söylemi Olduğunu Düşünmeyenler

Şekil 4.19 da araştırmaya katılan 165 öğrenciden nefret söylemi ile karşılanmadığını dair 102 öğrenci “Türkiye’de Nefret Söylemi Olduğunu Düşünmüyorum” sorusunun cevabına 58 kişi “katılmıyorum”, 18 kişi ise “kararsızım”, 11 kişi ise “kesinlikle katılmıyorum”, 9 kişi ise “katılıyorum” ve 6 kişi ise “kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevap verilmiştir.

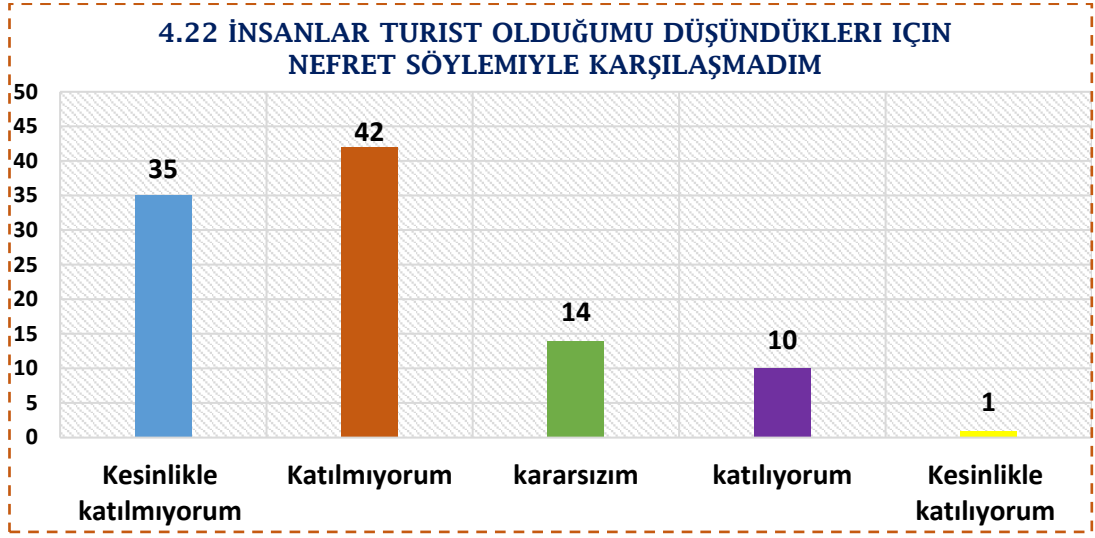
Şekil 4.19 Öğrencilere Yönelik İnsanların Davranış Durumları

Şekil 4.20 de öğrencilere “Yabancı olduğu için genelde insanların saygısı ve yardımıyla karşılaştım” olarak sorduğunda; öğrencilerin büyük çoğunluğu (34 kişi) Kararsızım, (25 kişi) ise Katılmıyorum, (20 kişi) ise Kesinlikle katılmıyorum, (14 kişi) ise katılıyorum, (9 kişi) ise kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

Şekil 4.20 Öğrenciler Sosyal Ortamda Az Bulunma Nedeniyle Nefret Söylemi Oranı

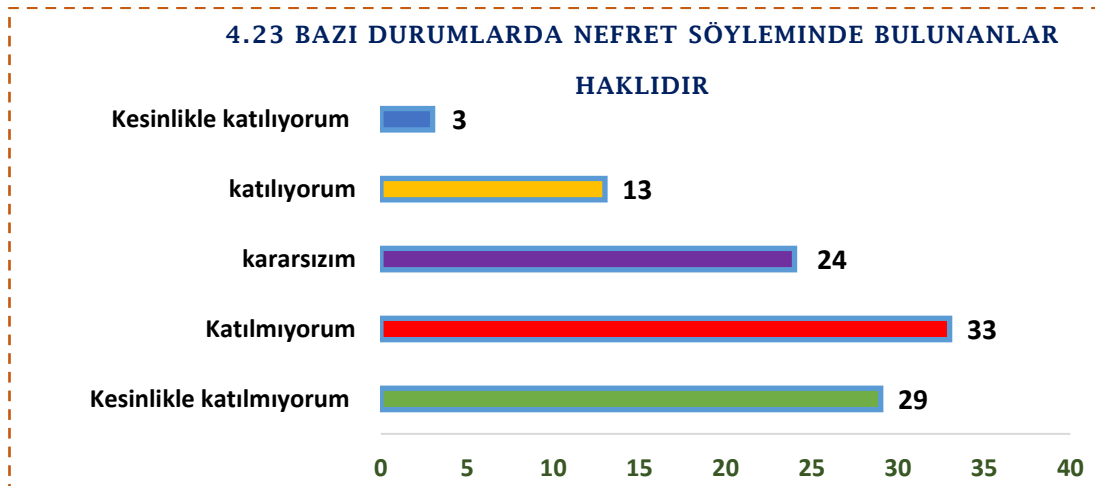
Şekil 4.21 de katılımcı öğrenciler “Öğrenci olduğum için sosyal ortamlarda az bulunmam nedeniyle nefret söylemiyle karşılaşmadım” sorusunun cevabını bakıldığında; 43 kişi katılmıyor, 33 kişi Kesinlikle katılmıyor, 15 kişi kararsız, 10 kişi katılıyor, 1 kişi ise kesinlikle katılıyor şeklinde yanıtlamıştır. Yani, öğrencilerin büyük kısmı ise sorusunu Katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmiştir.

Şekil 4.21 Öğrencileri Türist Zennederek Nefret Söylemi Durumları

Şekil 4.22 de öğrencilere “İnsanlar turist olduğumu düşündükleri için nefret söylemiyle karşılaşmadım” diye sorulduğunda katılımcıların verdiği cevaplarda ise; 42 kişi katılmıyorum, 35 kişi ise kesinlikle katılmıyorum, 14 kişi ise kararsızım, 10 kişi ise katılıyorum ve 1 kişi ise kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

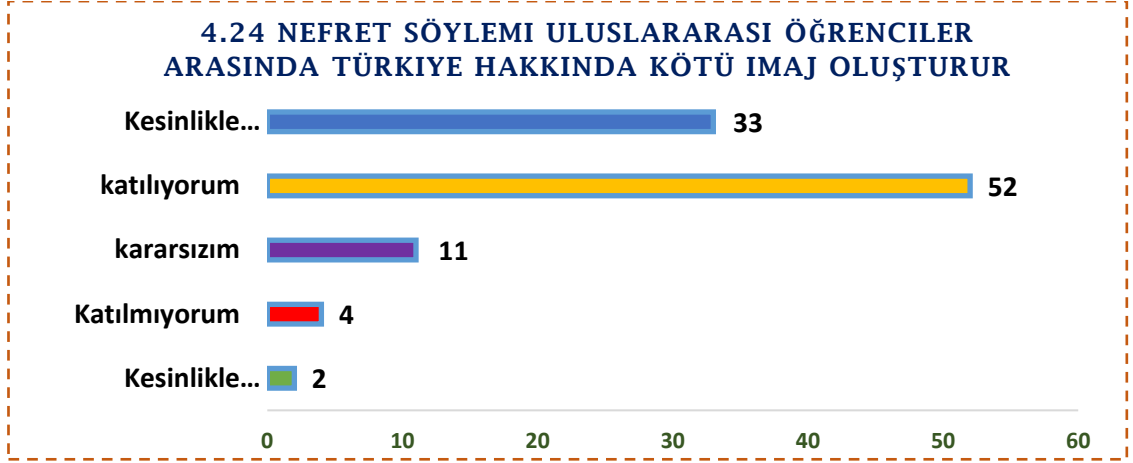
(Not: Soru: 4.23-4.27: 165 öğrencilere uygulanan anketiyle Türkiye’de nefret söylemine İlişkin genel soruları).

Şekil 4.22 Nefret Söyleminde Bulunanlar Haklı Olma Durumu

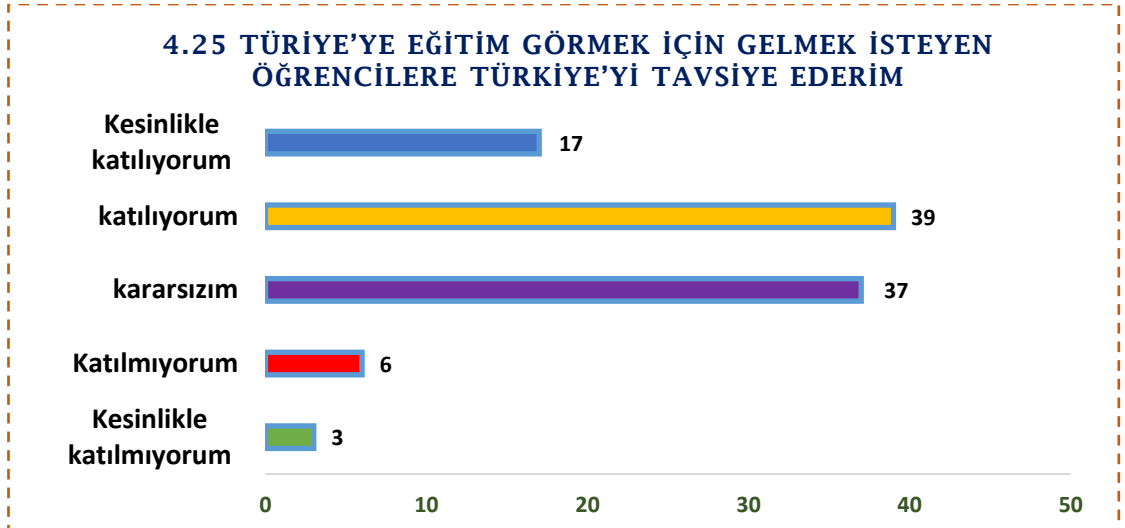
Şekil 4.23 te araştırmaya katılan 165 öğrenci “Bazı durumlarda nefret söyleminde bulunanlar haklıdır” sorusunun cevabına; 33 kişi katılmıyorum, 29 kişi kesinlikle

katılmıyorum, 24 kişi kararsızım, 13 kişi katılıyorum ve 3 kişi kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verilmiştir. Yani, öğrencilerin büyük çoğunluğu bu soruya karşı cevap verdiği görülmüştür.

Şekil 4.23 Nefret Söylemi Uluslararası Öğrenciler Arasında Türkiye Hakkında İmajı

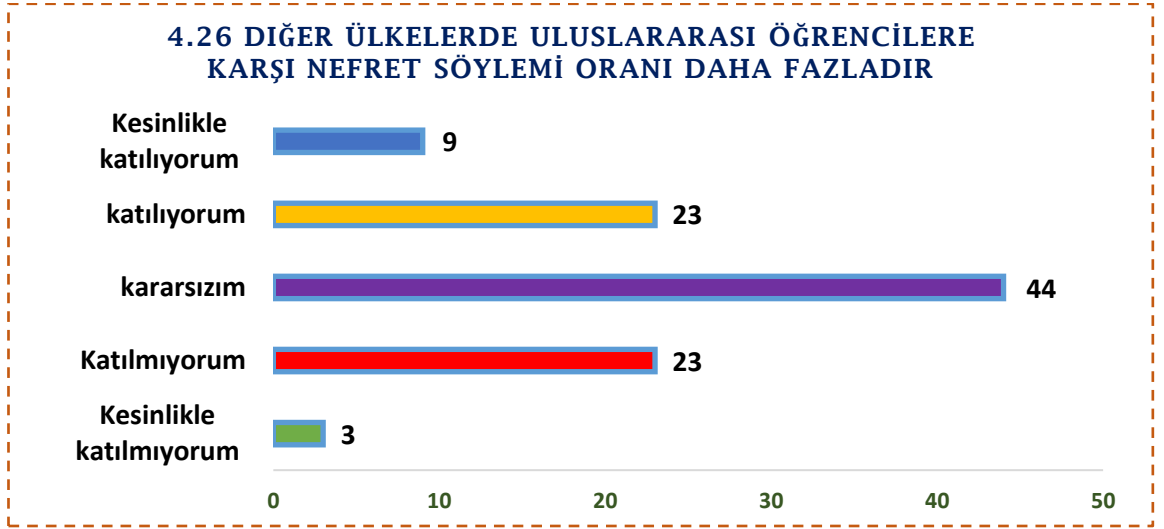
Şekil 4.24 te öğrencilere “Nefret söylemi uluslararası öğrenciler arasında Türkiye hakkında kötü imaj oluşturur” argümanına öğrencilerin çoğu (52 kişi) “Katılıyorum”, 33 kişi ise kesinlikle katılıyorum, 11 kişi ise kararsızım, 4 kişi ise katılmıyorum ve 2 kişi ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır.

Şekil 4.24 Türkiye'ye Eğitim Görmek İçin Gelmek İsteyen Öğrencilere Yönelik Tavsiye Durumu

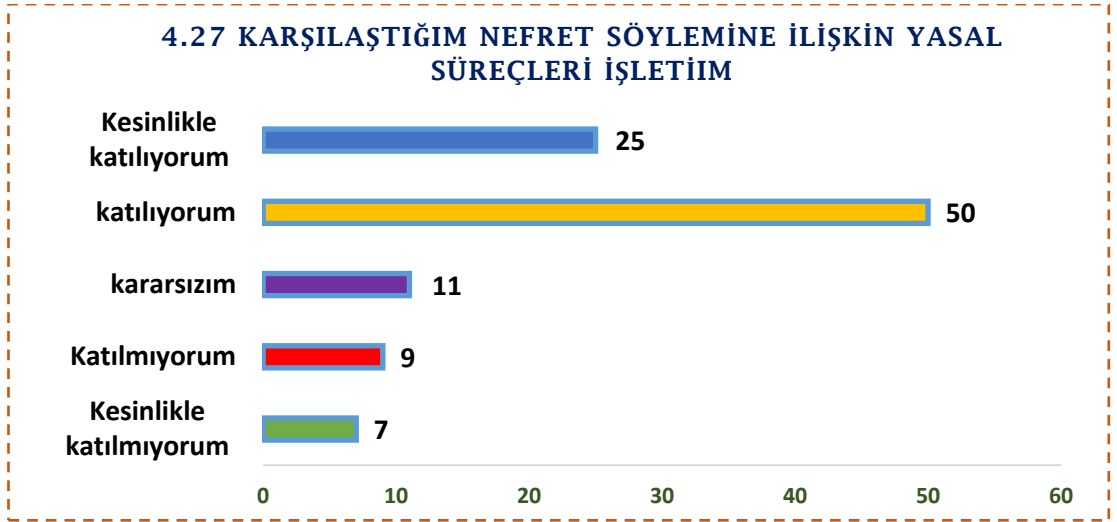
Şekil 4.25 te katılımcı öğrencilere “Türkiye'ye eğitim görmek için gelmek isteyen öğrencilere Türkiye'yi tavsiye ederim” sorduğunda; öğrencilerin çoğunluğu (39 kişi)

katılıyorum şeklinde cevap verirken (37 kişi) ise kararsızım olarak cevaplamıştır. Ardından öğrencilerin (17 kişi) kesinlikle katılıyorum olarakda cevaplandı görülmektedir. Öğrencilerin verdikleri cevaplarını daha açık gözle bakarsak verdikleri cevaplarına bir tutarsızlık olduğunu görülebilir. Çünkü, eğitim görmek isteyen öğrencilere tavsiye konusunda “katılmıyorum” ve “kararsız” kaldığını görülmektedir. Böyle bir cevabın verebilmesi için bir mantık olmalı.

Şekil 4.25 Türkiye'nin Diğer Ülkelere oranla Uluslararası Öğrencilere Karşı Nefret Söylemi Durumu

Şekil 4.26.da öğrencilere “Diğer ülkelerde uluslararası öğrencilere karşı nefret söylemi oranı daha fazladır” sorulduğunda; öğrencilerin 9 kişi kesinlikle katılıyorum, 23 kişi ise katılıyorum, 44 kişi ise kararsızım, 23 kişi ise katılmıyorum ve 3 kişi ise Kesinlikle katılmıyorum olarak cevap verdiği görülmüştür. Yani, diğer ülkelerde uluslararası öğrencilere karşı nefret söylemi oranı daha fazladır sorusunda, öğrencilerin çoğunluğunun kararsızım olarak cevap verilmiştir.

Şekil 4.26 Öğrencilerin Karşılaştıkları Nefret Söylemine İlişkin Yasal Süreçler

Şekil 4.27 de öğrencilere “Karşılaştığım nefret söylemine ilişkin yasal süreçleri işletirim” sorusuna bakıldığında; katılımcı öğrencilerin çoğunluğu (50 kişi) katılıyorum, (25 kişi) katılıyorum, (11 kişi) kararsızım, (9 kişi) katılmıyorum, (7 kişi) ise Kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplarını verdikleri görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye'nin İstanbul şehrinde yer alan farklı üniversitelerde, farklı fakültelerde ve bölümlerde lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmekte, 3 yıl veya fazla Türkiye'de ikamet etmekte olan uluslararası öğrencilerin nefret söylemi ile karşılaşmış ve karşılaşmadığını yönelik sorularla bir anket tasarlanarak 165 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Çalışma kapsamında popülizmin bir parçası olan nefret söylemiyle uluslararası öğrencilerin ilişkisi tespit etmek, öğrencilerin nefret söylemiyle nasıl, nerede, ne sıklıkla, kimler tarafından karşılaştığı, karşılaştığı nefret biçimi nasıl, nefret söylemi yapan kişilerin ekonomik durumu, sosyal statüsü ve hangi görüşlerden olduğunu gibi konular ele alarak araştırılmıştır.

Öğrencilerle yapılan bu çalışmanın demografik özelliklere ilişkin bulguları incelendiğinde; öğrencilerin Türkiye'de nefret söylemi ile karşılaştığını düşündüklerini sorununun cevabına bakıldığında 165 öğrenciden %38'i, (63 kişi) "EVET" cevabını seçerek Türkiye'de nefret söylemi ile karşılaştığını söylemiştir. Çalışmanın ilk soruları incelendiğinde katılan uluslararası öğrencilere ilişkin cinsiyet, yaş, eğitim durumları, okuduğu üniversite, okuduğu alan, ikamet yerleri, geldiği ülke, öğrencilerin Türkiye'de yaşam süresi, okurken öğrencilerin çalışma durumları değişkenlerine göre istatistiksel analiziyle frekans, ortama, yüzde dağılımları, standart sapma modelini kullanarak değerlendirme yapılmıştır.

İlk sorudan başlayıp öğrencilerin cinsiyet özelliklerine bakıldığında kız ve erkek öğrenciler araştırmaya katılmaktadır. Ancak, katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğunun erkeklerden oluştuğunu belirtmek gerekir. Öğrencilerin medeni durumlarını incelendiğinde katılımcıların büyük kısmı bekar öğrencilerdendir. Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim durumlarını bakıldığında İstanbul'da lisans öğrencilerinin katılımı oranı en yüksek olanıdır ve bunun yanı sıra yüksek lisans ve doktora programlarından öğrencilerin katılımı az değildir. Çalışmaya katılan öğrencilerin okudukları üniversitelere incelendiğinde öğrenciler İstanbul'daki yer alan 11 farklı üniversiteden katılmaktadır. Öğrenci katılımına bakıldığında sıralamaya göre, İstanbul Üniversitesi, İbn Haldun Üniversitesi, İstanbul Şehir Üniversitesi,

Marmara Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet V. Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Altınbaş Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesin'den öğrenciler katılmaktadır. Katılımcı öğrencilerin en fazla İstanbul, Marmara, İbn haldun ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinden katıldığını görülmektedir.

Öğrencilerin okudukları alanlarını incelendiğinde; öğrenciler fen bilimler, sağlık bilimler, sosyal bilimler, teknik/mühendislik bilimler ve diğer bilimler seçeneğini seçerek cevap vermiştir. Verilen cevaplardan sosyal bilimlerden en çok öğrenci katılımcı olduğu görülmektedir. Öğrencilerin konakladıkları yerlere ilişkin dağılımda katılımcıların çoğunu özel öğrenci yurtlarında kalmaktadır. Az öğrenci ise KYK (devlet yurdu) da kalmaktadır. Aile veya arkadaşlarla evde kalan öğrenci sayısı da az değildir. İstanbul'a göre diğer şehirlerin öğrencilerin ikamet ettikleri yerleri farklıdır. Diğer şehirlerde öğrencilerle çalışmakta olan vakıf, dernek ve STK'ların sayısı az olduğunda kaynaklıdır. İstanbul ile diğer şehirlere kıyaslarsak İstanbul'daki öğrenciler için fırsatlar daha fazla olduğunu görebiliriz.

Öğrencilerin geldikleri ülkeleri bakıldığında; öğrenciler dünyanın hemem hemen her taraftan, yani 32 ülkeden katıldığını görülmektedir. Genel sayısını incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun Orta Asya ülkelerden ve Balkan ülkelerden geldiğini görülmektedir. bunun yani sıra araştırmada katılan öğrencilerine baktığında Sri Lanka ve Hindistan'dan öğrenciler katıldığını görülmektedir. Sri Lanka ve Hindistan diyince aklına gelen ilk şey ise oranısı fazla olan dini kimliklerdir. Hindu ve Buddist dini inanan insanların oranısı en yüksek olmasının ardından Müslümanlar azınlıktır. Tarihi ve dini bağ olduğundan dolayı Sri Lankalı ve Hint Müslüman öğrenciler Türkiye'ye daha yakın hisseder ve yüksek öğrenim için Türkiye'yi seçer. Ayrıca "Yurtdışı Türkler ve Akraba topluluklar başkanlığı"nın bölgelere ve ülkelere yönelik politikanın sonucu olarak Müslümanların azınlık oldukları ülkelerinden öğrenci alırken Müslüman öğrencilerini bursu için daha yugun ve layk görülmektedir.

Çalışmaya katılan 165 öğrencinin (89 kişi) 3 yıldan beri Türkiye'de ikamet etmektedir. 4 ve 5 yıldan beri öğrencilerin sayısı hemem hemem aynıdır. Yani çoğunluğu 3 yıldan beri Türkiye'de kalmaktadır. Çalışmaya katılan 165 öğrencinin okurken bir yerde

çalışma durumları incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğu üniversitede okurken bir işte çalışmıyorum şeklinde cevap verdiğini görmekteyiz. Yani öğrenciler okurken bir işte yada bir yerde çalışmaktadırlar. Bunun temel nedenin ise Türkiye’de öğrenciyken iş imkanları az olduğununun ya da iş imkanı bulamamalarını, öğrenciler okurken işverenler tarafından tercih edilmemeleri veya az para ile çok fazla çalıştırılmalarıdır. 165 öğrencilerin geçim kaynaklarını bakıldığında; çoğu öğrencinin geçim kaynağı Türkiye den aldığı burstur. Bunun yanı sıra öğrenciler aileleri tarafından ve bir yerde çalışarak eğitim masraflarını karşıladıklarını belirtmiştir.

Katılımcıların Türkiye’yi yüksek öğrenim için tercih nedenleri ve Türkiye ile ilgili görüşleri bakıldığında; katılımcıların çoğunluğu Türkiye’de burs imkanların iyi olmasını söylemiştir. Ayrıca, öğrenciler Türkiye ile kültürel yakınlık duymaları, kendi ülkelerinden eğitim kalitesinin ve ücretinin daha uygun ve coğrafi yakınlık olması nedeniyle öğrencilerin Türkiye’yi eğitim için tercih ettiği anlaşılmaktadır. Soruya yönelik kendi görüşümü şöyle söyleyebilirim. Türkiye eğitim için tercih etme nedenlerinden en önemlisi Türkiye’de eğitimde “Uluslararasılaşma” söz konusu olduğunu görebiliriz. Bunun yanı sıra, ABD, İngiltere ve Avrupa ülkelerine baktığımızda; okul kayıt harçları çok yüksek olduğunu, harçların en az ortalama 30 bin dolar olduğunu görebiliriz. Bununla birlikte öğrencilerin beslenme ve barınma giderlerini kendileri ödemektedir.

Uluslararası eğitime yönelik araştırmalara bakıldığında; ABD’nin en önemli ve yüksek gelir kaynağının eğitim ticaretinden gelen paralar olduğu görülmektedir. ABD, İngiltere ve diğer Avrupa ülkeleriyle kıyaslama yaparsak Türkiye’de öğrencilerin gelir, gider, eğitim harçlarının çoğu öğrencilerin aldığı burslarından oluşmaktadır.

Nefret söylemi ile karşılaşan 63 öğrencinin Türkiye’de hangi sıklıkla nefret söylemiyle karşılaştıklarını incelendiğinde; öğrencilerin çoğunluğu bir kaç defa nefret söylemiyle karşılaştıklarını görülmektedir. Araştırmada uluslararası öğrencilere yönelik nefret söylemi yapan kişilerin durumuna bakıldığında en fazla yaşlılar tarafından öğrenciler nefret söylemiyle karşılaşmaktadır.

Ayrıca, gençler ve orta yaş insanların oranı da az değildir. Katılımcılar eğitim sırasında nefret söylemi ile karşılaştığı mekanlar olarak ilk sırada toplu taşıma araçları (metro, otobüs, minibüs vb.), ikinci sırada ise “Diğer” seçeneğini seçerek açıklayıcı şekilinde devlet hastanesi, sokak, spor salonu, PTT, restoran, turistik yerler ve sosyal medya ortamları olarak cevaplanmış ve buralarda nefret söylemi ile karşılaştıklarını söylemişlerdir. Üçüncü sırada ise eğlence yerleri (alışveriş merkezi, kafe, market vb.) gelmektedir. Öğrenciler bunların yanı sıra yurt, üniversite ve devlet kurumları gibi yerlerde nefret söylemi ile karşılaştığını belirtmiştir.

Araştırmada öğrencilere yönelik nefret söylemi yapan kişiler kimler olduğunu bakıldığında; öğrencilerin çoğu Türk halkı ve Türk öğrenciler tarafından nefret söylemi yapıldığını söylemektedir. Konuyu daha derin incelendiğinde bazı üniversitedeki öğretim üyeleri, üniversitelerde çalışan personeller ve çalışma arkadaşları tarafından da görüldüğünü ifade etmektedirler. Ayrıca, öğrenciler “diğer” seçeneğini seçerek “Türk kadınları ve yaşlıları” tarafından nefret söylemi ile karşılaştıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerin en fazla karşılaştığı nefret biçimine bakıldığında; dedikodunun ön sırada olduğu görülmektedir. Ardından sosyal medyada, yüzyüze ve davranışsal olarak uzak durmak, kötü davranmak gibi biçimlerini belirtmektedirler.

Katılımcıların karşılaştığı nefret söylemi ne hakkındadır sorusuna yönelik cevaplarına bakıldığında insanlar öğrencilerin etnik köken, sosyo ekonomik durum ve fiziksel görünüş hakkında en fazla nefret söylemi yaptığı ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra öğrenciler, uyruk, kültür, politik görüşler, cinsiyet, din ve inançlar ile ilgili konularında nefretle uğradığını belirtmiştir. Nefret söyleminde bulunan kişilerin sosyal statüsüne yönelik çoğu öğrencinin cevabı ise toplumun alt sınıf insanlarından oluştuğunu belirtmektedirler. Ayrıca, öğrenciler nefret söylemi yapan kişilerin sosyal statüsünü nedir cevabına çoğunlukla fikri olmadığını belirtmiştir. Bu soruyu daha derin bir şekilde incelenirse ve öğrencilerin verdiği cevaplarını dikkatli aldığı zaman anlaşılır ki nefret söyleminin kamu alan ile uzaktan bir bağı bulunmaktadır.

Öğrenciler ev ve yurt gibi özel alanın dışında yani kamu alanlarında en fazla alt sınıf ve orta sınıf insanlar ile karşılaşmaktadır diye nefret söylemiyle karşılaşmıştır. Hatta üst yada elit sınıf ile kamu alanlarında kolay bir şekilde karşılaşmadığı için çok az oranında nefret söylemi ile karşılaşmıştır. Ayrıca fikrim yok diye cevabını veren öğrencileri nefret söyleminde bulunan insanların sosyal statüsü öğrenemediği için doğru bir karara varamadılar. Bunun büyük bir nedeni ise 21. Yüzyılında insanların dış görünüşünden kişisel yada sosyal statüsü bilmek mümkün değildir.

Nefret söyleminde bulunan kişilerin ekonomik durumları hakkında öğrencilerin cevaplarını incelediğinde; öğrencilerin çoğu nefret söyleyen kişilerin ekonomik durumları hakkında fikri olmadığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra, orta kazançlı, fakir ve zengin kısmı da olduğunu söylemektedir. Yani genel olarak bakıldığında başka insanların ekonomik durumları anlamak kolay değildir. Öğrenciler, nefret söyleminde bulunan kişilerin görüşleri sorusuna en yaygın verilen cevabın “Firkim yok” şeklinde işaret etmiştir. Bunun yanı sıra oranı az olsa da sıralamaya göre milliyetçi, ateist, sağcı, solcu ve dindar görüşten insanlar olduğu da görülmektedir.

165 öğrenciden nefret söylemi ile hiç karşılaşmadığını ve HAYIR cevabını veren 102 kişi sorularını “Derecelendirme” yöntemiyle “*Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum*” şeklinde cevaplarını verilmiştir. Nefret söylemi ile karşılaşmayan 102 öğrenciye “Türkiye’de Nefret Söylemi Olduğunu Düşünmüyorum” sorusunu “derecelendirme/değerlendirme” cevabını arandığında; çoğu öğrenci “katılmıyorum” şeklinde cevap vermiştir. Yani neticesinde nefret söylemi yapan kişi vardır. Bunun yanı sıra kararsız, kesinlikle katılmayan, katılan ve kesinlikle katılan kişileri hakkında değerlendirmeler yaptığını görülmektedir.

Öğrencilere yönelik insanların davranış durumları hakkında “Yabancı olduğu için genelde insanların saygısı ve yardımıyla karşılaştım” sorusunun cevabına öğrencilerin çoğu kararsız olduğunu belirtmiştir. Katılmayan ve kesinlikle katılmayan katılımcıların sayısı da az değildir. Öğrenciler “Öğrenci olduğum için sosyal

ortamlarda az bulunmam nedeniyle nefret söylemiyle karşılaşmadım” olarak derecelendirme sorusunun cevabına çoğunlukla “Katılmıyor ve Kesinlikle katılmıyor” şeklinde cevap vermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere “İnsanlar turist olduğumu düşündükleri için nefret söylemiyle karşılaşmadım” diye derecelendirme sorusunu sorduğunda çok fazla “katılmıyorum ve Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevaplanmıştır.

Genel sorusu olarak 165 öğrencinin üzerinde Türkiye’de nefret söylemine ilişkin soruların veriler ışığında, “Bazı durumlarda nefret söyleminde bulunanlar haklıdır” diye sorulduğunda; sıralamaya göre, çoğu öğrenci katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde değerlendirme yapmıştır. “Nefret söylemi uluslararası öğrenciler arasında Türkiye hakkında kötü imaj oluşturur” argümanına öğrencilerin çoğu “Katılıyorum ve Kesinlikle katılıyorum” şeklinde derecelendirmiştir. Öğrenciler “Türkiye’ye eğitim görmek için gelmek isteyen öğrencilere Türkiye’yi tavsiye ederim” cümlesine karşı verilen en yaygın cevabı ise “katılıyorum” olmuştur. Ayrıca, öğrenciler “kararsızım” seçeneğinin oranı da az değildir. “Diğer ülkelerde uluslararası öğrencilere karşı nefret söylemi oranı daha fazladır” derecelendirme sorusunda; “katılıyorum ve katılmıyorum” cevabı ise hemen hemen aynı ve bu konuda en çok öğrenci “Kararsızım” olarak cevabını vermiştir. Yani diğer ülkelerde uluslararası öğrencilere karşı nefret söylemi oranı daha fazladır sorsusunda, öğrencilerin çoğunluğunun kararsız olduğunu belirtmiştir. Son olarak araştırmaya katılan öğrencilere değerlendirme sorusunda “Karşılaştığım nefret söylemine ilişkin yasal süreçleri işletirim” diye sorulduğunda; öğrencilerin çoğunluğu “Katılıyorum” şeklinde cevabını verdiğini görülmektedir. Yapılan çalışmanın sonucuna göre, Türkiye’de varsayıldığı veya düşünüldüğü gibi uluslararası öğrencilere yönelik nefret söyleminin yüksek olmadığı, fakat, son yıllarda başta Suriyeliler olmak üzere çok sayıda mülteci gelmesi nedeniyle uluslararası öğrencilere yönelik kısmen bir nefret söylemi geliştiği ifade edilebilir.

REFERANSLAR

- Ada Hukuk. (2020, April 19). *Nefret suçu nedir*. Hukuk Bürosu.
<https://www.deryaaslan.av.tr/nefret-sucu-nedir>
- Ahi, G. (2016, Nisan). *Nefret söylemi ve ırkçılık nedir, bu tür içerikleri paylaşmak suç mudur?* <https://www.mynet.com/nefret-soylemi-ve-irkcilik-nedir-bu-tur-icerikleri-paylasmak-suc-mudur-3728401-myvideo>
- Aktaş, M. (2014). Avrupa’da Yükselen İslamofobi Ve Medeniyetler Çatışması Tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 31–54.
- Alacahan, O., & Duman, B. (2011). DIŞLANMA, AYRIMCILIK, MEZHEP VE ETNİKLİKLER ARASI EŞİTSİZLİKLER. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 30.
- Alp, S., & Taştan, N. (2011). *Türkiye’de Irk veya Etnik Köken Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu-1 Ocak – 31 Temmuz 2010* (p. 88). İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Uygulama ve Araştırma Merkezi.
https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/24/Irk_veya_Etnik_Koken_Izleme_Raporu.pdf
- Arıkan, R. (2005). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama* (1. Baskı). Asil Yayınevi.
- Asia-Pacific NGO Forum. (2001). *Declaration on Racism, discrimination, Xenophobia and Related Intolerance against Migrants and Trafficked Persons*. Asia-Pacific Human Rights Information Center.
- Ataman, H. (2011). *Ayrımcılığa Karşı Bir Adım At!* İnsan Hakları Gündemi Derneği.
- Ataman, H. (2012). “Nefret Suçlarını Farklı Yaklaşımlar Çerçevesinden Ele Almak: Etik, Sosyo—Politik ve Bir İnsan Hakları Problemi Olarak Nefret Suçları”, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları, der. Yasemin İnceoğlu. *Ayrıntı Yayınları, İstanbul., 1. Basım*, 59.

- Ataman, H., & Cengiz, O. K. (2009). *TÜRKİYE'DE NEFRET SUÇLARI* (Birinci Baskı). İnsan Hakları Gündemi Derneği.
- Avcıkurt, C., Buzlukçu, C., Oflaz, M., Sezen, T. S., Köroğlu, A., Sarioğlu, M., & Karaman, S. (2018). İkinci Konut Sahipliğinde İtme Ve Çekme Faktörleri: Edremit Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1–1. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.492922>
- Ay, H. (2019, September 26). *Nefret söylemi ifade özgürlüğü olamaz* [Haber Sitesi]. <https://www.sabah.com.tr/gundem/2019/09/26/nefret-soylemi-ifade-ozgurlugu-olamaz>
- Aybek, E. (2014, Eylül). *Osmalıda Eğitim Sistemi*. <https://www.bilgidoktoru.com/osmanlida-egitim-sistemi.html>
- Aygül, E. (2013). Yeni medyada nefret söyleminin üretimi: Bir toplumsal paylaşım ağı olarak Facebook örneği. *TC Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Ve Sinema Anabilim Dalı*.
- Bâb-1 Âlem. (2011, Aralık). *Misafir Öğrenciler: Bâb-1 Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği* [Blog]. <https://babialem.org/misafir-ogrenciler/>
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. *Vize Yayıncılık: Ankara*, 257–259.
- Bauman, Z. (1997). *Modernite ve Holocaust = Modernity and the Holocaust*.
- Bayraklı, E. (2016). *İslamofobiyle Nasıl Mücadele Etmeli?* Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA). <https://www.setav.org/islamofobiyle-nasil-mucadele-etmeli/>
- Birleşmiş Milletler Antlaşması. (n.d.). *Birleşmiş Milletler Antlaşması*. <https://www.un.org/en/>

- Bodur, H. E. (2017). Batı'da İslâm Karşıtlığının İcat Edilmiş Dili Olarak İslamofobi. *İlahiyat Akademi*, 6, 79–82.
- Brander, P., Yeşiladalı, B., Çayır, K., Bağlı, M. T., Esen, Y., İstanbul Bilgi Üniversitesi, & Council of Europe. (2008). *Pusula: Gençlerle insan hakları eğitimi kılavuzu*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Buber, M. (2003). *Ben ve Sen*. Kitabiyat Yayınları.
- Bulunmaz, B. (2015). Yeni Medyada Nefret Söylemi ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2014(19), 75–81. <https://doi.org/10.12780/uusbd.44538>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (21st ed., Vol. 4). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cambridge Dictionary. (2019). Cambridge Dictionary. In *Hate speech*. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hate-speech>
- Çelik, D. (2016). Sosyal Medya'da Nefret Söylemine Bakış. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi*, 9.
- Çelik, E. (2013). Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün Neresinde ? *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 4 Sayı:2(İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi), 240.
- Cemaloğlu, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Veri Toplama Teknikleri: Nicel-Nitel* (Vol. 1–VI). Anı Yayıncılık.
- Cihan. (2015, April 21). *Kolu Kesik Suriyeli Hırsız Yakalandı*. <https://www.haberler.com/kolu-kesik-suriyeli-hirsiz-yakalandi-7221158-haberi/>

- Cohen-Almagor, R. (2006). *The scope of tolerance: Studies on the costs of free expression and freedom of the press*. Routledge.
- Crush, J., & Ramachandran, S. (2009). Xenophobia, International Migration and Human Development (rep., 1-104). *New York: United Nations Development Programme. Human Development Reports, Research Paper.*, 104.
- Demirbaş, Prof. Dr. A. T. (2017). Nefret Söylemi ve Nefret Suçları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(2017), 2701.
- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu. (2013). *Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu* (pp. 7-8). DEİK / Eğitim Ekonomisi İş Konseyi. <https://www.deik.org.tr/Uploads/Uluslararası-Yuksekogretim-Hareketliliği-ve-Türkiye-Nin-Konumu-Raporu-2.Pdf>
- Doğan, B. (2016a). *Tehdit Suçu Nedir?* [Hukuk Börsu]. Tehdit Suçu Nedir? <https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/tehdit-sucu-sartlari-cezasi.html>
- Doğan, B. (2016b). *Yağma (Gasp) Suçu Nedir?* [Hukuk Börsu]. Yağma (Gasp) Suçu Nedir? <https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/yagma-sucu-gasp-sucu.html>
- Doğan, R. (1997). Osmanlı Eğitim Kurumları Ve Eğitimde İlk Yenileşme Hareketlerinin Batılılaşma Açısından Tahlili. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 37(1), 407-442.
- Doğru, İ. (2019). *ABD 2019 İslamofobi raporu: ABD'deki Müslüman karşıtlığı siyasi kaynaklı*. <https://www.aa.com.tr/>.
- Durmaz, M. Ş. (2012). *İslamofobi; Nedenleri, Etkileri ve Çözümü*. <https://dogruhaber.com.tr/>. <https://dogruhaber.com.tr/yazar/mserif-durmaz/1429-islamofobi-nedenleri-etkileri-ve-cozumu/>

- Efil, Ş. (2016). Kendini ‘Öteki’nde Fark Etmek: Ben-Öteki İlişkisinin Felsefi Uzantıları. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 5 Sayı: 2, 16.
- Erbaş, PROF. DR. A. (2019). Bir İslam Düşmanlığı Projesi: İslamofobi. <https://www.diyanehaber.com.tr/>.
- Erdoğan, A. (2012). *Osmanlı okullarındaki yabancı öğrenciler-BELGE*. Dünya Bülteni. <https://www.dunyabulteni.net/belge-tarih/osmanli-okullarindaki-yabanci-ogrenciler-belge-h191776.html>
- ESER, G. C. (2015, February 15). *Ahlakın amiri kadın* [Haber Sitesi]. Hürriyet. <https://www.hurriyet.com.tr/ahlakin-amiri-kadin-37056088>
- EUMC. (2006). *Muslims in the European Union-Discrimination and Islamophobia*,. European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia (EUMC),. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdf
- EU-MIDIS. (2011). *European Union minorities and discrimination survey*. European Union Agency for Fundamental Rights. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/663-FRA-2011_EU_MIDIS_FR.pdf
- France Hirigoyen, M. (2015). *Manevi Taciz* (1. baskı-Şubat 2015). İletişim Yayıncılık.
- Gibbs, A. (1992). Reconciling Rights and Responsibilities of Colleges and Students: Offensive Speech, Assembly, Drug Testing and Safety. ERIC Digest. *George Washington Univ. Washington DC. School of Education and Human Development*. ED355860.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji: Irk, Etniklik, Göç* (birinci, Vol. 13). İstanbul: Kırmızı Yayınları.

- Gökçay, K. (2019, December 16). <https://medium.com/>. *Nefret ve Nefret Türleri Üzerine*. <https://medium.com/@gokcay3/nefret-ve-nefret-t%C3%BCrleri-%C3%BCzerine-502c3af60cd0>
- Göregenli, M. (2013). Temel Kavramlar:Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık. *İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Birimi (Seçbir)*, 1–12.
- Gül, K. M. (2016). *Yüz İcat ve Olayda Dünya Tarihi*. Kafekültür Yayıncılık.
- Gürler, C. (2010). Nefret Suçları ve İş Hayatı. *Ankara Barosu Dergisi*, 68/1, 262–263.
- Güz, N. (2005). *Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları* (1. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Habertürk. (2018, July 23). *Mesut Özil, ırkçılık nedeniyle Almanya Milli Takımı'nu bıraktı!* <https://www.haberturk.com/mesut-ozil-milli-takimi-birakti-2070262-spor>
- Horney, K. (1970). *Nevrozlar ve İnsan Gelişimi Karen Horney, Amerika Birleşik Devletleri, Sel Yayıncılık, 1970*. Sel Yayıncılık.
- Hurriyet. (2019). *YÖK Başkanı Saraç: Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayısı 148 bini aştı*. <https://www.hurriyet.com.tr/>. <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/yok-baskani-sarac-turkiyedeki-uluslararasi-ogrenci-sayisi-148-bini-asti-41133052>
- İnceoğlu, Y., & Çoban, S. (2014). "Öteki'letirme Sürecinde Medyanın Yeri", *Azınlıklar, Ötekiler ve Medya. İstanbul: Ayrıntı Yayınları*, 50–102.
- İnsani Yardım-İHH. (2014, July 23). *UDEF ve İHH'dan misafir öğrenciler için burs kampanyası* [Haber]. <https://www.ihh.org.tr/haber/udef-ve-ihhdan-misafir-ogrenciler-icin-burs-kampanyasi-2451>

- İspir, N., & Küçükalkan, G. (2016). “Ben” Ve “Öteki” İlişkisinde İnsan Ve Diğerleri. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, www.inijoss.net, 51–55.
- ISPU. (2002). Sosyal Politika ve Anlayış Enstitüsü. <https://www.ispu.org/>
- Kalın, İ. (2018). *İslâm ve Batı*. TDV Yayınları.
- Kalın, İ. (2019). *Ben, Öteki ve Ötesi*. İnsan Yayınları.
- Karaman, H., & Işıklı, Ş. (2016). *Twitter'daki Dini ve Etnik Temelli Nefret Söylemlerinin Analizi*. 7(25), 15.
- Kiliçoğlu, D. A. (1990). Kişilik Haklarına Basın Yoluyla Saldırıların Bakımından Medeni Ve Borçlar Kanunumuzda Yapılan Değişiklikler. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 371–372.
- Klein, G. B. (2018). Applied Linguistics to Identify and Contrast Racist ‘Hate Speech’: Cases from the English and Italian Language. *Applied Linguistics Research Journal*. <https://doi.org/10.14744/alrj.2018.36855>
- Köse, F. B. (2017). Educational Institutions and Their Activities in Islamic Jerusalem During Ottoman Period. *Journal of Islamic Jerusalem Studies*, 17(1), 21–36.
- OSCE. (2011). *Nefret Suçları Nedir?* (pp. 5–6). AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Dairesi (ODIHR).
- Övet, T. (2016). Terörizm, İslamofobi Ve Nefret Suçu İlişkisi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 5(1), 111.
- Oxford Learner’s Dictionaries. (n.d.). *Xenophobia*. Retrieved April 22, 2020, from <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/xenophobia?q=xenophobia>

- Özmete, E., Yıldırım, H., & Duru, S. (2018). Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi) Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18, 191–209. <https://doi.org/10.21560/spcd.v18i39974.451063>
- Öztekin, H. (2015). Yeni Medyada Nefret Söylemi: Ekşi Sözlük Örneği. *The Journal of International Social Research-Uluslararası Sosyal Aratırmalar Dergisi*, 8(38), 936.
- PEW. (2011). *The Future of the Global Muslim Population Projections for 2010-2030*. Pew Research Center, Washington, DC. <https://www.pewforum.org/2011/01/27/the-future-of-the-global-muslim-population/>
- Şahin, T. (2019). *Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk İlişkisi* [Tez]. T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.
- Samur, H. (2017). Avrupa'nın Önyargılarının ve Çelişkilerinin Bir Sonucu Olarak İslamofobi. *Yönetim Bilimleri Dergisi/Journal of Administrative Sciences*, 15, 147–173.
- Saraceno, C. (2001). Social Exclusion. Cultural Roots And Diversities Of A Popular Concept. *Columbia University Faculty House*, 13.
- Sayin, E., & Candan, H. (2016a). *KÜRESEL İRKÇİLİĞİN YÜKSELİŞİ*. 4, 1–12.
- Sayin, E., & Candan, H. (2016b). Küresel Irkçılığın Yükselişi. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4, 12.
- Sekman, E. (2015). *Nefret söyleminin ortaya çıkmasında medyanın etkisi* [Tez]. İstanbul.

- Şenel, A. (1993). *İrk ve ırkçılık düşüncesi* (2nd ed., Vol. 4th). Bilim ve sanat yayınları.
- Şensever, L. (2012). *Nefret suçları yasa kampanyası*. İstanbul: Sosyal Değişim Derneği. <http://www.starkibris.net/index.asp?haberID=148112>
- Shively, M. (2005). Study of Literature and Legislation on Hate. *U.S. Department of Justice*, 17–19.
- Smelser, N. J., & Baltes, P. B. (2001). *International Encyclopaedia of the Social and Behavioural Sciences* (Ist, Vol. 12). Elsevier Science Ltd.
- Sözer, R. (2018). *Sosyo-Kültürel, Tarihsel Ve İdeolojik Bağlamda İslamofobi* [Tez]. T. C. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Taş, E. (2017). Yeni Medyada Nefret Söylemi. *Electronic Journal of New Media*, 1(1), 60–71.
- Türay, A. (2014). Nefret suçları ve Türk ceza hukukundaki güncel gelişmeler. *Ceza Hukuku Dergisi*, 26, 78–83.
- Türkiye Bursları. (2020). *Türkiye Bursları Tarihçe*. Türkiyeburslari.Gov.Tr. <https://turkiyeburslari.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda/turkiye-burslari>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (2004). *Türk Ceza Kanunu: 5237: Vol. Sayı :25611* (Sayı :25611). Yayımlandığı R.Gazete, Sayı : 25611. <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.5237&MevzuatIli ski=0&sourceXmlSearch=>
- Türkiye Göç Raporu. (2017). *Türkiye Göç Raporu-2016*. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları: 40.
- UDEF. (2020). *UDEF HAKKIMIZDA*. Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu. <https://www.undef.org.tr/tr/sayfalar/hakkimizda/>

- Ünal, S. (2014). *Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: "Öteki" Bağlamında yabancı Göçmen Ve Mülteci Deneyimi*. 6(3), 25.
- Ural, O. (2015, April 26). *Yeni Çağın Hastalığı: Yabancı Korkusu (Zenofobi)* [Dünya heberi]. <https://dunyalilar.org/yeni-cagin-hastaligi-yabanci-korkusu-jenofobi.html/>
- Uslu, C. (2013). Nefret söylemi suçu versus ifade hürriyeti. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38, 188.
- Vardal, Z. B. (2015). *NEFRET SÖYLEMİ VE YENİ MEDYA*. 25.
- Waldron, J. (2009). *Dignity and Defamation: The Visibility of Hate, Oliver Halmes Lectures* (Vol. 123). Harvard Law Review.
- Weber, A. (2009). *Manuel sur le discours de haine: Nefret söylemi el kitabı*. Ed. du Conseil de l'Europe: Avrupa Konseyi Yayınları.
- Yardımcı, G. (2011). Manevi Şiddet Temelinde Nefret Söylemi Ve Nefret Suçları. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi*, 1–4.
- Yıldız, A. N., Kaya, M., & Bilir, N. (2011). İşyerinde Şiddet. *Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı*, 1–5.
- Yılmaz, E. (2019, January 4). *2018 Yılı Nefret Suçları Raporu: Basına Yansıyan Haberlerden Derleme*.
- YTB. (2020). *Uluslararası Öğrenci Hareketliliği*. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. <https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/uluslararasi-ogrenci-hareketliliği>

EKLER

EK A: ANKET SORULARI

Değerli Katılımcı,

Bu anket İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Radyo, Televizyon ve Sinema programında Doç. Dr. Mehmet Emin Babacan'ın danışmanlığında yapılacak "Türkiye'de Okuyan Uluslararası Öğrencilere Yönelik: Nefret Söylemi" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır. Katılımcılar Türkiye'de 3 yıl ve üzeri lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim görmekte olan uluslararası öğrencilerden oluşmaktadır. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar sadece bu akademik çalışma kapsamında kullanılacaktır ve gizli tutulacaktır. Araştırmaya katkıda bulunmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Tüm soru ve önerileriniz için towhidul.islam@ibnhaldun.edu.tr ye e-posta gönderebilirsiniz. Towhidul İslam, İbn Haldun Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema bölümü öğrencisidir.

1. Cinsiyetiniz ? Erkek Kız

2. Medeni durumunuz? Evli Bekar

3. Eğitim durumunuz?
 Lisans Yüksek lisans Doktora

4. Okuduğunuz üniversite ?
Lütfen yazınız.....

5. Okuduğunuz alan ?
 Fen Bilimler Sağlık Bilimler
 Sosyal Bilimler Teknik/Mühendislik Bilimler
 Diğer

6. İkamet yeriniz ?
 KYK (Devlet yurdu) Özel (Yurt)
 Ev (Aile veya arkadaş) Tek başına

7. Geldiğiniz Ülke ?
Lütfen yazınız

8. Ne zamandan beri Türkiye'de yaşıyorsunuz?
 3 yıl 4 yıl 5 yıl veya fazla

9. Okurken bir işte çalışıyor musunuz?
 Evet Hayır

10. Geçim kaynağınız?
 Ailemin desteğiyle okuyorum Burslu
 Burslu ve bir işte çalışarak okuyorum

11. Türkiye'yi yüksek öğrenim için tercih etme sebepleriniz?
(bir den fazla seçebilirsiniz)
 Coğrafi yakınlık Kültürel yakınlık
 Kendi ülkeden eğitim kalitesi daha iyi
 Eğitim ücretin uygun olması
 Akraba veya arkadaşların bulunması
 Burs imkanları Diğer

12. Türkiye'de nefret söylemi ile karşılaştığınızı düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

(Not: Cevabınız "EVET" ise 13-21 sorularını, "HAYIR" ise 22-25 sorularını cevaplayınız)

13. Türkiye'de hangi sıklıkla nefret söylemiyle karşılaşıyorsunuz?

Bir kere Birkaç defa
 Çoğu zaman Her zaman

14. Size göre en çok hangi yaş grubu nefret söyleminde bulunmaktadır? (Bir den fazla seçebilirsiniz)

Gençler Orta yaş
 Yaşlılar Diğer.....

15. Nefret söylemi ile karşılaştığınız mekanlar? (Bir den fazla seçebilirsiniz)

Üniversite Göç idaresi
 Devlet kurumları Yurt
 Eğlence yerleri (Alışveriş merkezi, kafe, market)
 Toplu taşıma araçları (metro, otobüs, minibus vs.)
 Diğer.....

16. Nefret söylemi ile karşılaştığınız kişiler? (bir den fazla seçebilirsiniz)

Halk (Türk vatandaşlar)
 Türk öğrenciler
 Üniversitedeki öğretim üyeleri
 Üniversite personeli
 Çalışma arkadaşları
 Diğer.....

17. Karşılaştığınız nefret söylemi biçimi nasıldır?

(Bir den fazla seçebilirsiniz)

- Yüzyüze Dedikodu
 Davranışsal (Uzak durmak, kötü davranmak)
 Aşağılamak Sosyal medyada nefret söylemi

18. Karşılaştığınız nefret söylemi ne hakkındadır?

(Bir den fazla seçebilirsiniz)

- Etnik köken hakkında Uyruk hakkında
 Din ve inançlar hakkında Kültür Hakkında
 Cinsiyet hakkında Fiziksel görünüş hakkında
 Sosyo-ekonomik durum hakkında
 Politik görüşler hakkında
 Bilmiyorum/ cevap vermemeyi tercih ederim

19. Sizce nefret söyleminde bulunan kişilerin sosyal statüsü nedir ?

(Bir den fazla seçebilirsiniz)

- Elit sınıf Orta Sınıf
 Alt sınıf Fikrim yok

20. Sizce nefret söyleminde bulunan kişilerin ekonomik durumu nasıldır?

(Bir den fazla seçebilirsiniz)

- Zengin Orta kazançlı
 Fakir Fikrim yok

21. Sizce hangi görüşten kişiler daha fazla nefret söyleminde bulunmaktadır?

(Bir den fazla seçebilirsiniz)

- Sağcı Solcu Milliyetçi
 Dindar Ateist Fikrim yok

Cevabınız "HAYIR" ise	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
22 Türkiye'de nefret söylemi olduğunu düşünmüyorum.					
23 Yabancı olduğum için genelde insanların saygısı ve yardımıyla karşılaştım.					
24 Öğrenci olduğum için sosyal ortamlarda az bulunmam nedeniyle nefret söylemiyle karşılaşmadım.					
25 İnsanlar turist olduğumu düşündükleri için nefret söylemiyle karşılaşmadım.					

Türkiye'de Nefret Söylemine İlişkin Genel Sorular: 26-30

26 Bazı durumlarda nefret söyleminde bulunanlar haklıdır.					
27 Nefret söylemi uluslararası öğrenciler arasında Türkiye hakkında kötü imaj oluşturmaktadır.					
28 Türkiye'ye eğitim görmek için gelmek isteyen öğrencilere Türkiye'yi tavsiye ederim.					
29 Diğer ülkelerde uluslararası öğrencilere karşı nefret söylemi oranı daha fazladır.					
30 Karşılaştığım nefret söylemine ilişkin yasal süreçleri işletirim.					

EK B: ETİK KURUL ONAY BELGESİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 22/05/2020-315

T.C.
İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Başkanlığı

Sayı : 71395021-020-E.
Konu : Towhidul Islam-Etik Kurul Kararı

İLGİLİ MAKAMA

Kurulumuza başvuran Towhidul Islam'ın "Türkiye'de Okuyan Uluslararası Öğrencilere Yönelik: Nefret Söylemi" isimli projesi; amaç, araştırma türü ve örneklem, veri toplama araçları, süreç ve işlemler, veri analizleri dikkate alınmak suretiyle 18.05.2020 tarihinde değerlendirilerek 2020/15-1 karar numarası ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi arz/rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ali YEŞİLİRMAK
Başkan

22/05/2020 Sekreter

Neslihan PALA

Evrakı Doğrulamak İçin : http://belge.ibnhaldun.edu.tr/en/Vision/Validate_Doc.aspx?V=BELMK286

Adres: Uluabatlı Hasan Cd. No:2 34494 Başakşehir / İstanbul
Telefon: 0212 692 0212
e-Posta: info@ihu.edu.tr Elektronik Ağ: www.ibnhaldun.edu.tr

Bilgi için: Neslihan Pala
Unvanı: Sekreter
Tel No: 34494

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Ad ve Soyad:

Towhidul Islam

İletişim Bilgileri:

E-posta (1): towhidul.islam@ibnhaldun.edu.tr

E-posta (2): towhid.tr@gmail.com

Eğitim:

2013 – 2018 Gazetecilik Lisans, Gazi Üniversitesi, Türkiye

2010 – 2012 Radyo, Televizyon ve Sinema Yüksek Lisans, İbn Haldun
Üniversitesi,
Türkiye

Yayınlar (varsa):

1. İletişim Fakültesi'nde Okuyan Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları:
Gazi Üniversitesi Örneği
<https://yenimedya.hacibayram.edu.tr/index.php/yenimedya/article/view/39>